2023 ANDREW CARNEGIE MÜKEMMELLİK MADALYASI

JULIE OTSUKA

TAVAN ARASINDAKİ BUDA'NIN
YAZARINDAN

YÜZÜCÜLER

"Yeni bir Otsuka romanı geliyor ki bizler yeniden yaşamaya başlayabilelim."
COLSON WHITEHEAD

Çeviri: Duygu Akın

domingo

Digitized by the Internet Archive
in 2024

https://archive.org/details/yzcler0000unse

YÜZÜCÜLER

YÜZÜCÜLER

JULIE OTSUKA

ÇEVİRİ: DUYGU AKIN

domingo

domingo

YÜZÜCÜLER
JULIE OTSUKA

Özgün ismi: The Swimmers
© 2022 Julie Otsuka

Bu kitabın Türkçe yayın hakları Akcalı Telif Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

Türkçe yayın hakları:
© 2023 Bkz Yayıncılık Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti.
Domingo, Bkz Yayıncılık markasıdır.
Sertifika No: 46105

Çeviri: Duygu Akın
Editör: Edip Sönmez
Son okuma: Ümran Özbalcı
Kapak uyarlama: Betül Güzhan
Sayfa uygulama: Bahadır Erşık

ISBN: 978 605 198 263 2

Baskı: Şubat 2023
Optimum Basım
Tevfikbey Mah. Dr. Ali Demir Cad. No: 51/1 34295 Küçükçekmece İstanbul
Tel: 0212 463 71 25 • Sertifika No: 41707

Tüm hakları saklıdır. Bu kitabın tümünün veya içeriğinin herhangi bir bölümünün yayıncının yazılı izni olmadan, fotokopi yöntemi dahil, elektronik ya da mekanik herhangi bir yolla çoğaltılması yasaktır.

Bkz Yayıncılık Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti.
Harbiye Mah. Cumhuriyet Cad. Pak Apt. No: 30
Kat: 1 Daire: 3 Şişli İstanbul – Tel: (212) 245 08 39
e-posta: domingo@domingo.com.tr
www.domingo.com.tr

Andy için...

YERALTI HAVUZU

Havuz, yeraltının derinliklerinde, şehrimizi dolaşan sokakların metrelerce altındaki kocaman oyuğun içinde. Bazılarımız buraya yaralı olduğumuz, şifa aradığımız için geliyoruz. Sırt ağrılarımız var; taban düşüklüğümüz, paramparça hayallerimiz, kırık kalplerimiz, kaygılarımız, melankolimiz ve anhedonimiz* var. Bilindik yerüstü illetleri. Bazılarımız yakındaki üniversitede çalışıyor; öğlen molasını aşağıda, suda, meslektaşların bakışları ve ekranlardan yansıyan yakıcı ışıkların uzağında geçirmeyi yeğliyoruz. Bazılarımız, karadaki hüsran dolu evliliklerimizden bir saatliğine de olsa kaçmaya çalışıyoruz. Çoğumuz yakın semtlerde oturuyor

* Mutsuzluk, isteksizlik ve hiçbir şeyden keyif alamama haliyle tanımlanan psikolojik bir rahatsızlık. (*ç.n.*)

ve sadece yüzmeyi seviyoruz. Birimiz; demansın ilk evrelerini yaşayan laboratuvar teknisyeni Alice, kendini bildi bileli geldiği için burada. Dolabının şifresini, havluyu bıraktığı yeri hatırlamasa bile suya girdiği anda ne yapacağını biliyor. Kulaçları uzun ve seri, bacakları güçlü, zihni açık. "Yukarıda," diyor, "bildiğiniz ihtiyar teyzelerden biriyim ama burada, havuzda her şeyimle benim."

HAVUZDA ÇOĞU GÜN dertleri karada bırakmayı beceriyoruz. Başarısız ressamlar, zarif bir kurbağalama yüzücüye dönüşüyor. Kadro alamamış profesörler, köpekbalığı gibi nefes kesen bir hızla suyu yararak ilerliyor. Yeni boşanmış "halkla ilişkiler" müdürü, yüzme köpüğünü sımsıkı kavrayıp suya fütursuzca tekmeler savuruyor. İşten çıkarılmış reklamcı adam, açık mavi tavandaki bulutlara dalmış susamuru gibi sırtüstü süzülürken, sabahtan beri ilk kez hiçbir şey düşünmüyor. *Unut, ne varsa.* Evhamlılar evhamı bırakıyor. Yaslı dullar kederden kurtuluyor. Yerüstünde bir türlü ritmini yakalayamamış işsiz aktörler, aşina ortamlarında, hızlı kulvarda nihayet zorlanmadan, uçarcasına süzülüyor. *İşte vardım, başardım!* Böyle böyle kısacık bir *perde arasında* da olsa, şu dünyada kendimizi evimizde

hissediyoruz. Bozuk moraller düzeliyor, tikler kayboluyor, anılar canlanıyor, migrenler hafifliyor ve attığımız her kulaçla, aldığımız her mesafeyle birlikte kafamızda dönüp duran konuşmalar dinmeye başlıyor. Turlarımız bitince tazelenmiş, dengemizi bulmuş ve karada yeni bir güne daha göğüs germeye hazırlanmış halde, üstümüzden sular damlayarak kendimizi yukarı çekip havuzdan çıkıyoruz.

YERÜSTÜNDE önü alınamayan yangınlar, hava kirliliği alarmları, benzeri görülmemiş kuraklıklar, makinelere sıkışan kâğıtlar, öğretmen grevleri, ayaklanmalar, devrimler, dayanılmaz derecelere yükselen rekor sıcaklıkla geçen yazlar (*Devasa "Isı Kubbesi" Batı Sahilinin Üstünden Kalkmıyor*) varken aşağıda, havuzda sıcaklık hep yirmi yedi gibi tatlı bir derecede seyrediyor. Nem oranı yüzde altmış beş. Görüş açık. Kulvarlar düzenli ve sakin. Saatler sınırlı olsa da gereksinimlerimiz için yeterli. Bazılarımız sabah kalktıktan az sonra, omuzda temiz havlu, elde yüzücü gözlüğü, sekiz sularında yüzmeye hazır oluyoruz. Bazılarımız akşamüstüne doğru, işten sonra, hava hâlâ güneşli ve aydınlıkken geliyor, çıkışta gecenin karanlığına adım atıyoruz. Trafik azalmış, iş makineleri susmuş. Kuşların hepsi çekip gitmiş. Bizse

akşamın çöküşünden bir kez daha uzak kalmanın minnetini duyuyoruz. *Günün, yalnızlığa katlanamadığım tek vakti.* Bazılarımız dini bir görevi ifa edercesine haftada beş defa havuza geliyor ve tek bir günü sektirsek vicdan azabı çekiyoruz. Bazılarımız her pazartesi, çarşamba ve cuma öğleden sonraları buradayız. Birimiz kapanıştan yarım saat önce geliyor ve üstünü değiştirip havuza girene kadar, çıkış vakti gelip çatmış oluyor. Bir diğerimiz ölümcül Parkinson hastalığından mustarip ve sadece gelebildiği zamanlarda geliyor: *Geldiysem bilin ki o gün gücüm kuvvetim yerindedir.*

HAVUZUN DİLE GETİRİLMEYEN kurallarına herkes riayet ediyor (Herkes kendinden sorumlu): Koşmak yok, bağırmak yok, çocuk yok. Sağdan gidiş kuralı geçerli (saatin aksi yönünde, siyah çizginin daima sağından). Yara bandı yok. Soyunma odasında (sıcak su ve sabunla) iki dakikalık zorunlu duşu almayan havuza giremiyor. Cildinde nedeni belirsiz bir döküntü ya da açık yarası olan havuza giremiyor (âdet görenlerimiz hariç). Üye olmayan, havuza giremiyor. Misafirlere (üye başına her defasında en fazla bir kişi olmak kaydıyla) izin var ama günlük cüzi bir ücret karşılığında. Bikiniye izin var

ama teşvik yok. Bone zorunlu. Cep telefonu yasak. Havuz adabına her an uyulması bekleniyor. Temponuz yavaşsa kulvarın sonunda durup arkadaki yüzücünün geçmesine izin vermelisiniz. Birini geçmek istiyorsanız, ayağına bir kez dokunup uyarmalısınız. Birine yanlışlıkla çarparsanız, bir şey olup olmadığını kontrol etmelisiniz. Alice'e kibar davranmalısınız. Cankurtaranların sözünü daima dinlemelisiniz. Başınızı düzenli aralıklarla çevirmeli ve tabii, nefes almayı unutmamalısınız.

YUKARIDA, "GERÇEK hayatlarımızda" bizler aşırı yiyiciyiz, başarı elde edemeyenleriz, köpek yürütücülüğü yapan, karşı cinsin giysilerini giyen, saplantıyla örgü ören (*Son bir sıra daha, sonra tamam*), gizli istifçi, önemsiz şair, eşinin peşinden şehre gelmiş, ikiz, vegan, "anne", ikinci sınıf moda tasarımcısıyız, yabancı uyruklu kaçağız, rahibe, Danimarkalı, polis, televizyonda sadece polis rolünde oynayan aktör ("Memur Mahoney"), yeşil kart sahibi, Yılın En Başarılı Profesörü Ödülü'ne çifte aday, ulusal derece yapmış go oyuncusuyuz, George adında üç erkek (Podiatri uzmanı George, gözden düşmüş finansçının yeğeni George, eski yarı ortasıklet Altın Eldiven boksörü George), iki Rose (Rose ve öteki

Rose), bir Ida, bir Alice, bir kendini önemsiz addeden kişi (*Siz bana bakmayın*), bir eski SDS* üyesi ve iki hüküm giymiş suçluyuz; ayrıca bağımlı, destekli, köstekli, gücenik, mevcut baskısı tükenmiş, şansı bitmiş (*Galiba az önce enfeksiyon kaptım*), durağan emlak kariyerinin sonuna gelmiş, uzatmalı ve çekişmeli boşanmanın ortasına varmış (*Yedi yıl oldu*), kısır kalmış, hayatının baharında, hep aynı noktada, telaşta, remisyonda, kemoterapinin üçüncü haftasında, derin ve amansız bir çaresizliğin içindeyiz (*İnsan asla alışamıyor*) ama aşağıda, havuzda, yalnızca üç şeyden biriyiz: hızlı kulvar, orta kulvar ya da yavaş kulvar yüzücüsü.

HIZLI KULVAR YÜZÜCÜLERİ havuzun alfalarıdır. Gergin, agresif ve kulaçlarında son derece özgüvenlilerdir. Mayolarıyla kusursuz görünürler. Hepsi anatomik olarak, su üstünde kalmayı kolaylaştırıcı etkisiyle fazladan yarım ila bir kilosu olan, mezomorf** vücutlu kişilerdir. Omuzları geniş, gövdeleri uzundur; kadın ve erkekler sayıca eşittir. Her ayak vuruşlarında su çalkalanır, köpürür. Önlerine

* *Students for a Democratic Society:* Demokratik Toplum İçin Öğrenciler, ABD'de bir öğrenci hareketi. (*ç.n.*)

**Az yağlı, bol kaslı, atletik vücut tipi. (*ç.n.*)

çıkmamak en iyisidir. Onlar hem tempo hem de hız bahşedilmiş, doğuştan atlet yapılı kişilerdir ve suya ilişkin, diğerlerimizde olmayan tekinsiz bir sezgileri vardır.

ORTA HIZ KULVARI YÜZÜCÜLERİ, hızlı kulvardaki kardeşlerine kıyasla gözle görünür ölçüde rahattır. Her boy ve şekilden olanları vardır, mazide beslemiş olabilecekleri daha hızlı ve iyi bir kulvarda yüzme hayalini çoktan geride bırakmışlardır. Ne denli çabalasalar da başaramayacaklar ve bunun da farkındalardır. Yine de içlerinden birinin, kırk yılda bir de olsa, kadere baş kaldırabileceğine kanaat getirmişçesine ansızın azimle ayak çırpma, ani ve istemsizce kol ve bacak döndürme nöbetine tutulduğu görülür. Gelgelelim bacaklar çok geçmeden yorulur, kulaçlar giderek kısalır, dirsekler sarkar ve ciğerler yanmaya başlar. Bir iki tur sonra normal tempolarına dönerler. Kendi kendilerine, *Elden gelen budur*, derler. Sonra yine tatlı tatlı, kibarca (*Biraz matrak geçtim sizinle canım!*) yüzmeye devam ederler.

YAVAŞ KULVAR YÜZÜCÜLERİ genelde yeni emekli yaşlı erkeklerden, kırk dokuz yaş üstü kadınlardan,

su yürüyüşçülerinden, su *jogging*'cilerinden duyduğumuza göre yüzmenin (*Tıpkı araba kullanmak gibi*) yeni yeni öğrenildiği, denizle bağlantısız ve gelişmekte olan üçüncü dünya ülkelerinden ziyarete gelmiş ekonomistlerden ve nadiren de rehabilitasyon hastalarından oluşur. Onlara karşı nazik olmak ve varsayımlarda bulunmamak gerekir. Pek çok farklı nedenle gelmiş olabilirler: artrit, siyatik, uykusuzluk, yepyeni bir titanyum kalça, bir ömür kuru toprağa basmaktan aşınmış ağrılı ayaklar. "Annem vaktinde 'asla topuklu ayakkabı giyme,' *demişti*." Havuz onların korunağı, sığınağı, yeryüzünde acılarından kaçabildikleri tek yerdir; zira hastalıklarının etkisi ancak aşağıda, suda dinmeye başlar. *Şu siyah çizgiyi gördüm mü, kendimi anında daha iyi hissediyorum.*

YERÜSTÜNDE ÇOĞUMUZ beceriksiz ve hantal, yıllar içinde ağırlaşmış insanlarız. Fazla kilolarımız artık yerleşmiş, salıvermişiz; göz kenarında kazayakları, araba camındaki çatlaklar misali sessiz ve amansızca yayılmaya yüz tutmuş. Buna karşılık aşağıda, havuzda, yenilenip gençliğimize döneriz. Kır saçlar lacivert bonelerin altında kaybolur. Çatık kaşlar gevşer. Topallamalar yok olur. Karadayken dizi ağrıyan, çaydanlık göbekli erkekler, parlak turuncu

yüzme kemerleriyle, durdukları yerde *jogging* yaparak zarafetle bir aşağı bir yukarı sıçrarlar. Altın çağını mazide bırakmış büyük beden kadınlar, likralı inceltici mayolarıyla yunuslar gibi parlak ve pürüzsüzce suda esnekleşir, çevikleşirler. Karınlar düzdür. Göğüsler çıkık. Çoktan yitip gitmiş bel kıvrımları yeniden belirir. *İşte bak!* En tombulumuz bile heybetli gövdesini kulvarda, haşmetli Kraliçe Mary gibi rahatlık ve özgüvenle taşır. *Vücudum sanki suda süzülmek için yaratılmış!* Karadayken normalde sarkıklığından yakınanlarımız (*Şu yüzü gergin tutmak yıldan yıla zorlaşıyor*) yan kulvardaki yüzücünün karartmalı buğulu gözlüğünün kıyısında belirip kaybolan bulanık bir şekilden ibaret olduğunu bilmenin verdiği güvenle, suda huzurla kayıp gider.

DİKKAT EDİLMESİ gereken insanlar: hırsla tur bindirenler, azimle su dövenler, dünyadan bihaber sırtüstü yüzücüler, sinsi sualtıcılar, bir kadın tarafından geçileceğini sezdiği anda inatla hızlanan orta yaşlı erkekler, kuyrukçular, kulvar Nazileri, kol çırpıcılar, ayak bileği çekiştirenler, birini tavlama peşindekiler (Biz o türden bir havuz değiliz), dikizciler (Yerüstü hayatında saygın bir çocuk programı

sunucusu olan kişi, yeraltında kaşla göz arasında kulvar değiştirmesiyle -*Dördüncü kulvara çekici, yeni bir hatun gelmiş!*- ve sualtında "kazara" toslamasıyla bilinir: *Ah, çok pardon*), dördüncü kulvardaki geniş ve gereğinden açık kulaçlı (aşırı yoga) kadın, şimdilerde tıp fakültesi ikinci sınıfa giden ve gerçek hayatta televizyondakinden çok farklı görünen, üç kez olimpiyatlara katılmış yüzücü (100 metre karışık bayrak yarışında iki gümüş madalya, 100 metre sırtüstünde bir bronz). "Çok daha iri sanıyordum onu," bu kişinin ani ziyaretlerinin ardından sıkça duyulan hüsran nakaratlarından biridir. Olimpiyatçı ender görülür. Aşağı iner, suya dalar -her kulacıyla bizim üç katımız mesafe aldığı halde telaşsız, hevessiz ve belirgin bir gayret sarf etmeden- yüzer, sonra da yukarıdaki hayatına geri döner. Onu rahatsız etmeyin. İmzasını istemeyin. O bizim Garbo'muzdur ve kendi haline bırakılmayı tercih eder.

TOPLULUĞUMUZUN SADECE soyunma odasında karşılaşıp havuzda görmeyeceğiniz üyeleri de vardır: sürekli diş ipiyle dişlerini temizleyen (Kadınlar soyunma odası ve orta lavaboda günde üç defa kurulmuş saat gibi belirir), tuvalet kâğıdı hırsızı

(Erkekler soyunma odası, haftada bir defa; asla ihtiyacından fazla almaz), aynada kendine bakma meraklısı ("İyi görünüyor muyum?" der bu kişi size; sizin de coşkuyla, "Evet, harika görünüyorsun!" demeniz gerekir), kılı kırk yaran tıraşçı (bazen tek bir kıl kalmayana dek, sabah boyu tıraş olur), gözleri kapalı, başı arkaya eğik, bacakları iki yana açık saatlerce duş altında kalıp temizlenmek için tek şansını yakalamışçasına hararetle sabunlanan iriyarı, iki terliği farklı kadın... Bu insanlar zararsızdır. Bizim gibi onların da burada olmak için nedenleri vardır. Varlıklarından rahatsız olmayın. Alay etmeyin. Başarabiliyorsanız onları rahatsız etmeden işinizi görün. Ne de olsa onlar yıllardır bize en ufak bir sorun yaratmadan gelip gidiyorlar, şimdi müdahale etmek hepimize kulvarlarda uğursuzluk getirir.

CANKURTARAN, HAVUZA "Yetkili Personel" yazılı ayrı bir girişten geçerek gelir ve tahta tribünün önündeki yüksek metal tabureye oturup saatlerce suyu gözler. Cankurtaran beyaz şort, açık mavi gömlek giyer ve aşağıdaki asma katta bulunan otomatların tam karşısında penceresiz bir odası, eski püskü bir yağmurluğu olan gözlüklü adama bağlı çalışır. Cankurtaran kimi zaman sıska, genç bir oğlandır,

kimi zaman yetişkin bir adam. Cankurtaran nadiren genç bir kadındır. Cankurtaran sıklıkla geç kalır. İster vaktinde gelsin ister geç, ister yaşlı olsun ister genç, ister kadın olsun ister erkek, cankurtaran hiçbir zaman kalıcı olmaz. Geçen ay cankurtaran komşu kasabadan gelen işsiz bir bilgiişlemciydi. Önceki ay ise mahalledeki futbol antrenörünün oğlu. *Kara insanları*, deriz biz onlara. Cankurtaran bu ay, sürekli kulağına radyo dayayan, yaşı meçhul, koyu saçlı bir adam. Ne düşündüğünü, hatta bir şey düşünüp düşünmediğini kestirmek imkânsız. Dostane selamlarımıza belli belirsiz bir baş hareketiyle karşılık veriyor. Yeni cankurtaran hakkındaki söylentilerin bini bir para. Yaşı yirmi yediymiş. Yaşı elli sekizmiş. Ağlıyormuş. Uyuyormuş. Pek *umurunda* değilmiş. Tahminimizce her an buradan başka bir yerde olmayı arzuluyor. Çünkü her günün sonunda gözle görülür bir ferahlamayla –hatta kimilerine göre bastırılmış bir sevinçle– düdüğünü öttürüyor ve belli belirsiz ama yine de ayırt edilebilir bir Doğu Avrupa aksanıyla, en sevmediğimiz iki kelimeyi haykırıyor: "Herkes dışarı!"

KARAYA DÖNÜŞTE ilk birkaç dakikamız hep en zorlusudur. Ağaçların delikli kubbesinden bastıran

parlak gün ışığı. Katlanılmaz mavilikteki gökyüzü. Kaygılı bir ifadeyle alelacele arabalara binip inen koyu takım elbiseli erkekler. İncecik, bitap anneler. Upuzun otomatik tasmalarını hırçınlıkla çekiştirip dişlemeye çalışan küçük beyaz köpekler. *Freddie, dur dedim sana!* Sirenler. Kaya matkapları. Doğal ötesi yeşillikte bahçeler... Sonunda derin bir nefes alıp nemli havlularımızı omzumuza atarız ve ayaklarımızı sürüyerek ıslak saçlar, titrek dizler, göz etrafında gözlüklerden kalma derin izlerle A noktasından B noktasına doğru ağır ağır ilerleriz. *Geri döndüm!* Yukarıdaki hayatlarımıza dönüşte gönülsüz olsak da fazla dert etmeyiz çünkü burada, yukarı atmosfer diyarında, bizler sadece birer günübirlikçiyiz.

GECE GEÇ VAKİTTE, uykuya dalmadan önce günlük performansımızı gözlerimizin önünden geçiririz. Dirseklerimiz daha yukarıda, bacaklarımız daha düz (*Kalçadan hamle yap, dizden değil!*), omzumuz daha gevşek olabilirdi. Ardından ayak parmaklarımızı gererek, vücudumuzu tümüyle ileri vererek, duvarı sertçe ittirip kulaç attığımızı, sonra ağırlığımızı bir yana verdiğimizi hayal ederiz. *Bir fıçının üstünden uzanıyormuş gibi düşün.* Gövdelerimiz

suyun direnciyle uyumlu. Ayak bileklerimiz gevşek. Tavrımız, moralli ama sakin. *Alt tarafı su bu.* Nefes pratiği yaparız, burnumuz ve ağzımızdan ciğer dolusu nefes alıp dudaklarımızı büzerek her defasında tümüyle veririz. Battaniyelerimizi başımıza çekip kelimeleri yastıklara gömerek fısıldarız: *Başı ve omurgayı hizala. Başı ve omurgayı hizala.* Görev duygusuyla ama isteksizce geçmişteki hatalarımızı gözden geçiririz. *Yıllardır nefesimi tutmuşum.* Partnerleri olanlarımızın partnerleri uyku arasında ellerini uzatıp ne düşündüğümüzü sorduğunda onlara "Hiiç," veya "Yarın geri dönüşüm günü müydü?" ya da "Sence dinozorlar *gerçekte* niye yok oldu?" deriz ama asla, "Havuzu," demeyiz. Çünkü havuz sadece ve sadece bize aittir. *Orası benim gizli Valhalla'm.*

YUKARIDA FAZLA vakit geçirirsek, meslektaşlarımıza karşı alışılmadık aksilikler sergilemeye, işimizde hatalar yapmaya, içimizden biri garson olduğu halde (yedinci kulvar, incecik siyah Speedo mayo, palet gibi ayaklar) garsonlara karşı kabalaşmaya başlar, eşe dosta neşe saçmayı bırakırız. *Şimdi olmaz.* Aşağı inme dürtümüze ne denli direnmeye çalışsak da (*Geçer, geçer*, deriz kendimize) hayatımızdan bir şeyler kaçırıyormuşuz duygusuyla içimizde bir

panik yükselir. *Şöyle bir dalıp çıksam, bir şeyciğim kalmaz.* Katlanamaz hale geldiğimizde ise müsaade isteyip -kitap kulübünde kitap tartışmak olsun, ofiste doğum günü kutlamak olsun, bir ilişkiyi bitirmek olsun, ne almaya geldiğimizi hatırlamaya çalışarak (*Çikolatalı puf muydu? Yulaflı bisküvi mi?*) floresanlı süpermarket reyonları arasında aylak aylak dolanmak olsun, her türlü- işi gücü bırakır ve yüzmeye aşağı ineriz. Çünkü yeryüzünde olmak istediğimiz tek yer havuzdur: Onun seperatörlerle ayrılmış, görünür biçimde birden sekize kadar numaralandırılmış kulvarları; güzel tasarlanmış, derin su olukları; aralıkları memnuniyet verici bir kestirilebilirlikle belirlenmiş neşeli sarı dubaları; kadınlar ve erkekler için ayrı ama birbirinin aynısı girişleri; gömme tavan lambalarının ortama sıcaklık katan ışığı, hepsi birden bize yerüstündeki yaşamlarımızda eksik olan bir düzen ve rahatlama hissi verir.

SUYUN YARATTIĞI şokun karada eşi benzeri yoktur. Derinizin her noktasından geçen serin, berrak bir sıvı. Yerçekiminden geçici bir azadelik. Havuzun parlak mavi yüzeyinde engelsizce kayıp giderken, suda batmayışın verdiği mucize hissi. *Uçuyorum sanki.* Hareket halinde olmanın katıksız keyfi. Tüm

yoksunlukların dağılıp gidişi. *Özgürüm*. Yukarıda asılısınız. Sürükleniştesiniz. Esriksiniz. Coşkun ve *transvari* bir saadet içindesiniz. Yeterince uzun yüzerseniz de vücudunuzun nerede bitip suyun nerede başladığını bilemez hale gelirsiniz. Sizi dünyadan ayıran sınır kaybolur. *İşte Nirvana bu.*

BAZILARIMIZIN HER GÜN yüz tur yüzmesi gerekir, bazılarımızın altmış sekiz (bir mil) veya yüz iki tur (bir buçuk mil), bazılarımızınsa tamı tamına kırk beş dakika (Eduardo, altıncı kulvar) ya da kötü düşünceler uzaklaşana dek (Rahibe Catherine, ikinci kulvar). Birimiz kendi tuttuğu hesaba güvenmediği için her defasında "emin olmak adına" fazladan bir iki tur yüzer. Birimiz her defasında beşten sonrasını şaşırır. Birimiz (Profesör Weng Wei Li, *Asalların Tesellisi*'nin yazarı) tamı tamına seksen dokuz tur yüzmeyi yeğler. Birimiz elli üçü devirdiği anda saadete erdiğine yemin eder. "Her seferinde öyle oluyor." Hepimizin kendine özgü âdetleri vardır. Birimizin havuza atlamadan önce merdiven boşluğunda asılı olan "Hırsızlık Uyarısı" levhasındaki kırmızı ele göz atması gerekir. Bir diğerimizin havuza atlamadan önce borularda birikmiş kurşundan korktuğu halde –bazılarına göreyse tam da o

nedenle ("Risk almayı severim!")– paslı çeşmeden üç yudum su içmesi gerekir. Birimiz eski kocası sekizinci kulvardaysa her zamanki kulvarında (yedinci) yüzmeyi reddeder. Bir diğerimiz ise onun beş buçuk yıllık "yeni" kocasıdır ve beş buçuk yıldır hiçbir şeyin farkında değilmiş gibi (*Ben yerimi bilirim*) altıncı kulvarda yüzer. *Bırakın kendi aralarında halletsinler.* Aramızda dediğim dedik "yüzme öncesi vücut esneticiler" olduğu gibi, bir o kadar dediğim dedik "yüzme sonrası esnetmenin" en doğrusu olduğunda ısrar edenler de vardır. Dördüncü kulvarda bonesine iki kez dokunup beşe kadar saymadan havuzdan çıkamayan bir sırtüstü yüzücüsü bulunur. "Neden, bilmiyorum." Bir de saymakla uğraşmayıp canı istediği kadar yüzen Alice vardır.

BİR ŞİKÂYETİNİZ olursa –biri yüksek sesle ve rahatsız edici hareketlerle konuşuyorsa, saat durmuşsa, hızlı kulvarda yavaş yüzücü ya da yavaş kulvarda hızlı yüzücü varsa, Monopoly tahtası desenli, en sevdiğiniz havlu soyunma odasında kaybolduysa, omzunuzda ağrı varsa, gözlüğünüz su aldıysa, kuaförünüz ayarı kaçırdıysa– onu cankurtaranın dikkatine sunmayın. Çünkü cankurtaran on durumdan dokuzunda bir şey yapmayacaktır. Konuyu kendiniz ele almak

isterseniz de çekinmeyin. Birkaç omuz esnetme hareketi yapın. Yeni bir kuaför bulun. Küçük hesaplar peşindeymiş gibi görünmeyi göze alıp bir yazı asın: *Havlumu kim çaldı?* Gürültü yapan kişiyle kibar ama net bir tavırla yüzleşip sesini alçaltmasını rica edin. Dilerseniz de kural ihlalcisinin ismini kâğıda yazıp Su Sporları Müdürü'nün kapısına asılı metal öneri kutusuna (diğer adıyla "ihbar kutusu") atarak doğrudan yönetime şikâyet edin. Ancak bilin ki o andan itibaren "satışçı" olarak bilinecek ve sessiz kınamalarımıza maruz kalacaksınız. Siz varken sohbetler kesilecek. "İşte *şu kadın*." Soyunma odası arkadaşları sizinle selamı kesecek. Çıplak ve pek de güzellik abidesi sayılmayacak bazı sırtlar sonsuza dek size dönecek. Günün birinde duştan dışarı adım attığınızda, belki mayonuzun da esrarengiz biçimde kayıplara karıştığını fark edeceksiniz. İşte bu yüzden yüzücü arkadaşlarınızı suçlamadan ve onları olabilecek en kötü kadere –yeraltı havuzundan daimi ve geri dönüşsüz kovulmaya– mahkûm etmeden önce iki kere düşünün.

TAKLA DÖNÜŞLER. Onları bazılarımız yapabiliyor, bazılarımız yapamıyoruz. "Çok ürkütücü," diyor birimiz. Bir diğeri belini zorladığını söylüyor.

Birkaçımız buna heves ederken ("Yapılacak işler listemde") kimimiz düşüncesinden bile kaçıyor. "Bir keresinde denedim de boğulacağım sandım." Birimiz hep takla hamlesinde gecikip başını duvara çarpacağından korkuyor. "Bir kere bile çarpmadım halbuki." Birimiz eski *All-American* amatör sporcu derecesinin sahibi ve zarafet dolu vahşi dönüşüyle hepimizi çatlatıyor. *Tam olması gerektiği kadar su sıçratıyor.* Birimiz bu takla dönüşü daha yeni, altmış üç yaşında başardı. "Öğrenmenin yaşı yok!" Başka birimiz dönmeyi yıllar önce öğrendi ve şimdilerde duvara yaklaşırken önemli ölçüde yavaşlasa da kas hafızası hâlâ beyin sinapslarının derinlerine kazılı. "Perendeye bir de dönüş ekliyorsunuz, o kadar." Bir diğerimiz "hızlı ve yakıcı" dönüşünden ötürü fazlasıyla böbürlenirken ("Kendim hakkında en sevdiğim şey bu"), diğerlerimiz aldırış etmiyor numarası yapıyoruz. "Aman canım, çok mu önemli sanki?" diyoruz, "Kim *takar ki*?" diyoruz, ne de olsa havuza *dönmeye* değil, *yüzmeye* geliyoruz.

AŞAĞILARDA HAYATIN birtakım zorlukları olduğunu herkesten önce biz kabul ederiz. Mahremiyet yoktur örneğin. Çeşitlilik azdır. *Yirmi yedi yıldır her gün üçüncü kulvarda sırtüstü yüzüyorum.* Su

Sporları Şube Müdürü'nün ofisindeki masa çekmecesinde yarısı yenmiş iki enerji kıtırının altına sıkışmış spiralli üyelik kılavuzu haricinde çok az kitap vardır. Yürüyüş alanı, ufuk çizgisi, kısa süreli kestirmeler ve en acıklısı da gökyüzü yoktur. Buna karşılık bizler burada dalgaların, denizanalarının, güneş yanıklarının, şimşeklerin, internetin, safsatanın, ayaktakımının ve hepsinden iyisi, ayakkabının olmadığını vurgulamaya meraklıyızdır. Ufuk ve gökyüzünden yana eksiğimizi de sükûnetle telafi ederiz çünkü havuzun en güzel yanlarından biri, yukarıdaki gürültülü hayattan bize tanıdığı kısa süreli soluklanma alanıdır: çit budayanlar, çim biçenler, korna öttürenler, sümküre sümküre burun silenler, boğazını temizleyenler, sayfa hışırdatanlar ve gittiğiniz her yerde –dişçide, eczanede, kulağınızdaki tuhaf çınlama yüzünden ziyaret ettiğiniz odyologa çıkan asansörde– aralıksız çalan müzik. *Doktor, lütfen kurtarın beni şu çınlamadan!* Başınızı suya soktuğunuz anda, tüm gürültüler kesilir. Tek duyabildiğiniz, kendi soluklarınızın yatıştırıcı sesi, kulaçlarınızın ritmik yükselip inişi, yan kulvardaki komşunun ayak vuruşlarının boğuk şıpırtısı, arada bir de klorlu atmosferden rüya gibi, sis gibi süzülüp gelen hülyalı bir şarkı sesidir: Ne de

olsa Alice beyaz çiçekli bonesini giyerken "Dancing on the Ceiling" (Tavanda Dans) şarkısını söylüyordur. *Hayat bir şiir gibi, çünkü mucizevi...* Fakat çoğu zaman serin, berrak suda süzülürken var olan tek şey, siz ve düşüncelerinizdir.

BİRİMİZ, *Daily Tribune*'de sağlık muhabirliği yapan ve kırk altı yaşında tasasızca beşinci çocuğuna hamile olan biri, yüzme turları sırasında, babasında teşhis edilmemiş Huntington hastalığı olduğunu idrak etmiştir. *Ben de bunca zamandır adamı deli sanıyordum.* Başka birimiz yüzme turundayken, o haftanın astronomi derslerini zihninde tasarlar ve işi bitince havuzdan çıkıp tribüne geçerek hepsini sarı not defterine geçirir. *Merhaba Dünyalılar*, diye başlar her derse. Birimizin fotografik hafızası vardır ve her sabah yüzme turunda günlük bulmacayı çözer. "Bulmaca on dakikamı alırsa, on dakika yüzerim. Bir saatimi alırsa bir saat yüzerim." Birimiz yüzme turlarını tamamlarken aylık hedeflerini gözden geçirir: *Portföyü çeşitlendir, abur cuburu bırak, küçük bir fark yarat, Doug'u terk et.* Alice havuzun tabanındaki siyah çizgiye bakarak yüzme turlarını atarken, aklından bir bir çocukluğuna ait sahneler geçirir. *Kumda deniz kabuğu arıyordum. Tavuklar*

yeni yumurta bırakmış mı diye ahududu ağacının altına bakıyordum. "Yukarıdaki" hayatına döndüğü anda bunları hatırlamayacağı halde günün geri kalanında kendini uzun bir yolculuğa çıkıp da gelmiş gibi canlı ve dinç hissedecektir.

HAVUZ ÜYELERİNDEN birine tesadüfen yerüstünde denk gelirseniz, onu belki de on yıldır her gün sırılsıklam ve yarı çıplak gördüğünüz halde ilk defa rastlaşıyormuşsunuz gibi anlamsızca kızarabilirsiniz. Kendi kendinize, *Giyinik görünce tanıyamadım herhalde*, diyebilirsiniz. Veya, *Gömleği de amma darmış*, ya da, *Kotu yaşına hiç yakışmamış!* O andan itibaren bu kişiye bir daha eski gözle bakamazsınız. Bazen de eczanede gözünüzü sebepsiz yere bir yabancıya takılmış bulur ve bir anda onun, *Sürekli üçüncü kulvarda yüzen şnorkelli adam*, olduğunu fark edersiniz. *O da Lipitor alıyor!*[*] Kimi zaman da alışveriş merkezine giderken, başını sallayıp küfrü basarak kornaya abanan biri hızla yanınızdan geçerken şiddetli bir *déjà vu* yaşarsınız. İşe bakın ki havalı siyah BMW'si ve havuzdaki haline denk nezaketiyle yanınızdan geçen kişi, kulvar arkadaşınız

[*] Kolesterol için kullanılan bir ilaç. *(ç.n.)*

Suzette'tir. Siz de gaza abanıp, "Hey, Sue!" diye bağırarak, yine kornayla karşılık verirsiniz. Belki de gözünüze bir an -saçı başı dağılmış, pantolonunu ters giymiş vaziyette- Longs Drugs'dan* çıkan Alice takılır ve hal hatır sormak için yanına gidersiniz. "Gayet iyiyim," der size, "havuzda görüşmek üzere!" Havuzda görüştüğünüzde ise eski suretine geri dönmüştür ve büzgülü yeşil-beyaz mayosuyla kollarını art arda zarafetle atarak, dingin kulaçlarla yüzüyordur.

ENDİŞE VERİCİ miktarlarda yemeğin habire mideye indirildiği yılbaşı ya da bayram gibi dönemlerin akabinde hummalı bir tutumla yüzerek kilo atmaya çalışan, ani bir yeni üye akınıyla karşılaşabilirsiniz. *Topyekûn yüzücüler*, deriz onlara. Duş almadan havuza girerler. Bonelerini takmayı unuturlar. Seperatörlerin altından geçip böcek gibi bir kulvardan diğerine dolanırlar. Alice'e kaba davranırlar. "Çekilsene yolumdan, bayan." Kurallarımıza özen göstermezler. Topuklarına dokunduğunuz anda dönüp alıngan karşılıklar verirler. "Arkadaşım, *dikkat etsene*." Genelde kendilerini çok hızlı

* Bir Amerikan eczane zinciri. *(ç.n.)*

sanırlar. Ancak ilk başta sergilenen caka ve atikliğin ardından kulvar ortasında birdenbire durup nefes nefese seperatörlerin üstünden sarkarak trafiği tıkayabilirler. "Azıcık soluklanıyorum," derler. Onlara kızmamaya gayret edin. Yargılamamaya çalışın. Çünkü onlar sularımızın gelgeç kirleticileri; aramızda uzun süre kalmayacak, iradesi zayıf, alan işgalcileridir. Bir iki hafta sonra tüm ilgilerini yitirirler ve kulvarlar eski sakin, normal haline döner.

HAVUZUN YALNIZ VE YALNIZ bize ait olduğu bir yanılsamadır elbet. Sularımıza en az bizim kadar tutkuyla bağlı başkalarının da olduğunu biliriz. Örneğin, her pazar dörtten altıya idman yapan triatlon yüzme antrenörleri. Amatör dalış kulübü (salı ve perşembeleri, on ikiden bire). Beş yaş altı çocuklara yönelik Kurbağalama Yüzme Sınıfı (cumartesileri birden ikiye). Bu arada olur da bir gün vakti şaşırır ve misal, sabah sekiz yerine yedide gelirseniz, *mahalli şöhret* Koç Vlad'ın katı eğitimi altında sabah antrenmanını yapan yetişkin yüzme takımıyla karşılaşabilirsiniz. *Çek! Çek! Çek!* O zaman, durup onların kulvarda torpil gibi bir aşağı bir yukarı gidişini, kusursuz kulaçlarını, hassas zamanlamalarını, içlerindeki en yavaşın da yavaşının, eski olimpiyatçı

hariç bizim en hızlımıza taş çıkartışını izlerken, bir an kendi kendinize, "Ben bunca yıldır ne yapıyorum acaba?" diyebilirsiniz. "Yüzdüğümden pek de *emindim* halbuki." Kim bilir, belki gerçek yüzücüler onlardır, bizlerse onların kalitesiz kopyaları. Fakat bu düşünceyi bir çırpıda aklınızdan def eder ve ağır metal kapıyı arkanızdan kapatarak (*Büyük hataydı!)* sessizce oradan uzaklaşırsınız. Bir saat sonra normal yüzme vaktiniz olan sekizde geldiğinizde, onlar sanki orada hiç bulunmamışlar gibidir. Yüzme tahtaları renklerine göre derlenip iki yığın halinde duvara yaslanmıştır. Kulvarlar boştur. Cankurtaran, sandalyesine çıkmak üzeredir. Sizse terliklerinizi ayağınızdan fırlatıp kendinizi dingin, mavi suya atarsınız. *İlk ben girdim!*

ZAMAN ZAMAN içimizden biri, bir iki haftalığına ortadan kaybolur ve başlar yerüstü araştırmaları: E-postalar gönderilir. Sesli mesajlar bırakılır. İnce, çizgili kâğıtlara eski usul, elle notlar yazılıp güzelce katlanır ve kapıların altından atılır. *Selam, her şey yolunda mı?* Genelde ciddi bir şey yoktur. Omuzda alevlenen bir kiriş yangısı ("Köpeğim sağ olsun, tam bir canavar."). Jürilik görevi. Şirketle gidilen yıllık zorunlu inziva. Şehir dışından gelen ve

gitmek bilmeyen bir misafir. Ya da Alice'teki gibi sadece unutkanlık. Fakat arada bir de olsa haberler iyi olmayabilir: *İltica etmiş*. Bazen bir yüzücü, yerüstündeki mutsuz eşinden beklenmedik bir ültimatom alır: *Ya ben ya havuz*. Bazen de biri yirmi beş yılın ardından bir sabah uyanıp tek bir kulaç daha atamayacağına kanaat getirir. *Bir anda çok anlamsız geldi*. Olan olmuştur, bir daha onlardan haber alamayız. Ne var ki bizi isteyerek, istemeden ya da baskıyla bırakanların hepsine şunu söylemek isteriz: Dilediğin zaman dönebilir, eski kulvarındaki yerini alabilirsin. Hiç soru sormayız ("Nerelerdeydin?"). Yokluğunu sana karşı kullanmayız. Seni kollarımız açık ama saygıyla ve asgari velveleyle karşılayacağımıza söz veririz. "Seni tekrar görmek ne güzel," deriz, ya da "Epey zaman oldu." Fakat unutma ki bizi ikinci bırakışında, geri dönüşün yoktur.

YILDA BİR KEZ, ağustos ortasında havuz bakım ve onarım için on günlüğüne kapanır ve bizler karadaki ihmal edilmiş aile ve dostlarımızla yeniden yakınlaşabilmek için elimizden geleni yaparız. İş çıkışında meslektaşlarımızla içmeye gideriz, annelerimizi ararız, kahvaltılara, öğle yemeklerine gideriz, yemek sonrası parkta uzun yürüyüşlere çıkarız.

Aylardır ertelediğimiz şeyleri yapmaya çalışırız: Ehliyet yenileme, kolonoskopi randevusu, toz alma, yerleri silme, banyo seramiklerinin derzlerini yenileme... Çoğumuz, evlilikte uyum adına, bu süreyi eşlerimizle uzatmalı bir yerüstü tatili için kullanırız. Gelgelelim eve döndüğümüz saniyede –daha postaları açmadan, valizleri boşaltmadan, evi havalandırmadan, saat farkının sarhoşluğuyla odadan odaya boş boş gezinmeden, solgun çiçeklerimizden özür dileyip ölmeye yüz tutmuş bitkilerimizi çaresizce sulamadan– jet gibi kapıdan fırlarız. *Benim yüzmem lazım.* Alice her seferinde havuzun kapandığını unutur ve her gün saat ikide yerüstündeki giriş kapısını çalarken görülebilir. Ne var ki bina karanlık, kapılar kilitlidir ve Alice dünyanın sonu mu geldi diye düşünmektedir. "*Kimse yok mu? Kimse yok mu? Kimse yok mu?*"

MAKYAJ PAMUKLARI, alyanslar, takma dişin yarısı, iki diş teli, 42,58 dolarlık bozukluk, üç euro (kısa süre önceki ziyaretçiler), dört Alman markı (çok eskiden gelmiş ziyaretçiler), ayarlanabilir kayışlı Patek Philippe saat (hâlâ çalışan), tahta fare kapanı (*faresiz*), sarı oyuncak ördek (sönük), üç odaklı sağ camı hafif çatlak, kemik çerçeveli bir gözlük...

İşte bunlar yıllar içinde havuzumuzun tabanına sürüklenmiş nesnelerden bazılarıdır. Sahiplerinin nerede olduğuysa meçhuldür. Belki başka bir yere taşınıp yabancı ve kimine göre daha üstün sularda yüzüyorlardır: Ege, Cenevre Gölü, Montego Bay, Paris Ritz Hotel'in yeraltı havuzu (*Orada iş yüzmekten çok ördekler gibi dalıp tüylerini temizlemeye benziyor*). Belki Riviera'da güneşleniyorlardır. Belki de yitirdikleri eşyalardan habersiz, hâlâ aramızda kulaç atıyorlardır. Belki onlardan biri sizsinizdir. Eğer öyleyse kimlik kartınızı alın ve iki kat yukarı, üçüncü zemin kattaki Kayıp Eşyalar Bölümü'ne çıkın. Bulunan tüm eşyalar iade sistemimizde (depo dolabının arkasındaki büyük plastik mavi çöp kutusu) iki hafta tutulduktan sonra ya atılır ya bağışlanır ya da Su Sporları Müdürü'nün kardeşi Stu'nun zimmetine alınır. Aradığınızı bulacak kadar şanslıysanız, yumruğunuzu sallayıp, "İşte be!" demeyin. Kayıp eşya görevlisine basit bir "teşekkür" yeterli olacaktır. Şansınız yaver gitmezse de kalbinizdeki sızıyı görmezden gelip omuz silkerek görevliye sessizce, "Olsun canım, cana geleceğine mala gelsin," deyin. Bir de ne yaparsanız yapın, Stu'yu çağırtmayın.

HAVUZA OLAN BAĞLILIĞIMIZI *patolojik* değilse bile *aşırı* bulanlar olur. *Tamı tamına altmış sekiz tur yüzme takıntına üzülüyorum.* Aşağıda gereğinden fazla geçirilen saatler, karadaki sorumluluklarınızdan bir sapma, bir kaçış, bir ihmaldir, der eleştirenlerimiz, sağlıksız olması da cabası. Bizi dış kulak iltihabına, göz iltihabına, sudan bulaşan mikroplara, sığ su bayılmasına, klorun saçlarımıza verdiği kalıcı hasara karşı uyarırlar. *Çalı gibi olmuş.* Aynı şeyi her gün aynı saatte haftalarca, yıllarca aksatmadan yapman şart mı, derler. Yürüyüş diye bir şey yok mu? Ya güneş? Piknik? Kuşlar? Ağaçlar? Peki, der bazen bıkkın dostlarımız ve ailemiz, ya *ben*? Sonra da başlarlar kusurlarımızı sayıp dökmeye: yalnızlığa meyilli mizacımız, tertip düzen merakımız, her şeyi dışlama pahasına suda sadece kendi düşüncelerimizle baş başa kalma yönündeki şiddetli arzumuz, atılan turlar *–metre hesabımız–* kendi değerimizin gerçek ölçütüymüş gibi takıntı haline getirdiğimiz saymalarımız, daimi olarak yukarıda ikamet etmeyi seçenlere gizliden gizliye tepeden bakışımız ("Hepimizi kanepe müdavimi sanıyorsunuz"), aşağıya inmediğimiz zamanlarda günü gereğince yaşayamadığımızı düşünmemiz, rutinimizden en küçük bir sapmaya dahi katlanamayışımız (*Ama o zaman yüzmemden*

geri kalırım!), kaostan, *içten geldiği gibi yaşamaktan*, bir anlamda hayatın kendisinden kaçınışımız. *Hiç eğlenceli değilsin.* Biraz rahat ol, derler bize. Bir gün atla. İki gün atla. Altmış sekiz yerine altmış yedi tur yüz. Yoksa hayatının geri kalanını betondan dev bir kutu içinde, bir ileri bir geri ayak şapırdatarak mı geçirmek istiyorsun, derler.

YANIT ELBETTE Kİ evettir. Çünkü bizim için yüzmek boş vakit doldurmanın ötesinde bir uğraştır. Tutkumuz, tesellimiz, tercihli bağımlılığımız, her şeyden büyük bir hevesle beklediğimiz şeydir. *Yaşadığımı gerçek anlamda hissettiğim tek zaman.* Bizi dengeli ve odaklı kılar, yaşlanma sürecimizi yavaşlatır, tansiyonumuzu düşük tutar, dayanıklılığımızı, hafıza gücümüzü artırır, akciğer kapasitemizi, genel hayat görüşümüzü iyileştirir. Aslına bakarsanız havuz olmasa belki hepimiz ölmüş olurduk. Bu yüzden de bize parmak sallayanlara –ve "Mesele sadece endorfinden ibaret," diye iddia edenlerin hepsine– aşağı inin, bunu kendiniz deneyin, bir günlüğüne misafirimiz olun deriz. Bir havlu alın, mayonuzu giyip bonenizi takın ve yeraltı havuzunun kenarına gelin. Şimdi gözlüğünüzü ayarlayın, bir el diğerinin üstüne gelecek, başparmaklar çaprazlanacak

şekilde kollarınızı öne uzatın, başınızı göğsünüze eğin ve dinamik bir atlayış yapın. İşte o zaman göreceksiniz. Suya girdikten sonra bir daha çıkmak istemeyeceksiniz.

BURADA, AŞAĞIDA, sonsuza dek kalamayacağımızı elbette ki biliriz. Eşler hastalanıp her an bakımımıza muhtaç hale gelir. *Yanından ayrılamam.* İşler kaybedilir. Ev taksitlerinin ödemesi gecikir. İlaçlar işe yaramamaya başlar. T hücresi sayınız çakılır. Suçsuzluğunuza tanıklık edenler ortadan kaybolur. Uçaklar düşer. Biyopsi raporu pozitif gelir. Röntgeninizde önceden olmayan bir karaltı bulunur. Küvetten çıkarken kaydırmaz paspasta kayıp sol dizinizi çatlatırsınız. Sıradan kozmetik bir işlem için hastaneye gider, bir daha çıkamazsınız. Vücudunuzdaki bir beni ihmal edersiniz. Yangın dedektörünün pilini değiştirmeyi unutursunuz. Karşıdan karşıya geçerken –*sadece bir kereliğine*– iki tarafa da bakmayı ihmal edersiniz. Bir sabah uyanır ve kendi adınızı bile hatırlayamazsınız (adınız *Alice*'tir). Ancak o gün gelene dek gözlerinizi kulvarınızın tabanındaki o siyah çizgiden ayırmaz ve yapmanız gerekeni yaparsınız: Yüzmeye devam. Temponuz istikrarlı ama telaşsızdır. Ruh haliniz dingin. Ait

olduğunuz ortama dönmüşsünüzdür. *Sadece bir tur daha*, dersiniz kendinize, *ondan sonra tamam.*

ÇATLAK

İlk bakışta göze çarpmayan, dördüncü kulvarın derin kenarındaki giderin güney yönünde, belli belirsiz koyu bir çizgi bu. Üstünden geçerken bir an kıpraşıyor, görüş alanınızdan çıktığı saniye, uyandığınızda kaybolan bir rüya gibi unutulup gidiyor. Olur da gözünüzü kırpar ya da nefes almak için başınızı yukarı, ışığa doğrultursanız veya yan kulvardaki yüzücünün fiziğini takdir etmekle meşgul olursanız, onu gözden kaçırıyorsunuz. Yaşı ilerlemiş, gözleri keskinliğini yitirmiş, gözlüksüzken kör kalanlardan olan çoğumuz, onu göremiyoruz. Görsek de başka şey sanıyoruz: ip parçası, kopmuş bir tel, gözlüğümüzün dış merceğinde bir çizik. Birimiz, hemen her şeyde olduğu gibi, bunu da kendisinden biliyor. "Gözümün içinde, yüzen nokta

var sandım!" diyor. Vaktinin –hatta genelde hayatının– çoğunu havuzun sığ tarafında süzülerek, batıp çıkarak geçiren daha yavaş olanlarımız için ise çatlak bir söylentiden, uzaklardaki kulvardan gelen bir haberden ibaret ve dikkate alınmıyor.

SADECE BİRİMİZ çatlağı gördüğü anda sudan çıkıyor ve tek kelime etmeden gidiyor. "Diş randevusudur," diyor biri arkasından, "Korktu herhalde," diyor bir başkası. Ani gidişin nedeni ne olursa olsun, kendisinden bir daha haber alamıyoruz.

BAŞTA BİRKAÇ GÜN çatlağa ihtiyatla yaklaşıp bir şeyler olmasını bekliyoruz. Büyümesini, kararmasını, görünüm ya da şekil değiştirmesini veya bir virüs gibi yedi ve sekizinci kulvarlarda çoğalmasını... Ne var ki o inatla, suskunlukla ve anlaşılmazlıkla, olduğu gibi kalıyor: havuzumuzun dibinde yarım çocuk kolu uzunluğunda, saç teli inceliğinde bir kırık.

BİRKAÇIMIZ ÇATLAĞIN üstünden geçmenin uğursuzluk getireceğine inanıyor, dördüncü kulvardan ne pahasına olursa olsun uzak duruyoruz. "Ben biraz egzersiz yapayım en iyisi," diyor, yüzme tahtasını

kaptığımız gibi istifimizi bozmadan birinci ya da ikinci kulvara yöneliyoruz. Üçüncü ve beşinci komşu kulvarlarda olanlarımız çatlağı merak ediyor, her fırsatta ona kaçamak bakışlar atıyoruz. Yerüstü hayatında ruhsatsız etkinlik organizatörlüğü yapan, kısa ve ağırbaşlı kulaçlar atan birimiz çatlağı görmezden gelmekte kararlı olduğunu söylese de ("Kontrolü ona vermeyeceğim,") üstünden geçerken neredeyse irade dışı bir güçle kendini ona bakarken buluyor. "Nedense engel olamıyorum." Bir diğerimiz çatlağın üstünden son geçişinde hafifçe ama ısrarla aşağıya doğru çekiştirildiğine yemin ediyor ("Bermuda Üçgeni üstünde uçmak gibi bir şeydi!"), bazılarımız ise hiçbir zaman durup bunun üstüne düşünmüyoruz. Alice çatlağı sudan çıktığı anda unutuyor ve soyunma odasında biri sözünü açınca ona delirmiş gibi bakıyor. "Çatlak mı?" diyor, "çatlak falan yok ki."

ÖTE YANDAN kaygılarını bastırmakta zorlananlarımız da var. Ya çatlak, sistemsel, köklü bir çürümenin işaretiyse? Veya jeolojik bir anormalliğin? Ya da yıllardır aşağıda gizliden gizliye büyüyen, geniş bir fay hattının göstergesiyse? Bir kısmımız bunlara dudak büküyoruz. O çatlak, diyoruz, sadece

yüzeysel bir şey. Alice'in saçından düşmüş asi tokadan kalma bir pas lekesi. *Kadın bazen bonesini takmayı unutuyor.* Başka biri, belki de sunidir, diyor. Ya da bir tür sanat eseri. Veya her ikisi birden: göz yanılsaması yaratan türde bir başyapıt. *Dümdüz bir kenar ve ince uçlu bir sabit kalem yeter de artar bile.* Bir diğeri, çatlağın çatlak değil, günün birinde kapanıp iyileşecek, geride uçuk kaçık bir iz bırakacak bir yara olduğunu söylüyor. Şimdilik biraz nefes almaya ihtiyacı var, hepsi bu. "Azıcık vakit tanıyın," diye ekliyor.

SONUNDA MESELEYE son noktayı koyması için cankurtaran çağrılıyor. Cankurtaran siyah ayakkabı bağcığıyla tutturulmuş gümüş düdüğü boynundan sarkarak, berrak mavi suya pürdikkat bakıyor ve başını iki yana sallıyor. "Önemli bir şey değil."

YİNE DE ÇOĞUMUZ endişelenmeyi sürdürüyoruz. Çünkü onun ne olduğunu bilmiyoruz. Ne anlama geldiğini. Veya herhangi bir anlama gelip gelmediğini. Kim bilir belki çatlak sadece bir çatlaktır; ne fazlası ne de azı. *Bir damla dolgu macunuyla hallolacaktır.* Belki de bir kırıktır. Bir yarık. Minyatür bir Mariana Çukuru. Dünyamızın dokusunda, hiçbir

iyi niyetle doldurulamayacak, küçük bir yırtıktır. Elbette hiçbirimiz aşağı dalıp ona dokunmuyoruz. "Korkuyorum," diyor, biri. "Midem bulanıyor," diyor ötekisi. "Görmez olaydım. Hiçbir şey eskisi gibi olmayacak artık," diyor, bir başkası. Hepimizin soruları var: Bu çatlak geçici mi, kalıcı mı? Sığ mı, köklü mü? Habis mi, selim mi ya da (ikinci kulvardaki ahlakçı James) ahlaken tarafsız mı? Nereden geldi? Derinliği ne? İçinde bir şey var mı? Sorumlusu kim? Havuzu eski haline döndürebilir miyiz? Hepsinden de önemlisi, *Neden biz?*

"KONUYLA İLGİLENİYORUZ," diyor, Su Sporları Müdürü bize. Kesin olarak söyleyebildiği tek şeyse, çatlaktan sızıntı olmadığı. Su basıncı sabit. Havuz seviyesi değişmiyor. Çevre toprakta ıslaklık yok, zeminse sağlamlık ve bütünlüğünü koruyor. Kontrolörler yakında olay yerine gelip onu değerlendirecek, kaynağının izini sürecek, durum aydınlandıkça herkesi gelişmelerden haberdar edecekler. "Olur böyle şeyler," deniyor bize. Çatlak büyük olasılıkla son zamanlarda havadaki ısınma eğiliminin doğurduğu geçici bir fenomen; havuz görevlilerinin tahminine göre de yaz sonunda ömrü tükenecek.

ÇATLAĞI İLK kimin gördüğüne gelince; bu soru hararetle tartışılıyor. Bazıları Vincent olması gerektiğini söylüyor; çevreye karşı bizden farklı bir duyarlılığı olan, beşinci kulvardaki eski uyuşturucu satıcısı. *Mahallede olup biteni nasıl inceden görüyorsa, havuzun dibini de öyle görüyordur.* Gelgelelim Vincent ısrarla, suya girdiği anda o türden "tüm düğmeleri kapadığını" söylüyor. Tek gördüğü, kulvarın ortasından geçen küçük siyah çizgiymiş. Hepsi bu. Bazıları "pratikte" o kişinin Alice olması gerektiğini, her şeyi ilk kez görüyormuş gibi fark edip (Soyunma odasında size, "Başında havlu var!" diyebilir örneğin) anında unuttuğunu söylüyor. Yine de düşünmeden edemiyoruz: Az önce gördüğün şeyi hatırlayamıyorsan, onu "gördüğün" söylenebilir mi? Bazılarına göreyse önemli olan çatlağı ilk kimin gördüğü değil, görülmüş olmasıdır. Çatlak belki en baştan beri orada, bizlerce bilinmeyi bekliyordur.

YERÜSTÜNDE hayatlarımızı olağan şekilde sürdürüyoruz –haplarımızı sayıyor, toplantılarımıza giriyor, alışverişimizi yapıyor, yemeğimizi yiyor, iş arkadaşlarımızı yatıştırıyor (*Anladığım kadarıyla sen şöyle demek istiyorsun...*), protokole uyuyor, gözlerimizi

dikip ekranlarımıza bakıyoruz– ama hiçbir şey gerçekmiş gibi gelmiyor artık. *Sürekli onu düşünüyorum.* Çatlaktan etkilenmediğini iddia edenlerimiz bile ara sıra bir terslik olduğu hissine kapılıyor ama sebebini bilemiyor. Dosyaları yedeklemeyi mi unuttuk acaba? Evin taksitini mi ödemedik? Ocak mı açık kaldı yoksa? Elimizin, kolumuzun, yüzümüzün açıkta kalan yerlerine iki saatte bir güneş kremi boca etmeyi mi atladık? Bazen de eşlerimizle konuşuyoruz, ağızlarının kıpırdadığını görüyoruz ama bir anda çok uzaklardalarmış hissine kapılıyoruz. "Neyin var?" diyorlar bize. "Canım?" diyorlar ya da "Dünyaya dön, Alice!" Sonra aniden bir görüntü beliriyor gözümüzde –dalgalanan, hayal meyal bir çizgi– ve biz birden günlerden ne olduğunu, kiminle niye konuştuğumuzu unutuyoruz. Sonra başımızı şöyle bir sallıyoruz ve görüntü geldiği gibi aniden süzülerek uzaklaşıyor (*kayboldu*), bizler de gündelik hayatımıza dönüyoruz. "Bilmem ki," diyoruz. "Neyim yok ki," diyoruz. Ya da "Aklımı kaçırıyorum galiba."

BİRKAÇIMIZ ÇATLAĞIN bir şekilde kendi hatamız olabileceğinden endişe ediyoruz. Bir lekeymiş, bir kusurmuş, giderilemez bir bozuklukmuş, ruhumuzda

kendi elimizle yarattığımız ahlaki bir damgaymış gibi ondan utanıyoruz. "Çocukları havuzdan dışlamayacaktık," diyor biri. "Şu son cankurtarana daha kibar davranacaktık," diyor ötekisi. "Evvelki yaz senkronize yüzücüleri göndermek için yürüttüğümüz gizli kampanyanın bedeli," diyor beriki. (Gerçi birimiz, bunu *hak ettiklerini* de vurguluyor: "Bir avuç gösteriş meraklısı işte.") "Ters giden her şey için yönetimi suçlamamız şart mıydı?" diyor, bir başkası. "Ya yıllık üyelik ücretindeki artış için bu kadar yaygara koparmamız?" diyor, diğeri. "Yatıp kalkıp şikâyet etmemizin bedeli budur işte," diyor biri. "Son dört yılın üçünde bakım onarımı ertelemenin de," diye ekliyor diğeri. Alice ise "Keşke..." diyor, sonra sesi düşüyor. "Aman neyse, boş verin şimdi keşkeyi." "Uğursuzluk dört bir yanımızı sarmış," diyor, bir başkası.

ÇATLAĞIN BELİRMESİNDEN on gün sonra kontrolörler onun "ne menem bir şey olduğunu anlayamadıklarını" kabulleniyorlar. ABD'nin çeşitli yerlerindeki, hatta Japonya (Tokyo, Hotel Okura, kapalı yüzme havuzu, üçüncü kulvar: Kibar Çatlak), Dubai (*Bab Al Shams Desert Resort and Spa*, Sonsuzluk Havuzu, "Jakuzi noktası": Beş Yıldızlı Çatlak)

ve Fransa (Paris, Piscine Pontoise, merdiven altında, duvar-zemin birleşme yeri çatlağı: *Fissure française*) gibi uzak ülkelerdeki başka havuzlarda da açıklanamayan benzeri çatlaklar tespit edilmiş ama hiçbiri tamı tamına bizimki gibi değilmiş. "Bunun bir örneği daha yok," diyor, şehrin diğer ucundaki teknik üniversitede yapı mühendisliği profesörü olan Brendan Patel. ABD Jeolojik Araştırma Kurumu'nda çalışan bilimci Christine Wilcox ise çatlağın, son otuz günde bölgede sıradışı bir faaliyet tespit etmemiş olan yerel sismik dedektörlerin algılayamayacağı kadar zayıf bir yeraltı mikro-titreşiminden kaynaklanmış olabileceğini söylüyor. Tabii böyle olmayabilir, diye eklemeyi de ihmal etmiyor. Buna karşılık çatlağın sağlığımıza ya da sıhhatimize ivedi bir tehlike teşkil etmediği ve suyun güvenli olduğu konusunda temin ediliyoruz. "Ancak bu işin köküne inip inmeyeceğimizi," diyor, Su Sporları Görev Gücü Danışmanı Carol LeClerc, "zaman gösterecek."

UZUN SÜREDİR SABAH müdavimi olan Eleanor sessiz sedasız dolabını boşaltıp bir daha gelmeyeceğini söylüyor. "Yogaya gitsem daha iyi olacak galiba," diyor. Su *jogging*'cisi Michael, "Uzmanlar bu işi

çözene dek" kendisinin de havuzdan ayrılacağını ilan ediyor. Bunu izleyen üç gün boyunca Alice'in neşesinden eser kalmıyor. Durmadan, "Mike nerede?" diye soruyor. Geri kalanlarımızsa cüretkârca, cesurca yüzmeye devam ediyoruz. Bir yandan da kendimize soruyoruz: Acaba Mike'la Eleanor'un bilip de biz tur sayanların, "kulvar dokuyanların," gün ışığı ve temiz havayı *(Kim, ne yapsın onları?)* inatla reddedenlerin bilmediği bir şey mi var?

ÇATLAK HAKKINDA şu ana dek bildiklerimiz: Hidrostatik tahliye valfındaki bir arızadan (Ted Huber, Yetkili Havuz Kontrolörü, ABC Pool & Spa: "Valfın durumu iyi") veya civarda geç saatlerde kaçak yürütülen bir inşaat kazısından (Al Domenico, Proje Müdürü, Integrity İnşaat: "Biz Yapmadık") kaynaklanmıyor. Kesinlikle bir facia değil (Havuz Sözcüsü Isabel Grabow: "Bu kesinlikle bir facia değil) ya da kandırmaca değil (Emniyet Riski Görevlisi Larry Fulmer: "Gerçek bu, millet") ama düşük ihtimalle de olsa (Yapı Ofisi matematikçisi Edison Yee: "En kötü olasılıkla bile istatistiksel olarak önem teşkil etmeyen bir şeyden söz ediyoruz") hata kaynaklı olabilir. *Tüh, yanlış havuzmuş.* Çatlak, yapı itibarıyla "selim" görünse ve bize belirgin bir husumet

sergilemese bile gerçek niyeti şaşırtıcı biçimde belirsizliğini koruyor. Kontrolörler doğal veya insan kaynaklı her tür olasılığı araştırmayı sürdürecekler ama havuz görevlileri bu arada öyle ya da böyle akla yatkın bir açıklaması olan tüm vasıflı uzmanları vakit kaybetmeden öne çıkmaya davet ediyorlar.

BİRER BİRER hepimiz Su Sporları Müdürü'nün kapısındaki öneri kutusuna önerilerimizi yazıp atıyoruz. Üçüncü kulvardaki Jonathan: "Yüzeysel bir çizik." Su yürüyüşçüsü Francesca: "İdiyopatik* orijinli." Dördüncü kulvardaki eklem hastalığı olan, evlatlıktan reddedilmiş kumarhane mirasçısı kadın: "Utanç damgası." Eski lise yüzme antrenörü ve All-State yüzücüsü Pastor Eileen: "Boyalı siyah çizginin çelimsiz bir akrabası." Birinci George: "Bir hakaret." İkinci George: "Bir şaka." Üçüncü George: "Bir uyarı, hem de ciddisinden." Altıncı kulvardaki göbek *piercing*'li, *yin-yang* dövmeli yeni adam: "Bize özgü, kendi San Andreas'ımız**." Tıbbi hasar eksperi ve sadık beşinci kulvar yüzücüsü Geraldine: "Bizim sorunumuz değil. Bizim

* Antik Yunancadan gelen, nedeni bilinmeyen anlamındaki sözcük. *(ç.n.)*

** Kaliforniya'da San Francisco yakınındaki bir fay hattı. *(ç.n.)*

gözetimimizde gerçekleşmemiş olan, daha önceden ortaya çıkmış bir durum." Kadrolu katastrofistimiz* ve en zarif sırtüstü yüzücümüz Marv: "*Aşağıdaki* vademizin dolduğuna dair *yukarılardan gönderilen* bir alamet." Fikir belirtenlerimizin sonuncusu, emekli gezici mahkeme hâkimi Elizabeth, ödenmemiş son park cezasının arkasına dört kelime karalayıp Su Sporları Müdürü'nün kutusuna atıyor: *İçeriden yürütülen bir iş.*

GENEL yerüstü ahalisinden gelen, çatlağa dair diğer açıklamaların arasında toprak çökmesi, kusurlu Çin betonu, yaklaşan bir obruğun belirtisi, çaresiz bir ilgi çekme merakı, Tanrı'nın takdiri, derin jeolojide vuku bulmuş bir şey ve (mahalli astrolog Sahara) "gezegenlerin bilhassa kötücül bir biçimde, ender ve talihsiz bir dizilimi" yer alıyor. Astronomi profesörü Nate Zimmerman, Sahara'nın "sözde gezegenler geçidi"ni "ipe sapa gelmez antik saçmalıklar" diye nitelemekte gecikmiyor. "Nerede bunun bilimi?" diyor. Bunun yanında genişleyen yerküre teorisi ("Gezegenimizin ek yerlerinden patlak verdiğine dair başka kanıta ihtiyacımız var mı?" diyor

* Paleontolojide kıyamet kuramının savunucusu. *(ç.n.)*

Ace Hırdavatçılık'ın sahibi Bon Esposito), kozmik şaka teorisi *(Ha ha ha ha ha ha ha ha ha)*, komplo teorisi (Rotary Kulübü Haznedarı Rick Halloran: "Suudiler yapmıştır") ve ("büyük tır teorisi" ya da "aşırı gümbürdeme teorisi olarak da bilinen) otoyoldaki yoğun kamyon trafiğinin yarattığı titreşimler teorisi de var. Fakat inandırıcı olsalar da bu varsayımların hiçbiri kesinliğe ulaşmış değil. "Uçan kuştan medet umar durumayız," diyor, Çevre Sağlığı ve Su Kalitesi Denetçisi Theresa Boyd.

BELKİ DE HEPSİNDEN delirticisi, küçük ama çok ses çıkaran, yerüstü gayriyüzücü (çatlak inkârcıları) bir azınlığın öne sürdüğü "kitlesel psikojenik hastalık" teorisi. Bu kişiler havuza bir kez olsun inmeden, çatlağın tümüyle "kuruntusal" veya "kişi tarafından üretilen" bir fenomen –bir *folie à deux*– olduğunu, hepimiz kendimize gelir ve gece gündüz her saniye onu düşünmeyi kesersek yok olup gideceğini iddia ediyorlar. Lakin bu teorinin sorunu, çatlağı bir kez gördükten ya da gördüğünüzü *düşündükten* sonra sizden habersiz zihninizin kovuklarına yerleşmesi. Bu noktadan sonra ne zaman yüzerek üstünden geçseniz, hatta birisince bahsedildiğini duysanız ("Biri ona *bulaşıcı* mı demiş?"), beyninizin sinir

yollarına daha da derinden kazınıyor. Sonra bir bakmışsınız her an sizinle. "Sabahları uyandığımda aklıma gelen ilk şey o," diyor biri, "geceleri uyumadan önce de düşündüğüm son şey." Başka biri, "Aslında ona takıntılıyım ben," diyor. "Benim bilmek istediğim," diyor bir diğeri, "derinliklerinden bir şey çıkacak mı, çıkacaksa ne çıkacak?"

ÖTE YANDAN bizimki gibi –geçici, varla yok arası, çıplak gözle zar zor seçilen, kısacası utangaç– çatlakların yapı itibarıyla agresiften çok, ağır seyirli olduğuna ve aşağı yukarı buzul temposunda yayıldığına işaret eden yeni bir çalışmanın sonuçları bizi yüreklendirdi. "Bu meretler yıllarca hiçbir şey yapmadan öylece takılabiliyorlar," diyor, kurul onaylı jeoteknik mühendislik firması Mulvaney & Fried'ın başmühendisi Henry Mulvaney. Oysa "gerçek" bir çatlak, birkaç saatliğine bile gözetimsiz bırakıldığında kolayca kontrolden çıkıp bir gecede havuzu ele geçirebilir. "Sürekli gördüğümüz bir şey bu." Mühendisin nihai değerlendirmesi: Çatlağımız gerçek çatlaktan çok, bir ön çatlaktır. "Endişelenecek bir şey değil," deniyor bize. Ne var ki bağımsız kontrolör ve adli yetmezlik uzmanı Profesör Anastasia Heerdt bizi "moral pompacısı"

mühendis Hank Mulvaney'in değerlendirmelerine fazla kulak asmama konusunda uyarıyor. "O sadece duymak istediklerinizi söylüyor," diyor. Peki, kendisinin önerisi nedir? "Fırsat varken atabildiğiniz kadar tur atın."

"BU İŞ HOŞUMA GİTMİYOR," diyor, dördüncü kulvardaki, normalde korkusuz biri olan Gary. Yedinci kulvardan Sheila son zamanlarda suya daldığında düşünebildiği tek şeyin "Ne zaman çıkabilirim?" sorusu olduğunu kabul ediyor. Yan yüzen Dennis, iri gövdesini çeviklikle (bir, iki, üç) yukarı çekip, *ben* çıkıyorum, diyor. Üçüncü kulvardan Walter yüzmeyi zaten "o kadar da sevmediğini" itiraf ediyor –biz şaşırınca ("Doktor talimatıydı," diye açıklıyor)– ve "geri dönse bile" bunun yakın zamanda olmayacağını söylüyor. (Onun kulvar arkadaşı Vivian, "O adam zaten yüzmemek için mazeret *arıyordu*," diyor.) Altıncı kulvardaki Ruth, kabul etmek istemese de ("İhanet ediyormuşum gibi geliyor") başka bir havuzu denemeyi düşündüğünü söylüyor. Alice, "İyi de, başka havuz *yok* ki," diyor. Saul, "Doğru. Doğru," diye karşılık veriyor. İkindi müdavimi Randall'ın (altın zincir, bacak arası şamandırası, Mondrian baskılı takım elbise)

erkekler soyunma odasında, "Havuz olayından canıma tak etti," dediği duyuluyor ve ertesi gün o da gidiyor. Geriye kalanlarımız ise inatla yüzmeyi sürdürüyoruz.

GÜNLER OLAYSIZ akıp giderken (ne yeni çatlaklar oluşuyor ne de eski çatlak, "bizim" çatlağımız, bir santim olsun büyüyor) moralimiz düzelmeye, kaygılarımız yavaştan dinmeye başlıyor. Çatlağın o kadar da kötü bir şey olmayabileceği kafamıza dank ediyor. *Onu bir çizgi olarak düşünürsen, hiç de ürkütücü değil aslında.* İlk başlarda sergilediği korkudan utanç duyan birkaçımız, bulduğu her fırsatta gözü pekçe çatlağın üstünden geçiyor. Dördüncü kulvardan kaçınanlar kös kös geri dönüyor. Kargaşa ve dert kehanetinde bulunan eski felaket tellalları (*Sonun başlangıcı bu!*) aşırı tepki vermiş, hatta (bu da olabiliyor) düpedüz yanılmış olabileceklerini kabul ediyorlar. Havuza her inişte çatlağı dikkatle takip edenlerimiz, kendimizi artık geleneksel yüzme öncesi ve sonrası "kontrolleri" yaparken yakalamıyoruz. *Unuttum onu!* Sonuçta haftalar sonra ilk kez sakiniz.

"İNSAN HER ŞEYLE yaşamayı öğreniyor," diyoruz kendi kendimize. "Her şeyin bir nedeni var." Ayrıca (üçüncü kulvardaki Haham Abramcik:) "Bu olay, ezelden gelen mütemadi elem ve kedere kıyasla, ehemmiyetsiz bir talihsizlikten ötesi değil." Dördüncü kulvardaki Bayan Fong omuz silkmekle yetinip, "Daha beterini de gördük," diyor. Birkaçımızsa – her daim bardağın dolu yarısını görenler– çatlağın, normalde son derece sıradan geçen hayatlarımızı ani ve beklenmedik biçimde gasp edişi karşısında hakiki bir minnet duyduğumuzu ileri sürüyoruz. *Kulaç at, kulaç at, nefes al, kulaç at, kulaç at, nefes al.* "Kim bilir?" diyor yedinci kulvardaki pozitif düşünüşlü Glenn, "belki de bizim için hayırlı olmuştur. Bir ders alırız sayesinde." Çatlak sayesinde, özel bir akıbet için seçilip ayrılmışız gibi canlandığımızı, neşelendiğimizi hissediyoruz. "Öyle *herkesin* başına gelmez, biliyor musun," diyor birisi. Başka biri, "Hayata bir sürpriz unsuru kattığı kesin," diyor. Alice, "Gerçekten de bir sürpriz," diyor. Bir diğeri, "Hayatım boyunca bunu bekledim sanki," diyor.

YİNE DE moralsiz zamanlarımızda düşünmeden edemiyoruz: *Bu içinde hayrı saklayan bir kılıf mı, yoksa sadece kılıf mı?* Sadece kılıfsa, neyi saklıyor?

TEORİLERİN ELBETTE Kİ bini bir para. Kimisi çatlağın yönetim tarafından, havuzu kapatma bahanesi olarak kasten yapıldığını düşünüyor. *Her şey büyük planın parçası.* Üstelik cankurtaranlar da "işin içinde" diyor, aynı kişiler. *O yüzden konuştuklarınıza dikkat edin.* Kimisi çatlağın, dünyamızın altındaki ikinci ve daha derin bir dünyaya açıldığını duymuş; daha hızlı ve çekici, vücudu mayosundan daha az taşan ve takla dönüşünü hiç sektirmeyen insanlarla dolu, kendine ait bir yeraltı havuzu olan alternatif, hatta belki daha gerçek bir dünyaya. "Profesyonel yüzücüler gibiler ama daha iyiler," diyor birisi. Başka biri, "Bizim *ideal* halimiz," diye ekliyor. Bunun yanında dipsiz yarıklara, uzun zamandır gömülü kimyasal atık alanına, çökmüş bir tuz madenine, on bin yıldır durmaksızın akan bir yeraltı nehrine ("O nehirde *gözsüz* balıklar var") ve üstüne bir dakikadan fazla düşünmeniz halinde beyninizi çökertecek kadar engin ve ölgün bir boşluğa dair söylentiler de mevcut. *Bunca zamandır hiçliğin üstünde yüzüyormuşuz.*

YAZ ORTASINA doğru çatlak ilginçliğini yitirmeye başlıyor ve dikkatlerimiz yavaş yavaş başka şeylere kayıyor: soyunma odasına monte edilen yeni enerji

tasarruflu duş başlıkları, okul müdürü Annette'in İsveç malı yüzücü gözlüklerinin kayboluşu (hâlâ sırrı çözülemedi), üçüncü kulvarda bir elle taciz iddiası (taciz şüphelisi beş dakika içinde güvenlik görevlilerince binadan apar topar atıldı), yedinci kulvarda bir yumruk dövüşü ("Geçmeme izin vermedi!"), Angelita'nın yeni burgulu gökkuşağı desenli mayosu (1969'lardan *vintage* bir parça. Havuz çapında genel fikir: *Yakıyor!*), yerüstündeki, en ufak bir düzelme alameti göstermeyen, beyin kavurucu sıcak hava dalgası (suyu azalan havzalar, kuruyan bahçeler, dili dışarıda köpecikler). Çatlağı artık aklımıza bile getirmediğimiz günler oluyor; her ne kadar kurak karadaki gece hayatlarımızda hâlâ beklenmedik biçimde su üstüne çıksa da. *Dün gece rüyamda gözüme kıymık kaçtı.* Yine de çoğu zaman arka planda, hayatımızın kıyısında kenarında, ustura inceliğinde, soluk ama silinmez bir varlık olarak yerini koruyor. Aslına bakarsanız onu öyle kanıksadık ki, bir süre sonra görünmez oluyor.

TÜM BUNLARIN ARDINDAN günün birinde, biz bakmazken çatlağın kaybolduğunu fark edince ister istemez kendimize soruyoruz: Onu fazla mı önemsemez hale gelmiştik? Varlığını fazla mı

kanıksamıştık? Hem, gerçekten var mıydı ki? (Belki *sahiden* de hayalimizde yaratmıştık?) "Daha bu sabah gördüğüme yemin edebilirim," diyor, sadık dördüncü kulvar yüzücüsü Leonard. Çatlağın kaybolması çoğumuzu rahatlatsa da ("Sinirime dokunmaya başlamıştı," diyor, yan yüzücü Shannon) birkaçımız onu şimdiden özlüyor ve vakitlice dönüşüne dair gizli ümitler besliyoruz. Onsuz, bir parçamız ölmüş gibi kendimizi eksik hissedip kederleniyoruz. "Her sabah işe gitmeden önce ona bakmak bana iyi geliyordu," diyor biri. "Ne zaman üstünden geçsem gizli bir heyecan duyuyordum," diyor, bir diğeri. Alice eskisi gibi turlarını atıyor ama havuzdan çıkınca o bilindik yüzme sonrası ışıltısını taşımıyor. "Bir terslik var," diyor. Bir ara o tarafa geçip çatlağı enine boyuna incelemeyi düşünen bir ve iki numaralı, yavaş kulvar yüzücüsü olanlarımız ise şimdi ağırkanlılığımızdan pişmanlık duyuyoruz. "Nasılsa hep orada kalacak diye düşünmüştüm," diyor biri. "Ben asıl *şimdi* korktum," diyor, diğeri.

ÇOĞUMUZ İÇİN esas soru, çatlağın nereye gittiği. Kış uykusuna mı yattı? Gerileme mi oldu? Yoksa bir günlük izin almak mı geldi içinden? Söylediğimiz bir şeye mi alındı? ("Abartılıyor artık şu zımbırtı."

"Vaktimizi harcamaktan başka bir işe yaradığı yok." "Herkesin ağzına sakız oldu.") Yaptığımız bir şeye mi kırıldı? ("Şöyle azıcık görmezden gelelim, bakalım kayboluyor mu?") Yoksa -durup dururken- öylece geri mi çekildi? Vakanın aynı kulvarda nüksetme olasılığı ne? İkide bir mi? Üçte iki mi? Hiç mi? Sıfır mı? Yok mu? Peki, çatlağın hâlâ bizimle olması ama yapısındaki eşsiz ve küçük bir değişimle en keskin insan gözü tarafından bile görülemez hale gelmiş olması mümkün mü? Veya uyuyan hücre misali, yüzeyin hemen altında pusuya yatmış, tekrar uyanıp kükreyerek hayata dönmeden önce kısa bir mola veriyor olabilir mi? Belki de sadece bizden sıkılıp daha başka, daha iyi, daha arzulanası bir su kütlesine geçiş yapmıştır? Welliver'ların arka bahçesindeki siyah tabanlı havuza mesela (havuz barına). Alışveriş merkezinde Asya yemekleri katındaki çift katlı orta avlu çeşmesine gitmiş de olabilir (*bozuk paralar!*). Yoksa daha beteri, artık *kendi olmaktan* canına tak mı etti acaba? "İntihar," diyor birisi. "Silindi gitti," diyor bir başkası.

ÇATLAK ERTESİ sabah, kaybolduğu gibi ansızın yeniden beliriyor ve çoğumuz, kendimizi de şaşırtarak, rahat bir nefes alıyoruz. *Onsuz hayat eskisi gibi*

değildi. Havuz müdürü asistanı Maureen Engel'e göre çatlak, pazar gecesi geç saatlerde mühendislerce yüzeye uygulanan deneysel bir "ıslak yama" ile geçici olarak "örtülmüş" ama başlarda ümit veren sağlam tutuşun ardından ("Gayet iyi görünüyordu") yama, etkisini yitirmişti. *Yapışkanlığını kaybetti.* Bu arada çoğumuz çatlağı geri kazandığımız için memnun olsak da bir şeylerin değiştiğini hissediyoruz. *Bir tuhaflık var.* Birkaçımız çatlağın güney ucundan, mini minnacık da olsa *genişlediği*, bazılarımızsa aynı sağlam kanaatle *daraldığı* inancında. *Göz kırpıyor gibi.* Bazıları eskisinden daha "pürüzsüz" göründüğünü söylüyor. Ya da daha narin. Veya bir gıdım daha yıpranmış. *Azıcık güçten düşmüş.* Kimileri ise çok az *şiştiğini* düşünüyor. Birimiz batı tarafı boyunca ana hatlarında şüpheli bir değişim –hafiften sinüs eğrisini andıran bir kıvrım– fark ettiğini ileri sürüyor. *Sanırım yaşlanmış.* Bir diğerimiz çatlağın, en baştan beri gidere yaklaşmak istercesine altı milimetre kadar kuzeye göç ettiğine yeminler ediyor. Bir diğeri ise belki gerçekten giderden aşağı indiğini ama orada gördüklerini beğenmeyip (*Bir dolu saç tutamı!*) U dönüşüyle doğruca geri geldiğini öne sürüyor. Birkaçımızsa bu çatlağın eski çatlak bile olmadığını, onun yerine

geçerek hepimizi lastik terliklerden bir girdabın içinde yok oluşa sürükleme amacı güden, eski çatlağın kötücül ve anarşist bir ikizi –sahte kimlikli çatlak– olduğundan şüpheleniyor. *Bu gidişin önünü baştan almalıyız.*

SU SPORLARI MÜDÜRÜ bizi "on dakika mola verip" kendimize gelmemiz, aksi takdirde "varsayımlar kakofonisi" içinde kaybolup gideceğimiz yönünde uyarıyor. Çatlağın ne bir değişime uğradığını ne de anlamlı ölçüde büyüdüğünü; görünümünde gözümüze çarpan farklılığınsa, kendi algımızdaki küçük hatalardan kaynaklandığını söylüyor. *Neye uzun süre bakarsanız, bir zaman sonra olmayan şeyler görmeye başlarsınız.* Ne var ki iki gün sonra beşinci kulvar tabanında –aynı uzunluk, aynı genişlik, aynı renk ve tonda– ikinci bir "kardeş" ya da "klon" çatlak belirdiğinde, bunun yerel ve zararsız bir tekerrür mü (taklitçi çatlak) yoksa çok daha kötü bir şeyin başlangıcı mı olduğunu düşünmeden edemiyoruz. "Al sana kazın öteki ayağı!" diyor, yedinci kulvardan Vicky. "Nerede?" diye soruyor Alice. Öğle yemeğinden az sonra yeni çatlak kendi kendine harekete geçerek kulvardan aşağı ilerleyip ardından frene basarak, duvara santimler kala ansızın

durunca (adına "temas inhibisyonu" dendiği söyleniyor sonradan bize), halinden en hoşnut olanımız bile –vakur Steve– "gidişatın iyi olmadığını" kabul ediyor. Ertesi akşam beşinci ve altıncı kulvar arasındaki sınırda saklanan iki küçük çatlak daha keşfedildiğinde (çoklu birincil çatlaklar mı yoksa ilk çatlağın çakma kopyaları mı?) havuzumuzun bir "çatlak kümelenme" alanı olabileceğinden şüphelenmeye başlıyoruz. "Öyle değilse bile sıradışı şekilde kalabalık bir ziyaret," diyor, su yürüyüşçüsü Meg. "Bu bir salgın," diyor Richard. "Bir felaket," diyor Dana. "Şu an aklıma gelen tek kelime," diyor, üçüncü kulvar kurbağalama yüzücüsü Mark; "imdat."

BİR ŞEYLER yapmamız gerekmez mi, diye düşünüyoruz. El çırpmamız? Ayaklarımızı yere vurmamız? Mum yakmamız? İmza kampanyası başlatmamız? Belediye başkanını aramamız? Ya da emniyet müdürünü? Acil Durum Hazırlığı müdürünü? *Alo, Floyd?* Tereddüt yüzünden fırsatı kaçırıyor olmayalım, diyor ikinci kulvardan patent avukatı Liane. "O adamlar telefonlara çıkmaz, *biliyorsunuz*." "Yetkililer verileri yanlış değerlendiriyor olabilir mi?" diyor, yan yüzücü Sydney. "Hem şu sözü edilen

uzmanlar," diyor yeni üye Alex, "gerçekten varlar mı ki?" ("Yine aynı mantıkla," diyor, metafizikçi Gwen, "*biz* gerçekten var mıyız?") "Mühendislerin işlerini sadece geceleri yapması biraz garip," diyor dördüncü kulvardan serbest yüzücü Seung-ha. Alice ise, "Haydi ama, gelin birlikte güzel vakit geçirmeye çalışalım," diyor.

BİR HAVUZDA dört çatlak, "kümelenmeden çok bir yayılma durumudur," diye bizi bilgilendiriyor kontrolörler. "Son derece önemsiz." "Şüphe eşiğinin altında." "Normal olasılıklar aralığı içinde istatistiksel bir sapma." *Tümüyle rastlantı.* Gelgelelim bir sonraki hafta altıncı ve yedinci kulvarların ortasında birbiri ardına üç çatlak daha oluşunca, Yapısal Tehlikelere Karşı Önlemler Birimi'nden önde gelen gerilim analisti Dr. Denise Kovats "bir sorun olabileceğini" kabul ediyor. Bir ikindinin ilerleyen saatlerinde, kapanıştan hemen önce, ikinci kulvarın sığ tarafındaki duvarın tabanına yakın bir yerde, ilk "dikey çatlağımızın" tespit edildiği an gelip çattığında, kontrolörler kümelenmenin tümüyle rastlantısal bir olay olma olasılığının 6,3 milyonda birden daha az olduğunu dile getiriyorlar. Hatta onun "kasten" burada olduğundan neredeyse

emin olduklarını söylüyorlar. Ancak "üstesinden gelinebilir" olduğu yönündeki görüşlerini muhafaza ediyorlar. "Gözümüz her an üstünde," diyorlar. Şimdiye dek ne su kaybı tespit edilmiş, ne yapısal kusurlar bulunmuş ne de şu an için ivedi bir önleme gerek varmış. "Her şey kontrolümüz altında."

ERTESİ GÜN kulvarlar normalden daha sakin, duşlar daha az buharlı, soyunma odaları çok daha sessiz. "Korkuyorum demek istemem ama," diyor, otuz yıllık gazi Tim, "düşük düzeyli lakin kesintisiz bir panik içindeyim." Altıncı kulvardan Charlotte, "Dünyada fevkalade ters bir şeyler var," diyor. Normalde serinkanlı olan sırtüstü yüzücü Felice, bu hafta "her ihtimale karşı" araya fazladan bir ayin sıkıştırmayı düşündüğünü söylüyor. "Nasıl bir ihtimale karşı?" diyor, Alice. Yan yüzücü Audrey, aramızda kalmak kaydıyla, havuz yönetimine yakın ve her gün, hatta belki her saat bilgilendirilen saygın bir kaynaktan (Su Sporları Müdürü'nün karısının en yakın arkadaşı Pam) duyduğuna göre kümelenmenin aslında "açık edilenden çok daha kötü" olduğunu söylüyor. *Havuzun işi her an bitebilirmiş.* Başka biri, gizlilik nedeniyle kimliğini ifşa etmemeyi yeğlediği ("Adına X diyelim"), yine bir o kadar

saygın bir kaynaktan duyduklarına dayanarak, kümelenmenin bize yönelik bir korku ve heyecan yaratmak adına, suni olarak "kurgulandığını" söylüyor. "Sınamak için," diyor. Bunun yanında, baştan savma ruhsatlara, şişirme tadilatlara, sahte kontrol belgelerine, görmezden gelinen celplere, uyku mahmuru kontrolörlere, kafeini fazla kaçırmış hidrologlara, düşük ücretli denetçilere, iyi giyimli bir Klor Enstitüsü lobicisi ("Cherie") tarafından gerçekleştirilen fazlaca samimi bir ziyarete ve yukarılarda bir yerde, katlarca üstümüzdeki havasız, küçücük bir odada, gece yarılarına dek biteviye sayılarla uğraşan sarhoş istatistikçiler üçlüsüne dair de söylentiler mevcut. *Hadi üst eşik, şey olsun... Beş!*

KÜMELENME BİR ay boyunca küçülüp büyümeden, olduğu gibi kalıyor ve Jeoloji ve Jeofizik Enstitüsü çevresel bozunum başuzmanı Cynthia Greeley'nin "dikkat çekici bir süre durumunu koruyabileceğini" öngördüğü, klasik bir "yerinde sayma" hali içinde varlığını zararsızca sürdürüyor. "Zaman sizden yana." Ne var ki tam rehavete kapılıp kümelenmenin miadının dolduğuna ikna olduğumuz anda (*Geçti, bitti!*) havuzun derin yanında birkaç yeni çatlak daha belirmeye başlıyor. Bunlardan bazısı

seleflerinden daha kalın, orta kısımları daha koyu, kenarları daha az düzgün. Bazısı tuhaf biçimde şişkin (gerçi su altında oldukları gerçeğini de hatırımızda tutmaya çalışıyoruz). Birkaçı ise –altıncı kulvarın ortasında, sıçrama tahtasının gölgesinde usul usul serpilip büyüyen bir çatlaklar dörtlüsü ("Bizim kümemizin de kendi kümesi var," diyor, çok bilen Stan)– hırpani, paçoz, bir miktar derbeder, hatta belki biraz kaçık görünümlü. Bizler ise "kıvrım kıvrım kıvranmaktan" hâlâ uzağız. Bu arada çoğumuz, hâkimiyet kurup ilerleme yönünde sonsuz kapasitesi olan, daha dinç ve daha agresif "ikinci nesil" bir çatlağın huzurunda olduğumuzdan şüphelensek de uzmanlar bize, görünenin aksine ("Zindelik yanılsaması sizi kandırmasın," diyor, su etkileri kaynaklı bozukluklar mühendisi Clifford Hwang) bu yeni kırılmaların son derece durağan olduğunu ve havuzun normal yaşam süresi içinde bizlere herhangi bir zarar vermesinin beklenmediğini söylüyorlar.

GERÇEK ANLAMDA HAYATLARIMIZDA, kuru toprakta, artık normalden daha dalgınız. Anahtarımızı kaybediyoruz. Faturalarımızı ödemeyi unutuyoruz. Şifrelerimizi hatırlayamıyoruz. Saç taramayı ihmal ediyoruz. Ofise geç kalıyoruz. İşe konsantre

olamıyoruz. Sohbet ortasında kalkıp gidiyoruz. *Stoklarımı kontrol etmem lazım.* Performans değerlendirmelerimiz kan kaybediyor. Beğenilirlik oranımız düşüyor. Arkadaşlarımız bizden uzaklaşmaya başlıyor. Partnerlerimiz bizi –haklı olarak– dikkat dağınıklığı ve kendine dönüklükle suçluyor. "Başka biri mi var?" diyorlar. Bazen de "karalar bağlamayı bırakıp" evden çıkmamızı söylüyorlar. *Yüzerek at şu hali üstünden!* Onlar gecenin üçünde, mışıl mışıl yanımızda uyurken, biz yanaklarımız al al, çenemiz kasılmış, kalbimiz çarparak, kan ter içinde uyanıp düşünüyoruz: Bundan sonra kaç turumuz kaldı? Yüz mü? Bin mi? Altı mı? Doksan dört mü? Bize ipucu verecek kimse yok mu?

İLK BAŞTA yıllık ağustos kapanışının on günden iki haftaya uzatılacağı, o arada havuzun boşaltılıp çatlak durumunun ayrıntısıyla değerlendirileceği duyuruluyor. Biz ise rahat bir nefes alıyoruz. *Durum kontrol altında.* Ardından havuzun iki yerine, üç hafta kapalı kalacağı, o arada bozuk sualtı hoparlörlerinin yenilenip ilave bazı tadilatların yapılacağı duyuruluyor. Biz de, *Tamam, canım, küçük çaplı bir çekidüzen söz konusu*, diye düşünüyoruz. (Aklımızın gerisinde bir yerde, *Ne sualtı hoparlörüymüş*

ki bu, diye de soruyoruz). Daha sonra havuzun eylül başına kadar açılmayacağı, o arada kulvar hatlarının tekrar boyanıp yeni havuz boşaltma teknolojisinin monte edileceği duyuruluyor. İşte o zaman ister istemez kendimize soruyoruz: *Bizden saklanan bir şey mi var?* Sonunda bir sabah erkenden, saatin altındaki duyuru tahtasına elle yazılmış küçük bir ibare asılıyor ve değerlendirme sonuçlarının ertesi gün ikiyi çeyrek geçe tribünde yapılacak acil "meclis toplantısında" açıklanacağı haber veriliyor. Tüm havuz kullanıcılarına katılım, zorunlu olmasa da "şiddetle öneriliyor."

"...ANCAK AKLA GELEBİLECEK her türlü teori değerlendirilip elendikten sonra, kontrolörler kümelenmenin nedeninin hiçbir zaman bulunamayabileceği kanısına vardılar," diye sözlerini noktalıyor, Su Sporları Müdürü. "En olası tahminimiz mi?" diyor, kontrolör Karen Lubofsky. Başını iki yana sallıyor. "Tahminleri tükettik artık." Sualtı yapılar uzmanı ve Kamu Güvenlik Kurulu Danışmanı Chris Mendoza bizleri "bu gizemi kabullenip" önümüze bakmaya teşvik ediyor. "Çünkü bu dünyada," diyor, "açıklanamayacak bazı şeyler vardır." Su Sporları Müdürü, "Esas itibarıyla, sözün bittiği yerdeyiz,"

diyor. Kümelenme yarın yok olup gidebileceği gibi, doğuda postaneye doğru, güneybatıda De Lorenzo'ların bakımlı ön bahçesinin üst kenarı boyunca ilerleyen büyüme hatlarını takip ederek, yeraltından sinsice yayılmaya devam da edebilir. Öte yandan bize asla zarar vermeyecek şekilde çok yavaş da ilerleyebilir. Ancak etiyolojisi belirsiz bir kümelenmenin bu yollardan hangisini izleyeceği belli bir kesinlikle öngörülemeyeceği için, havuz yetkilileri en yüksek önlemi alma adına en kötü olasılığı geçerli sayma kararını alıyorlar; son kertede çökme felaketine yol açabilecek, ilerleyen ve muhtemelen katlanarak artan bir genişleme. "Dolayısıyla hem yüzücüler hem de personelin güvenliği adına ağustosun son pazarı, saat on üç itibarıyla geçerli olmak üzere havuz daimi olarak kapatılacaktır. Teşekkürler," diyor Su Sporları Müdürü, "ve hoşça kalın." Böylece ansızın vademiz doluyor.

"KÂBUS GİBİ bir şey," diyor biri. "Tam bir felaket," diyor, bir diğeri. Linda tribünün en üst sırasına tırmanıp sessizce ağlamaya başlıyor. "Ama ben sonsuza kadar burada kalabiliriz sanmıştım," diyor Rose. "Belki kalmışızdır," diyor, diğer Rose. Normalde kurallara sıkı sıkıya riayet eden Clarence sol

dizindeki yara bandını çıkarmadan suya dalıyor ve iki boy ileriden çıktığında, "Keşke yüzmeyi hiç öğrenmeseydim," diyor. Cankurtaran bile biraz sarsılmış görünüyor. "İşini kaybetti tabii," diyor biri. Yarın seksen dokuzuna basacak olan ve yavaş kulvardan hâlâ sebatla yüzen Thaddeus, kulak tıkaçlarını on bininci defa kulağına yerleştirirken boşluğa doğru kederle gülümsüyor. "Her şey göz açıp kapayıncaya kadar oldu," diyor. Kulvar arkadaşı Murray, "İlaçlarım nerede?" diyor. İkinci kulvarın yan yüzücüsü Irene mayosunun altını usulca düzeltip ayaklarına bakarak dalıp gidiyor. "Kulvarımda ne kadar da mutluydum halbuki," diyor. Alice, "Ben de," diye ekliyor.

ÖTE YANDAN DİĞERLERİMİZ tuhaf bir rahatlama hissediyoruz. Bir zamandır beklediğimiz korkunç şey nihayet *oldu*. Üstümüzden bir ağırlık kalktı. Bir gölge gelip geçti. Belirsizlik sona erdi. Hepsi bu. Son. *Eğlence buraya kadarmış*. Yolumuza devam edebiliriz.

YUKARIDA HAYAT her zamanki gibi akıp gidiyor. Çocuklar parkta çığlıklar atıyor, gençler kafelerde sade kahvelerini yudumlayarak boş boş telefonlarına

bakıyor; sabırla refakat edilen yaşlı adamlar, gözleri her daim ufukta, yeşil tenis toplu yürütücülerini sokağın gölgeli yanından santim santim ittirerek, asık suratla ilerliyor. *Kaçılın*! Bizlerse ne zaman tanıdık birine rastlasak utanç verici bir sır saklıyormuşçasına kendimizi tedirgin ve ifşa olmuş gibi hissediyoruz. Oysa kimse bir terslik sezmiyor. "Selam, yabancı!" diyorlar, ya da "Ne var ne yok?" Ve biz kendimizi bir anda yeni yapılan katlı otoparkı, emlak fiyatlarını, ev dekorasyonundaki bir kararsızlığı tartışırken buluyoruz. Gelgelelim her şey biraz tuhaf ve yapmacık geliyor.

AĞUSTOS AĞIR ve sarsıcı bir rüya gibi başlıyor. Tozlu kaldırımlardan ısı dalgaları yükseliyor. Bahçeler kavruluyor. Ağaçlar boyunlarını büküyor. Çiçekler tüm kokularını yitiriyor. Okul bahçesinin girişine, çift arabalık alana yasak park yapmış bir büfe kamyonu ağır, çıldırtıcı şarkısını tıngırdatıyor. Ama aşağılarda, havuzun orada, bizler kendimizi serin, berrak mavi suya atıyor ve devam ediyoruz. Kurbağalama yüzücü Enid, derdi tasası yokmuşçasına başı yukarıda, turlarını her zamanki sükûnetle atıyor. *Çek, tekmele, kay, çek, tekmele, kay*. Su *jogging*'cisi Jim beş dakika deliler gibi koştuktan sonra

durup, içe çekilen karnını bir dakika kadar hayranlıkla süzüyor. "Hey, kanka, şuna baksana." Claude tek küpesini kaybediyor. Donald ayak parmağını bir yere çarpıyor. Suzette kendi kulvarındaki dikkatsiz bir yüzücü yüzünden yana çarpmanın kıyısından dönüyor ama ilk defa öfkesine yenik düşmüyor. *Boş ver, gitsin.*

ARTIK DAHA kibar, daha uysalız. Tek kelimeyle söylemek gerekirse, daha az *kasıntıyız*. Adına *yeni nezaket* diyoruz. Sınırlar gevşiyor. Kulvarlar arası rekabet dağılıyor. Tutulan kinler terk ediliyor. *Ne olmuş soyunma odasında bir defacık saç kurutma makinemi fişten çektiyse?* Yapmacıklıklar yok oluyor. Ne pahasına olursa olsun öne geçme heveslisi eski pervasızlar, herkes gibi ayağa hafifçe dokunarak izin istiyor. "Amaç her zaman kazanmak değil," diyor, en hızlı ikinci serbest yüzücü Bruce. Ayak bileği çekiştiriciler geri çekiliyor. Kuyrukçular kuyrukluk etmeyi bırakıyor. Kulvar zorbaları dizginleri zapt ediyor. Birbiriyle iki çift laf etmemiş hızlı ve yavaş kulvar yüzücüleri, yüzme sonrası kurulanırken hoşbeş ediyor. "Bonenizi nereden aldınız?" Şimdiye dek mesafeli duruşunu koruyan eski olimpiyatçı bile sessizliği bozup nadide bir tavsiyede

bulunuyor: "O sağ bacağı biraz gevşetmen lazım!" Çünkü ortak sonumuz karşısında hepimiz eşitiz.

YENİ GERÇEKLİK BU, diyoruz kendi kendimize. *Bunu da atlatacağız*, diyoruz. Ve üçüncü kulvardaki köpekleme yüzücü Lilian "*Her işte bir hayır vardır*," diyor. Fakat hemen akabinde, *Hayatım mahvoldu*, diye düşünüyoruz. Ya da turumuzu tamamlamadan havuzdan çıkıyoruz. Geriye birkaç hafta kalmışken, devam etmenin ne anlamı var ki, diye düşünüyoruz. Normalde etrafa neşe saçan, yedinci kulvardaki Kate, "Onca saymalar, bacak çırpmalar, ne uğruna?" diye soruyor. Su *jogging*'cisi Trudy, yüzme kemerinin tokasını açıp, "Bütün heyecanı kaçtı," diyor. Fakat geri kalanlarımız kararlılıkla yüzmeyi sürdürüyoruz.

ARA SIRA içimizden biri yerüstünde –Vons'un süt ürünleri reyonunda, berber çıkışında, fırından yeni çıkmış *artizan* ekmeği beklerken Au Delice Pastanesi'nin kuyruğunda– eski ilticacılardan birine rastlıyor. Bize mesajları hep aynı: *O kadar da kötü değil.* İlk çatlağın çıktığı gün gözünü kırpmadan bizi terk eden yirmi yıllık gazi Howard (zayıf gövde, patlarcasına güçlü tekmeler), son "çöküşten"

hemen önce piyasadan çekilmek hariç, havuzdan çekilmenin hayatında verdiği en iyi karar olduğunu söylüyor. "Tek yaptığım şey çemberler çizip durmaktı." Bizi Howard'dan üç gün sonra bırakan eski dördüncü kulvar serbest yüzücüsü Anika (kısa sarı paletler, gergin, randımansız kulaçlar) haftada üç gün yüzmeye gitmek yerine artık her sabah parkta yaşlı Çinlilerle *tai chi* yaptığını söylüyor. "Kendimi hiç bu kadar dingin hissetmemiştim." Kusursuz sırtüstü yüzücü Leslie (tur sayma, burun tıkacı, aşırı hareketli kol ve bacaklar) ayrıldıktan üç hafta sonra, bir zamanlar havuza gelip gittiğini bile unuttuğunu söylüyor. "Hiç yaşanmamış gibi." Eski kulvar kabadayısı Brian (üç yıl, beş çarpışma, dördü kendi hatası) omuz silkmekle yetinip, "Doğrusunu söyleyeyim mi? Bir daha dönüp arkama bile bakmadım. Hiç pişmanlık yok," diyor.

BIRKAÇIMIZ "sırf göz atmak için" alternatif yerüstü su alanlarına kısa baskınlar yapmaya başlıyoruz. *Deneme girişimi.* Clara, Peninsular Hotel'den günlük giriş kartı satın alıyor ama oradaki havuz öyle küçük ki, dalıp üç kulaç attıktan sonra geri dönüyorsunuz, diyor. Janet şehir merkezindeki halka açık havuzun azılı sularına kendini bırakma

cesaretini sergiliyor ("Kulvarlarda hayat resmen nuh nebiden kalma!"). Jason plaja gidiyor ("Çok tuzlu."). Brenda belediyenin halk havuzuna ayak parmağını tereddütle daldırıyor ("Banyo küveti gibi!"). Barbara, Omega Fitness'ın boyu ve eni bizimkine eşit olan sekiz kulvarlı havuzu için ücretsiz misafir giriş hakkını kullanıyor ama, "Aynı şey değil işte," diyor (*saksıda palmiyeler, naylon şezlonglar*). Sadece birimiz –tam şu an suları eskiden olduğu gibi rekabetçi bir liseli yüzücünün şevkiyle yarıp geçen, yüzme takımının kaptanı (Northwood Senior High)– yerüstü yaşamında kendine uygun, alternatif bir yer buluyor: Yeni erkek arkadaşı Eliot'ın Ocean Caddesi'yle Dördüncü Cadde'nin köşesindeki evinin, çatı katı havuzu (*saksılı palmiyeler, naylon şezlonglar!*).

SON HAFTAYA kadar birkaçımız bir şekilde *kurtarılabileceğimiz* ümidini koruyoruz. "Üst kademelerde bizim adımıza müdahalede bulunacak *birileri* illaki vardır," diyor sabah müdavimi Hugh. "Su Sporları Müdürü'nün karısı," diyor biri. "Ya da Pam!" diyor bir başkası. Ella, "Belki bir uzatma süresi tanınır bize," diyor. "Ya da erteleme," diyor, üçüncü kulvar sırtüstü yüzücüsü Daniel. "Yukarıda birilerinin

önem verdiğini bilmek gibi küçük bir lütuf bile," diyor, onun kulvar arkadaşı Patrick, "beni mutlu ederdi." "Yukarıdan kimsenin önem verdiği falan yok," diyor sigorta uzmanı Fran. Diğerlerimiz de kendimizce pazarlıklar yapmaya başlıyoruz. *Yirmi sekiz dakikada altmış dört tur yüzebilirsem, fazladan bir ay uzatma alacağız. Art arda üç gün içki içmezsem, burayı hiç kapamayacaklar.* Birkaçımız da –tepeden tırnağa retçiler– Hayır, böyle bir şey bizim başımıza gelmiş olamaz, diye düşünüyoruz. Normalde hep *başka* havuzlara olmaz mıydı bunlar? Biz güya özel değil miydik (bize hep özelsiniz dememişler miydi, bunun sözünü vermemişler miydi?). Farklıydık hani? Dokunulmazdık? *Muaftık?* Yoksa bu (altıncı kulvardaki taze Budist "Ryojo", bizim hitabımızla Josh) "yalnızca kader" miydi? Belki çok daha basiti (yedinci kulvardan pediatrik onkolog Min-hee) sıradan bir şanssızlıktı? Çocukları yuvadan uçmuş Yolanda, gözlüğünü havacı stilinde alnına kaldırıp, "Her şey bir kayıptır," diyor.

ARAMIZDAKİ OLAĞANDIŞI tepkili kişiler, kapanışın kötü bir şey olmayabileceğinde ısrar ediyor. "Bu sadece bir başlangıç," diyorlar. "Parmak arası

terliklerimizi şapırdatarak dolanmayı bırakıp nihayet yukarı çıkmamız ve 'gerçek anlamda' yaşamaya başlamamız için sunulmuş bir fırsat bu." *İşler her sarpa sardığında öyle hemencecik dalıp çıkmalar yok artık.* Eşlerimize yeniden âşık olacağız (*evli olduğun o yabancıya*). Konfor alanlarımızdan çıkacağız. Evsizler yurdunda gönüllü çalışacağız. Maaşımıza zam talep edeceğiz. "Minnet" mektupları yazacağız (*Teşekkürler anneciğim!*). Dengemizi geliştireceğiz. Duruşumuzu. Bizzat yaşama olan yaklaşımımızı. *Şikâyetler, yakınmalar bitti artık!* Kendi işimizi kuracağız. *John Danışmanlık.* Şu ikinci romanı yazmayı bitireceğiz. Günlük tutmaya başlayacağız. Akşam yemeği daveti vereceğiz. Bir aydınlanma yaşayacağız. "Sosyal insan" olacağız. Komşularımızı tanımaya başlayacağız. *Bir kap toz şeker ödünç vereyim mi size?* Bir kereliğine olsun başımızı kaldırıp göğe bakmayı hatırlayacağız. Ne de olsa hayat o küçük siyah çizgiyi takip etmekten ibaret değil.

YAZ KAÇINILMAZ sona doğru adım adım yaklaşırken, bizler giderek kadere teslim oluyoruz. *Her şey bitti artık.* İnsanlar kuralları çiğnediklerini (*Yüzme sonrası kulvarlarda oyalanmak yok!*) gayet iyi

bildikleri halde havuzdan çıkmadan önce bir iki dakika kadar boş boş duruyorlar. "Ne yapacaklar ki, atacaklar mı bizi?" diyor Marlene. Roger yüzme öncesi zorunlu duşu boş veriyor. Dorothy bonesini takmayı atlıyor. Ian sırf "baştan beri yapmak istediği" için Yetkili Personel kapısına iyice bir abanıyor. (Hiçbir şey olmuyor.) Eric merdiven boşluğundaki Hırsızlık Uyarısı posterindeki kırmızı elin üstüne adının baş harflerini karalıyor, çünkü "Neden olmasın?" Kulvar rakibi Esteban da onun izinden gidiyor. *Ben de* buradaydım! Belinda cankurtarana başıyla selam veriyor, cankurtaran da (bir ilk gerçekleşiyor!) ("Gördünüz mü ne oldu?") başıyla karşılık veriyor. Kevin cesaretini toplayıp, on yılı aşkındır gizliden gizliye âşık olduğu üçüncü kulvar arkadaşı Abigail'le konuşuyor. "Gözlükleriniz çok güzelmiş." Gözü sekizinci kulvardaki "mesafeli" Daria'da olan Abigail ise (*O kadın beni aşar*) gülümsemekle yetinip zarif bir tavırla, "Teşekkürler," diyor. Everett hep birlikte toplanmayı öneriyor. Herschel ise piknikçi tipler olmadığımız halde piknik öneriyor. "Ben dayanamıyorum pikniğe," diyor Jennifer. Nolan "özel olarak" pikniğe karşı olmasa da arılara karşı ölümcül bir alerjisi olduğunu söylüyor. Emily, "Hem birbirimizi giyinik görmeyi

istiyor muyuz ki?" diyor. Alice, "Tabii ki!" diye cevap veriyor.

KİMİ ZAMAN gecenin bir yarısı gözümüze uyku girmeden, havuzun bizsiz nasıl olacağını hayal etmeye çalışıyoruz. Cankurtaranın boş sandalyesi tribünlerin yanında yükseliyor. Sayı tahtasında sayılar yok. Kimsenin solumadığı ıslak ve ağır havada keskin bir klor kokusu. Uzun sopalı yüzey ağı, bir köşeye yaslanmış, içten içe daha güzel şeylerin hayalini kuruyor; ölü bir yaprak, kelebek, timsah, küçük kahverengi bir kuş ya da başka bir şey. Her zamanki lastik toka ve dolanık saç tutamlarının dışında bir şey. Derin tarafa sağlamca tutturulmuş iki sıçrama tahtası, tıngırtısız ve titreşimsiz, öylece duruyor. Sarı kulvar dubaları, mesai sonrası doğal, neşeli hallerindeler. *Haydi partileyelim!* Seperatörler hafifçe sarkmış. *Öyle yorgunuz ki.* Yeni onarım görmüş elektrikli pompa tatlı tatlı homurduyor. *Hmmm...* Tempo saatinin zıvanadan çıkmış ibreleri karanlıkta dur durak bilmeden dönüyor. Suyun pürüzsüz yüzeyi cam gibi. Dünyamızın harap zemini üstünde yüzen, mavi, dingin bir dikdörtgen. Sonra gözlerimizi yumuyor, uykuya dalıyoruz. Sabah uyandığımızda, dünyamızın beş gün

sonra, üç gün sonra, iki gün sonra, *yarın*... sona ereceğini, kısacık mutlu bir an boyunca unutuyoruz. Ardından onu görüyoruz; incecik bir çizgi, bir titreşim, retinamızın en dışında, doğrusal bir olay olarak belli belirsiz algılayabildiğimiz, bir anlığına çakan bir ışık. O noktadan sonra uykunun güvenli kollarına dönmek için iş işten geçiyor. Güneş perdelerin arasından süzülüyor, saatin alarmı çalıyor, çöp kamyonu tangırtılar ve ıslıklarla sokağın ters yanından aşağı ilerliyor. Ve biz yataktan çıkıyoruz.

CANKURTARAN DÜDÜĞÜNÜ çalıyor (üç tiz ciklemenin ardından patlama şeklinde uzatmalı tek bir ötüş) ve o bilindik iki kelimeyi haykırıyor: "Herkes dışarı!"

İÇİMİZDEN BİRİ yüzücü gözlüğünü çıkarıp vaktin geldiğinden emin olmak için gözlerini kısarak yukarı, saate doğru bakıyor (gelmiş). Bir diğerimiz köşedeki merdivene basarak, "Şart mıydı şimdi *şunu* yapman?" diyor. İçimizden ikisi, "Hayır!" diye bağırıyor. Birimiz nefes nefese ve tıkanmış halde havuzun fayanslı kenarına tutunuyor ve, "Kalbim acıyor," diyor. Başka birimiz gözlüğünü bir türlü bulamıyor. "Size de hiç, bütün hayatınızı

boşa harcamışsınız hissi musallat oluyor mu?" diyor bir diğerimiz. Birkaçımız hiçbir şey söyleyemiyor. Birçoğumuz –pek çoğumuz– burada bile değil. Burada olmayanlarımız hafta sonları yüzüyor ya da yüzmüyoruz ama yüzsek de bunu erkenden, sabah saatlerinde, öğlen izdihamından önce yapıyoruz. Birkaçımız normalde pazar öğleden sonra üçte burada olurdu ama son dakikada daha önemli bir işi çıkıyor; hastalanan bir ebeveyn, ezici bir migren, kaçırılamayacak bir emlak gezmesi. "Aradığım ev *bu* galiba." Birimiz kendi deyişiyle, "vedalaşma olayına girmeyen," duygusallıktan uzak bir kişilik. Bir diğerimizde iki haftadır rotator manşet yırtığı var ama ne yapıp edip havuza geliyor, çünkü gerçekte ait olduğu yerin burası olduğunu biliyor. "Yukarıda ben sadece ben olarak geçiyorum." Birimiz burada; ama burada olmamış olmayı arzuluyor. "Burası bende şimdiden geçmişte kalmış hissi yaratıyor." Birimiz hâlâ geç kahvaltısını ediyor. Birimiz herkes çıktıktan çok sonra kulvarında bir ileri bir geri yüzüyor, kendisine seslendiğimizde ise ("Alice, vakit doldu!") cankurtaran elini kaldırıp sessizce, "Bir tur daha," diyor.

NİHAYET O DA son turunu bitirdiğinde soyunma

odasında uzun bir duş alıyor, üstünü giyiniyor, merdivenleri çıkıyor ve gözlerini kırpıştırarak, afallayarak, yukarıdaki parlak, kavurucu dünyaya adım atıyor.

DIEM PERDIDI

Kendi ismini hatırlıyor. Başkanın ismini hatırlıyor. Başkanın köpeğinin ismini hatırlıyor. Hangi şehirde yaşadığını hatırlıyor. Hangi sokakta yaşadığını. Hangi evde. *Yolun kıvrıldığı yerdeki büyük zeytin ağaçlı olan.* Yılı hatırlıyor. Mevsimi hatırlıyor. Sizin doğduğunuz günü hatırlıyor. Sizden önce doğan kızını hatırlıyor (*Burnu aynı babasınınki gibiydi, ilk fark ettiğim şey bu olmuştu*) ama o kızın adını hatırlamıyor. Evlenmediği adamın adını hatırlıyor (Frank) ve ondan gelen mektupları yatağının yanındaki çekmecede sakladığını. Sizin bir zamanlar bir kocanız olduğunu hatırlıyor ama o eski kocanın adını hatırlamayı reddediyor. *O adam*, diye söz ediyor ondan.

KOLLARINDAKİ MORLUKLARIN nereden geldiğini ya da bu sabah sizinle yürüyüşe çıktığını hatırlamıyor. O yürüyüşte eğilip komşunun ön bahçesinden çiçek kopardığını ve saçına taktığını hatırlamıyor. *Baban belki şimdi öper beni.* Dün akşam yemekte ne yediğini hatırlamıyor, keza ilacını en son ne zaman aldığını da. Yeterince su içmesi gerektiğini hatırlamıyor. Saçını taraması gerektiğini hatırlamıyor.

BİR ZAMANLAR annesinin Berkeley'deki evin çatı saçaklarından sarkıtılan kurutulmuş hurmaları hatırlıyor. *Turuncunun en tatlı tonuydu.* Babanızın şeftali sevdiğini hatırlıyor. Her pazar sabahı saat onda kahverengi arabayla onu deniz kenarında gezmeye götürdüğünü hatırlıyor. Babanızın her akşam, sekiz haberlerinden biraz önce kâğıt tabağa iki fal kurabiyesi koyup ona parti vakti diye seslendiğini hatırlıyor. Pazartesileri babanızın üniversiteden eve dörtte döndüğünü ve beş dakika bile gecikse kapıya çıkıp onu beklemeye koyulduğunu hatırlıyor. Hangi yatak odasının kendisinin, hangisinin babanızın olduğunu hatırlıyor. Şimdi kendisinin olan yatak odasının bir zamanlar sizin odanız olduğunu hatırlıyor. Bunun hep böyle olmadığını hatırlıyor.

"HOW HIGH THE MOON" şarkısının ilk dizesini hatırlıyor. Bağlılık Andı'nı hatırlıyor. Sosyal Sigorta numarasını hatırlıyor. En yakın dostu Jean'in telefon numarasını hatırlıyor; Jean öleli altı yıl olduğu halde. Margaret'ın öldüğünü hatırlıyor. Betty'nin öldüğünü hatırlıyor. Grace'in artık aramadığını hatırlıyor. Pencereden kuşlara bakarken, kendi annesinin dört yıl önce öldüğünü hatırlıyor ve onu her gün biraz daha özlüyor. *Dinmiyor bu hasret.* Savaşın hemen akabinde devlet tarafından ailesine atanan numarayı hatırlıyor. *13611.* O savaşın beşinci ayında annesi ve erkek kardeşiyle çöle gönderildiğini ve ilk kez trene bindiğini hatırlıyor. Eve vardıkları günü hatırlıyor. *9 Eylül 1945.* Pelinlerin arasından esen rüzgârın hışırtısını hatırlıyor. Akrepleri ve kırmızı karıncaları hatırlıyor. Tozun tadını hatırlıyor.

GÖRMEK İÇİN ONA UĞRADIĞINIZDA size sımsıkı sarılmayı hatırlıyor ve siz her defasında kollarının kuvvetine şaşırıyorsunuz. Her gidişinizde yanağınıza öpücük kondurmayı hatırlıyor. Her telefon konuşmasının sonunda FBI'ın yakında sizi yeniden kontrol edeceğini söylemeyi hatırlıyor. Biriyle randevuya çıkmadan önce bluzunuzu ütülemesini

isteyip istemediğinizi sormayı hatırlıyor. Eteğinizi eliyle düzeltmeyi hatırlıyor. *Her şeyini verme sakın.* Saçınızın dağınık tutamını alıp yerine koymayı hatırlıyor. Sizinle yirmi dakika önce öğle yemeğini yediğini hatırlamıyor ve sandviç ile turta isterseniz Marie Callender'ın yerine gitmenizi öneriyor. Bir zamanlar bizzat kendisinin, mükemmel örgülü hamuruyla dünyanın en güzel turtalarını yaptığını hatırlamıyor. Bluzunuzu nasıl ütüleyeceğini ya da bunu unutmaya ne zaman başladığını hatırlamıyor. *Bir şeyler değişmiş.* Neyin ardından ne yapması gerektiğini hatırlamıyor.

SİZDEN ÖNCE doğan kızının yarım saat yaşayıp öldüğünü hatırlıyor. *Dışarıdan kusursuz görünüyordu.* Annesinin ona defalarca, *Ağladığını kimse görmesin*, dediğini hatırlıyor. Dünyaya gelişinizin üçüncü gününde size ilk banyo yaptırışını hatırlıyor. Çok şişman bir bebek olduğunuzu hatırlıyor. İlk kelimenizin "Hayır," olduğunu hatırlıyor. Yıllar önce yağmurda Frank'le bir bahçeden elma topladığını hatırlıyor. *Hayatımın en güzel günüydü.* Onunla ilk buluştuğu gün heyecandan kendi adresini unuttuğunu hatırlıyor. Ruju fazla kaçırdığını hatırlıyor. Gözüne günlerce uyku girmediğini hatırlıyor.

YÜZME KULÜBÜNÜN önünden arabanızla geçerken, otuz beş yıldan fazla o havuzda yüzüp günün birinde cankurtaran tarafından atıldığını hatırlıyor. *Kuralların hiçbirini hatırlayamıyordum.* Suya dalmadan önce kenarda on kol hareketi yaptığını hatırlıyor. İlk tur gidişin neredeyse tamamına yakınında nefes almadan yüzebildiğini hatırlıyor. Üç yılı devirmiş "yeni" kahve makinesini nasıl kullanacağını hatırlamıyor çünkü makine, o unutmaya başladıktan sonra satın alınmış. Babanıza on dakika önce günlerden pazar olup olmadığını ya da araba gezintisi için vaktin gelip gelmediğini sorduğunu hatırlamıyor. Kazağını nereye koyduğunu ya da ne zamandır koltukta oturduğunu hatırlamıyor. O koltuktan nasıl kalkacağını bazen hatırlamıyor. O durumda siz ayak aparatını nazikçe indirip ona elinizi uzatıyorsunuz ama o bazen elinizi tutmayı hatırlayamıyor. *Git başımdan*, diyor kimi zaman. Kimi zaman da sadece, *Sıkıştım kaldım burada*, diyor. Size geçen gece, babanız odadan çıkar çıkmaz, *O beni benim onu sevdiğimden çok seviyor*, dediğini hatırlamıyor. Bundan bir dakika sonra size, *Geri dönmesini dört gözle bekliyorum*, dediğini de hatırlamıyor.

BABANIZIN ONUNLA flört ettiği dönemde daima vaktinde geldiğini hatırlıyor. Babanızın gülüşünü beğendiğini hatırlıyor. *Hâlâ* beğeniyor. Tanıştıklarında onun başka bir kadınla nişanlı olduğunu hatırlıyor. O başka kadının beyaz olduğunu hatırlıyor. O başka kadının ailesinin, kızlarının bahçıvan kılıklı bir adamla evlenmesini istemediğini hatırlıyor. Kışların o zamanlar daha soğuk geçtiğini, manto giyip atkı takmak zorunda kaldığınız günler bile olduğunu hatırlıyor. Annesinin her sabah sunakta boynunu eğip atalara bir kâse sıcak pilav sunduğunu hatırlıyor. Mutfaktaki tütsü ve lahana turşusu kokusunu hatırlıyor. Babasının her zaman güzel ayakkabılar giydiğini hatırlıyor. FBI'ın babası için geldiği gece, annesiyle babasının az önce bir kavga daha ettiklerini hatırlıyor. Babasını savaşın sonuna kadar bir daha göremediğini hatırlıyor.

AYAK TIRNAKLARINI kesmeyi bazen unutuyor, ayaklarını ılık su dolu kovaya soktuğunuzda gözlerini yumuyor, arkasına yaslanıyor ve size elini uzatıyor. *Benden vazgeçme*, diyor. Ayakkabılarını nasıl bağlayacağını, sutyeninin kopçasını nasıl takacağını hatırlamıyor. Üst üste beş gündür en sevdiği mavi bluzunu giydiğini hatırlamıyor. Sizin yaşınızı

hatırlamıyor. Size, *Çocuğun olsun da o zaman görürsün*, diyor, çocuk sahibi olmak için yaşınız geçtiği halde.

İLK KIZ ÇOCUĞU doğduktan ve öldükten sonra bahçede oturup günlerce göletin kenarındaki güllere baktığını hatırlıyor. *Başka ne yapacağımı bilememiştim.* Doğduğunuzda sizin burnunuzun da babanızın uzun burnuna benzediğini fark edişini hatırlıyor. *Aynı kızı ikinci defa doğurmuştum sanki.* Sizin Boğa burcu olduğunuzu hatırlıyor. Burç taşınızın yeşil olduğunu hatırlıyor. Onu ne zaman görmeye gelseniz, gazeteden size burcunuzu okuduğunu hatırlıyor. *Bir zamanlar çok samimi olduğunuz birisi yakında yeniden hayatınıza girebilir.* Aynı burç yazısını size beş dakika önce okuduğunu ya da geçen hafta başının arkasındaki şişliği fark etmenizin ardından doktora gittiğinizi hatırlamıyor. *Düştüm herhalde.* Doktora sizin artık evli olmadığınızı söyleyişini, telefonunuzu ona verişini ve lütfen arayın dediğini de hatırlamıyor. Doktor odadan çıkar çıkmaz eğilip size, *Bence arayacak*, dediğini hatırlamıyor.

BAŞKA BİR DOKTORUN elli yıl önce, ilk kız çocuğu doğduktan ve öldükten dakikalar sonra ona bebeğin ölüsünü bilim için bağışlamak isteyip istemediğini soruşunu hatırlıyor. *Dediğine göre son derece sıradışı bir kalbi varmış.* Otuz iki saat doğum sancısı çektiğini hatırlıyor. O an düşünemeyecek kadar yorgun olduğunu hatırlıyor. *O yüzden de doktora evet dedim.* Hastaneden eve babanızın gök mavisi Chevy'siyle geldiğini ve yol boyunca birbirlerine tek kelime etmediklerini hatırlıyor. Büyük bir hata yaptığını fark ettiğini hatırlıyor. Bebeğin ölüsüne sonradan ne olduğunu hatırlamıyor ve bir kavanoza kapatılıp kaldığından endişe ediyor. Onu neden toprağa vermediklerini hatırlamıyor. *Keşke bir ağacın altına gömseydik.* Ona her gün çiçekler götürmek istediğini hatırlıyor.

SİZİN KÜÇÜKKEN bile çocuk yapmak istemediğinizi hatırlıyor. Elbise giymekten nefret ettiğinizi hatırlıyor. Bebeklerle oynamadığınızı hatırlıyor. İlk kanadığınızda on üç yaşında olduğunuzu ve açık sarı pantolon giydiğinizi hatırlıyor. Çocukluk köpeğinizin adının Shiro olduğunu hatırlıyor. Bir zamanlar Gazolin adlı bir kediniz olduğunu hatırlıyor. Kaplumbağa isminde iki kaplumbağanız olduğunu

hatırlıyor. Babanızın ailesinin görmesi için o ve babanız sizi Japonya'ya ilk götürdüklerinde on sekiz aylık olduğunuzu ve yeni yeni konuşmaya başladığınızı hatırlıyor. Sizi dağların tepesindeki küçücük ipekböceği köyünde babaannenizle bırakıp babanızla on gün adayı gezdiğini hatırlıyor. *Aklım her an sendeydi.* Döndüklerinde sizin onu tanımadığınızı ve günlerce onunla konuşmadığınızı, sadece kulağına fısıldadığınızı hatırlıyor.

BEŞ YAŞINA girdiğiniz yıl, kapı çerçevesini üç kez tıklatmadan evden çıkmadığınızı hatırlıyor. Onu sinirden duvarlara tırmandıran diş tıkırdatma huyunuzu hatırlıyor. Tabağınızda farklı renkte yemekler birbirine değdiğinde çileden çıktığınızı hatırlıyor. *Her şey yerli yerinde olmak zorundaydı.* Siz henüz hazır değilken, size okumayı öğretmeye çalıştığını hatırlıyor. Size dikiş dikmeyi öğreteceği zaman, kumaş ve desen kitabı almak için birlikte Newberry's'e gittiğinizi hatırlıyor. Her akşam yemekten sonra mutfak masasında onun yanına oturup bigudilerini tutturması için birer birer tokaları uzattığınızı hatırlıyor. O dakikaların, günün en sevdiği anları olduğunu hatırlıyor. *Sürekli senin yanında olmak istiyordum.*

SİZE İLK denemede hamile kaldığını hatırlıyor. Erkek kardeşinize ilk denemede hamile kaldığını hatırlıyor. Diğer erkek kardeşinize ikinci denemede hamile kaldığını hatırlıyor. *Pek dikkat etmiyorduk demek.* Bir zamanlar el falına bakan birinin ona rahmi ters tarafa yatık diye çocuk sahibi olamayacağını söyleyişini hatırlıyor. Kör bir falcının bir zamanlar ona geçmiş yaşamında erkek olduğunu, Frank'in de onun kız kardeşi olduğunu söyleyişini hatırlıyor. Hatırladığı her şeyin doğru olmayabileceğini hatırlıyor. Ashby'deki atla çekilen çöp arabalarını, kauçuk tabanlı ilk ayakkabılarını, yol kenarına serpiştirilmiş çiçekleri hatırlıyor. Frank'in sesinin onu her zaman sakinleştirdiğini hatırlıyor. Her ayrıldıklarında Frank'in dönüp onun izlediğini hatırlıyor. Frank ilk evlenme teklif ettiğinde ona henüz hazır olmadığını söyleyişini hatırlıyor. İkinci teklifinde okul bitene kadar beklemek istediğini anlatışını hatırlıyor. Sıcak bir yaz akşamı sahilin tahta kaldırımlarında Frank'le yürürken mutluluktan kendi ismini unuttuğunu hatırlıyor. Başka kimseyle böyle olamayacağını o sıralar bilmediğini hatırlıyor. Önünde dünyalar kadar vakit olduğunu zannedişini hatırlıyor.

SİZİNLE ÜÇ gün önce bahçeye diktiği çiçeklerin adlarını hatırlamıyor. *Gül müydü? Fulya mı? Ölmez çiçeği mi?* Bugünün pazar olduğunu ve arabayla gezmeye gidip geldiğini hatırlamıyor. Her seferinde sizi arayacağını söylediği halde aramadığını hatırlamıyor. Piyanoda "Claire de lune"ü çalmayı hatırlıyor. "Chopsticks"i çalmayı ve gamları hatırlıyor. Telefonla arayan pazarlamacılarla konuşmaması gerektiğini hatırlıyor. *İlgilenmiyoruz.* Grameri hatırlıyor. *Sadece seninle benim aramda.* Görgü kurallarını hatırlıyor. Teşekkürler ve lütfen demeyi hatırlıyor. Tuvaletini yaptıktan sonra temizlenmeyi hatırlıyor. Sifonu çekmeyi hatırlıyor. İpek çorabını giyerken yırtmasın diye alyansını çevirmeyi hatırlıyor. Evden her çıkışında dudağına ruj sürmeyi hatırlıyor. Her gece yatmadan önce kırışık önleyici kremini sürmeyi hatırlıyor. *Uyurken iş görüyor o!* Sabahları uyandığında gördüğü rüyaları hatırlıyor. *Ormanda yürüyordum. Nehirde yüzüyordum. Hiç bilmediğim bir şehirde Frank'i arıyordum, kimse yerini söylemiyordu.*

CADILAR BAYRAMI arifesinde size şeker toplamaya gidip gitmeyeceğinizi sormayı hatırlıyor. Babanızın

balkabağından nefret ettiğini hatırlıyor. *Savaş dönemi Japonya'da bir tek onu yermiş.* İlk evlendiklerinde babanızın her gece, annenizden uzun yaşamamak için dua ettiğini hatırlıyor. Çölde toz toprak içinde erkek kardeşiyle beraber bilyelerle oynadığını, geceleri duvarın diğer yanındaki çifti dinlediklerini hatırlıyor. *Durmadan işi pişiriyorlardı.* Paris'teki balayınızdan sonra ona getirdiğiniz çikolata dolu kutuyu hatırlıyor. "Peki ama hep sürecek mi bu?" demiştiniz ona. O ise kendi annesinin, "Birine âşık oldun mu, yolunu kaybettin demektir," dediğini hatırlıyor.

SAVAŞ DÖNÜŞÜ babasının, annesiyle eskisinden de çok kavga ettiğini hatırlıyor. Annesi başkalarının evinde yerleri silerken, babasının San Francisco'da bazen koca bir günü ayakkabı alışverişiyle geçirdiğini hatırlıyor. Babasının bazı geceler mahallede üç tur attıktan sonra eve geldiğini hatırlıyor. Bir gece hiç gelmediğini hatırlıyor. Kocanız sizi altı yıl önce terk ettiğinde, ilk kitabınızın yeni yayımlandığını hatırlıyor. Kocanızla tanıştığı saniyede onun belalı biri olduğunu düşünüşünü hatırlıyor. *Anneler anlar.* O düşünceyi kendine sakladığını hatırlıyor. *Kendi hatalarını yaşamana izin vermek*

zorundaydım. Sizin haftalarca kurdeşen döktüğünüzü hatırlıyor.

ÜÇ ÇOCUĞU içinde en çok sizinle vakit geçirmekten keyif aldığını hatırlıyor. Küçük erkek kardeşinizin sessizliği yüzünden bazen varlığını unuttuğunu hatırlıyor. *Rüya gibi çocuktu*. Kendi erkek kardeşinin trene bindikleri gün yanına transistörlü radyo dışında bir şey almadığını hatırlıyor. *Sevdiği programların hiçbirini kaçırmak istemiyordu*. Ayrılışlarından bir önceki gece annesinin bütün gümüşleri bahçeye gömdüğünü hatırlıyor. Beşinci sınıf öğretmeni Bay Martello'nun herkes veda edebilsin diye onu sınıfın önünde ayağa kaldırdığını hatırlıyor. Komşusu Elaine Crowley'nin ona kalpli gümüş bir kolye verdiğini ve mektup yazacağını söylese de hiç yazmadığını hatırlıyor. Kolyeyi trende kaybettiğini ve sinirden ağlamak istediğini hatırlıyor. *Hayatımın ilk mücevheriydi*.

FRANK'İN HAVA KUVVETLERİ'NE katıldıktan bir ay sonra ona mektup yazmayı aniden kestiğini hatırlıyor. Onun Kore semalarında vurulduğundan ya da dağlarda gerilla savaşçılar tarafından esir alındığından endişelendiğini hatırlıyor. Günün her dakikası

onu düşündüğünü hatırlıyor. *Aklımı kaçırıyorum sandım.* Bir gece bir arkadaşından Frank'in başkasına âşık olduğunu öğrendiğini hatırlıyor. Ertesi gün babanızdan kendisiyle evlenmesini istediğini hatırlıyor. *"Gidip yüzüklerimizi alalım mı?" dedim ona.* Babanıza, *Vakit geldi,* dediğini hatırlıyor.

ONU RALPHS süpermarkete götürdüğünüzde, kahvenin ikinci reyonda olduğunu hatırlıyor. Üçüncü reyonda sütlerin durduğunu hatırlıyor. Ekspres kasada onu hep içtenlikle kucaklayan kasiyerin adını hatırlıyor. *Diane.* Çiçek reyonunda ona her seferinde kırık saplı bir gül veren kızın adını hatırlıyor. Et reyonundaki adamın Koca Lou olduğunu hatırlıyor. "Hoş geldin güzellik," diyor adam ona. Cüzdanının yerini hatırlamıyor ve siz evde bıraktığını hatırlatana dek gitgide çileden çıkıyor. *O yanımda olmayınca kendimi garip hissediyorum.* Sırada beklerken, arkasındaki adama evli olup olmadığını soruşunu hatırlamıyor. Adamın ona kabaca "Değilim," dediğini hatırlamıyor. Karpuzların orada, tekerlekli sandalyedeki adama gözlerini dikip baktığını ve size, *Umarım benim sonum da böyle olmaz,* diye fısıldadığını hatırlamıyor. Bir zamanlar otoparkta, alışveriş sepetlerinin yanında duran

dev mimoza ağacının artık orada olmadığını hatırlıyor. *Hiçbir şey olduğu gibi kalmıyor.* Kendisinin bir zamanlar çok iyi bir yüzücü olduğunu hatırlıyor. Arka arkaya son üç ehliyet sınavından kaldığını hatırlıyor. Babasının onları terk edişinin ertesi günü, annesinin evi arındırmak için tüm odaların köşelerine tuz serpiştirdiğini hatırlıyor. Babasından bir daha hiç söz etmediklerini hatırlıyor.

ECZANEDEN dönüşte babanıza nerede kaldığını, kiminle konuştuğunu, eczacı kadının güzel olup olmadığını soruşunu hatırlamıyor. Babanızın adını her zaman hatırlayamıyor. Liseyi Latinceden derece alarak bitirdiğini hatırlıyor. Latince "Geldim, gördüm, yendim," demeyi biliyor. *Veni, vidi, vici.* "Günü kaybettim," demeyi hatırlıyor. *Diem perdidi.* Yıllardır ağzından duymadığınız, Japonca "özür dilerim" sözünü hatırlıyor. Japonca "pirinç" ve "tuvalet" sözcüklerini hatırlıyor. "Bekle," demeyi hatırlıyor. *Çotto matte kudasai.* Rüyada beyaz yılan görmenin uğur getirdiğini hatırlıyor. Yere düşen tarağı almanın uğursuzluk getirdiğini hatırlıyor. Cenazeye asla koşarak gidilmemesi gerektiğini hatırlıyor. Gerçeği, bir kuyu başına gidip kuyunun içine haykırmak gerektiğini hatırlıyor.

ANNESİNİN YAPTIĞI GİBİ, tepelerde oturan zengin beyaz kadınların evlerine çalışmaya gittiğini hatırlıyor. Onu kendi haline bırakmak yerine öğle yemeğini her gün ısrarla onunla beraber mutfakta yiyen Bayan Tindall'ı hatırlıyor. Tek bir günün ardından onu işten çıkaran Bayan Edward de Vries'i hatırlıyor. *"Kim öğretti sana ütü yapmayı?" demişti bana.* Bayan Cavanaugh'nun cumartesileri elmalı turta yapmadan onu eve göndermediğini hatırlıyor. Bayan Cavanaugh'nun kocası Arthur'u, elini onun dizine koymaktan hoşlanan adamı, hatırlıyor. Adamın ona bazen para verdiğini hatırlıyor. Kendisinin parayı hiç geri çevirmediğini hatırlıyor. Bir keresinde dolaptan gümüş şamdan çaldığını hatırlıyor ama kimin evinden olduğunu hatırlamıyor. Şamdanı hiç fark etmediklerini hatırlıyor. Aynı peçeteyi arka arkaya üç gün kullandığını hatırlıyor. Bugünün pazar olduğunu hatırlıyor; lakin yedi günden altısında tutturamıyor.

MÜSTAKBEL KOCANIZ olduğunu umduğunuz kişiyi eve getirdiğinizde, onun ceketini almayı hatırlıyor. Ona kahve ikram etmeyi hatırlıyor. Kek ikram etmeyi hatırlıyor. Güller için teşekkür etmeyi hatırlıyor. Ona, *Demek hoşlanıyorsun kızımdan*, diye

soruyor. Ona ismini sormayı hatırlıyor. *İlk göz ağrım o benim, biliyor musun?* Beş dakika sonra adamın adını unuttuğunu hatırlayıp yeniden soruyor. *Erkek kardeşimin ismiyle aynı*, diyor. Aynı günün sabahında erkek kardeşiyle konuştuğunu, parkta sizinle yürüyüşe çıktığını hatırlamıyor. Kahveyi nasıl yapacağını hatırlamıyor. Keki nasıl servis edeceğini hatırlamıyor.

YILLAR ÖNCE çöle giden trende erkek kardeşinin yanına oturduğunu ve koltukta kimin uzanacağı konusunda kavga ettiklerini hatırlıyor. Sıcak beyaz kumları, suyun üstünde esen rüzgârı, birinin ona, *Şşşt, yok bir şey*, dediğini hatırlıyor. İnsanın Ay'a ayak bastığı gün kendisinin nerede olduğunu hatırlıyor. Japonya'nın savaşı kaybettiğini öğrendikleri günü hatırlıyor. *Annemin ağladığını gördüğüm tek gündü.* Frank'in başkasıyla evlendiğini öğrendiği günü hatırlıyor. *Haberi gazetede gördüm.* Bundan kısa süre sonra Frank'in buluşma ricasını dile getirdiği mektubu aldığını hatırlıyor. *Hata ettiğini söylüyordu.* Onunla son kez buluşup, "Artık çok geç," dediğini hatırlıyor. Babanızla şaşırtıcı derecede ılık bir aralık günü evlendiğini hatırlıyor. İlk kavgalarını bundan üç ay sonra, martta ettiklerini

hatırlıyor. *Sandalye fırlatmıştım.* Babanızın her pazartesi üniversiteden eve dörtte geldiğini hatırlıyor. Kendisinin unutmaya başladığını hatırlıyor. Her gün biraz daha az şey hatırladığını hatırlıyor.

ONA isminizi sorduğunuzda hatırlamıyor. *Babana sor, o bilir.* Başkanın adını hatırlamıyor. Başkanın köpeğinin adını hatırlamıyor. Mevsimi hatırlamıyor. Günü ya da yılı hatırlamıyor. Babanızla yaşadığı ilk yeri, San Luis Caddesi üstündeki küçük evi hatırlıyor. Bir zamanlar erkek kardeşiyle paylaştığı yatakta, annesinin eğilip ikisine de iyi geceler öpücüğü kondurduğunu hatırlıyor. İlk kız çocuğu doğar doğmaz bir terslik olduğunu anladığını hatırlıyor. *Ağlamadı.* Bebeği kollarına alıp ömrünün ilk ve son uykusuna dalışını izlediğini hatırlıyor. Onu hiç gömmediklerini hatırlıyor. Ona isim vermediklerini hatırlıyor. Bebeğin kusursuz tırnakları ve sıradışı bir kalbi olduğunu hatırlıyor. Burnunun babanızın uzun burnuna benzediğini hatırlıyor. Onun babanızın kızı olduğunu anında anladığını hatırlıyor. İki gün sonra hastaneden eve geldiğinde kanamaya başladığını hatırlıyor. Banyoda düşmek üzereyken babanızın onu tuttuğunu hatırlıyor. Günbatımında çölün göğünü hatırlıyor. *Turuncunun en güzel*

tonuydu. Akrepleri ve kırmızı karıncaları hatırlıyor. Tozun tadını hatırlıyor. Bir zamanlar birisini herkesten çok sevdiğini hatırlıyor. Aynı kızı iki defa doğurduğunu hatırlıyor. Bugünün pazar olduğunu ve araba gezintisi vaktinin geldiğini hatırlıyor, gidip çantasını alıyor, rujunu sürüyor ve arabada babanızı beklemek üzere dışarı çıkıyor.

BELAVISTA

Bugün, testte başarısız olduğunuz için buradasınız. Belki saat kadranındaki rakamları doğru yazamadınız, belki "dünya" kelimesinin harflerini tersten söyleyemediniz, belki de özel eğitimli test uzmanımızın size az önce tekrarladığı, birbiriyle alakasız beş kelimeden birini bile hatırlayamadınız. Belki ilk defa küp çizmede başarısız oldunuz. "Havamda değilim," dediniz. Belki sizi son gördüğümüzden bu yana "hayvanların isimlerini sayma" yetiniz zayıfladı. Belki noktaları birleştirme işlevini yerine getirmede tümüyle çuvalladınız. Belki sosyal entegrasyon puanınız feci düşük geldi. Kim bilir belki teste bile girmediniz. Belki yumurta almak için süpermarkete gidip iki gün sonra çürük mangoyla geri döndünüz. "İşte aldım!" Belki de itfaiye aracını sollamaya çalıştınız ("Sinyal vermiştim

ama!") ya da o meşhur erikli turtanızın nasıl yapıldığını hatırlayamadınız. Belki farkına varmadan, birlikte yaşanması *son derece zor* biri oldunuz. Yemek yemiyorsunuz. Banyo yapmıyorsunuz. Her gece on, bazen yirmi defa uyanıyor, sevdiklerinizi bitap düşürüyorsunuz. Belki de sadece kocanız bu sabah sizi arabaya bindirdi ve "Gezmeye gideceğiz canım," dedi. Belki kızınız "bazı ayarlamalar" yaptığını söyledi, siz de, *Ne güzel, bugün programımız varmış*, diye düşündünüz. İşte şimdi buradasınız.

BELAVISTA'YA HOŞ GELDİNİZ. Biz, Valley Plaza AVM'ye birkaç dakika mesafedeki otoyola yakın eski bir otoparka inşa edilmiş, kâr amaçlı ve uzun dönemli bir hafıza merkeziyiz. Geçmişteki isimlerimiz arasında Heritage Pointe, Palomar Gardens, Municipal Ward #3 ve The Villages at Pacifica Inc. yer alır. Ayrıca güzel yer, yeni yer, son yer, *harika* bir yer ("Bayılacaksın!") ve yakın zamanda hızla uzaklaşan bir cipin koyu camları ardından bakan sekiz yaşındaki oğlanın deyişiyle; Böcekev diye de anılmışlığımız vardır.

BELAVISTA'DA YOLCULUĞUNUZUN bir sonraki ve nihai aşamasında, günbegün değişen ihtiyaçlarınızı

karşılamak üzere elimizden geleni yaparız. Kayıt ekibimiz tarafından işlemleriniz tamamlandıktan sonra (karşılama resepsiyonu, hediye sepeti, tüm vücutta ben ve ağrılı nokta kontrolü) size bir oda, bir numara ve bir yatak atar, giysi getirmediyseniz, ütüyle sabitlenmiş kimlik etiketiyle birlikte size yeni giysiler veririz. Bu noktadan sonra yolunuzu kaybetmekten endişe duymanız gerekmez. Çünkü *siz* nerede olduğunuzu bilmeseniz bile *biz* biliriz. Düşük ihtimalle de olsa yanlışlıkla kurum arazisinin dışına çıkarsanız ("güvenli alan"ın dışına geçiş yaparsanız) "yoldan çıkma önleyici" GPS'iniz bizi coğrafi koordinatlarınız hakkında anında uyarır. Gece uykunuz elektronik sensörlerle uzaktan takip edilir. Yatağınızdan refakatçi olmadan kalkarsanız, basınca duyarlı yer döşemesi hareketlilik alarmını devreye sokar ve hafıza ekibinizin üyelerinden biri kısa sürede gelip size eşlik eder.

BELKİ ŞİMDİ, Bende böyle bir rahatsızlık yok, diyorsunuz (oysa var). Testte gayet başarılıydım diyorsunuz (fena halde başarısızdınız). Kocam yarın beni almaya gelecek diyorsunuz (o yalandı). Şehre giden bir sonraki otobüse yetişmem gerek diyorsunuz (o otobüs uydurma, öyle bir otobüs yoktu). Bu nasıl

oldu ki diyorsunuz (Yavaş yavaş oldu, onlarca yılda oldu ya da 19 no'lu odadaki Alan gibi, hızla geçeyim derken yaşanan araba-tren kazasındaki gibi aniden oldu). Peki, tamam, yetti bu kadarı diyorsunuz (üzgünüz ama bu daha başlangıç).

RAHATSIZLIĞINIZA İLİŞKİN birkaç somut bilgi. Her şeyden önce geçici değil. İlerleyici, inatçı ve geri döndürülmez bir yapısı var. Son kertede yaşamın kendisi gibi ölümcül. İlaç tedavisiyle önlenemez. *Gotu kola* ve *ginkgo biloba*'yla güçlendirilmiş yeşil çay ile önlenemez. Duayla önlenemez. Çigong'un "aşamalı ilerleme" ve "amaç odaklı yaşama" yöntemleri (bunlar için artık çok geçtir) ile önlenemez. Gerçeğe aykırı "olumlu yaklaşımlarla" önlenemez, hatta bu şekilde çöküşünüz hızlanabilir. Bu kuralların hiçbir istisnası yoktur. Siz özel birisiniz ama durumunuz özel değil. Sizden başka Belavista'da seksen yedi, dünyada elli milyon benzer durumda insan var.

BUNA KİMLER YAKALANIR, diye düşünüyor olabilirsiniz (bunun yanında, *Şaka mı bu? Tutuklu muyum şimdi ben? Biri arabamın anahtarlarını mı aldı?* diye de düşünüyor olabilirsiniz). Meksikalı zengin

uyuşturucu baronları yakalanır. Brezilya'daki Wildcat Chinese madencileri yakalanır. Filmlerdeki ünlü üniversitelerin feci yakışıklı profesörleri yakalanır. Leipzig, Almanya'da, kimya dalında yedi kez Nobel Ödülü adayı olanlar yakalanır ("kazanma enerjisi"nin bağışıklık sistemi üstündeki yararlı etkileri sayesinde, Nobel Ödülü kazananlar ise yakalanmaz). "Bir sıçradın, iki sıçradın, üçüncüden sonra hapı yuttun" yasası yüzünden San Quentin'de hapis yatan yaşlı mahkûmlar yakalanır. İzlanda'nın kuzeydoğu kıyısında, içine kapalı ıssız bir balıkçı köyünde, elli yaş üstü üç kişiden ikisi yakalanır. Hepsinin soyu, on altıncı yüzyılda yaşamış bir İspanyol istilacıdan gelen kalabalık birkaç ailenin yaşadığı Kuzey Andlar'ın daha da ıssız bir köyünde, kırk beş yaş altı iki kişiden biri yakalanır. Güneybatı Andaman Takımadaları'nın isimsiz tropik adalarından birinde kimse yakalanmaz (ortalama yaşam süresi çok kısadır). Ve tabii bir de tek kişilik grubunuzda, siz. Siz yakalanırsınız.

HASTALIĞINIZIN bir "anlamı" ya da "yüce amacı" yoktur. Kişisel gelişim ve dönüşüm yolunda bir "armağan", "sınav" ya da fırsat değildir. Ne öfkeli ve yaralı ruhunuzu iyileştirir ne de sizi daha az

yargılayıcı, daha iyi ve şefkatli kılar. Ücretli bakıcılarınızı yüceltmediği gibi ("O bir *azize*") etrafınızda sizi daima sevmiş ve beğenmiş insanların yaşamlarını da zenginleştirmez. Onları sadece üzer. Sizi yüce varlığa yaklaştırmaz, eski ehemmiyetsiz kaygılarınızdan uzaklaştırmaz. Önceden kilonuzu dert ediyorduysanız, şimdi de dert edersiniz ("*Hâlâ* şişmanım," dersiniz). Hastalığın tek yapacağı, sizi kendi kaçınılmaz sonunuza yaklaştırmaktır.

KANSER OLSAM DAHA iyiydi, diye düşünüyor olabilirsiniz. Ya da kalp hastalığı. Veya beyne saplanan bir kurşun. Belki de yapmadığınız şeyler yüzünden pişmanlıkla dolusunuz. Daha çok bulmaca çözmeli, daha çok risk almalı, şu Muhteşem Kitaplar kursuna yazılmalı, tatil hakkınızın tamamını kullanmalı, "şık" mobilyaların üstünden naylon kaplamaları kaldırmalı (Bir keresinde, yerinde bir tespitle, "Giderek anneme benziyorum!" demiştiniz), özel bir gün için (ki *neydi* acaba o özel gün?) dolabınızın derinlerine sakladığınız topuklu ayakkabıları giymeliydiniz. Kısaca *yaşamalıydınız* (Peki, siz ne yaptınız? Kendinizi riske atmadan sabit bir yolda ilerlediniz). Belki Atkins yerine Akdeniz Diyeti'ni seçmeliydiniz. Ya da beyniniz yokuş aşağı, kaçınılmaz inişe

geçmeden önce, elli yaşına varmadan, yeni bir dil -Fransızca, Almanca, Endonezyaca, bir şey, *herhangi* bir şey- öğrenmeliydiniz. "Bir dahaki seneye" deyip durdunuz. Şimdi ise -*Sürpriz*!- bir dahaki sene geldi. Artık o Paris gezisini asla yapamayacak, asla çok okumuş (*göz gezdirmiş* değil) biri olamayacak, akıcı ya da iş görür derecede Fransızca konuşamayacaksınız. *Nous sommes désolés*. Çünkü parti, ne yazık ki artık bitti.

BELAVISTA'YA en yeni giriş yapan hastamız olarak, bilmeniz gereken birkaç şey var. Biz ne zaman uyanmanızı istersek o zaman uyanacaksınız. Biz sizi ne zaman yatırıp ışıkları söndürürsek o zaman uyuyacaksınız. Yemek salonunda herkesin yeri bellidir (yemeğinizi bitirmek için size ayrılan kırk iki dakikadan fazlasına ihtiyacınız varsa, "yavaş yiyenler masası"ndan yer talep edebilirsiniz). Geceleri geç vakitte kocanız ya da çocuklarınızı aranarak koridorlarda dolanamazsınız (kocanız büyük ve boş yatakta derin bir uykuda, çocuklarınız ise büyümüş ve dünyanın dört bir yanına yayılmış durumda). Pencereleri açmaya (ki açılmazlar) ya da asansör kapılarının yanındaki şifreli kilide rasgele rakamlar tuşlamaya çalışmamalısınız (şifrenin kırılması

imkânsızdır). Uyumlu davranamazsanız size hap vermek zorunda kalabiliriz. Hapınızı almayı reddederseniz size daha güçlü bir hap verebilir, uyumsuzluk düzeyinize bağlı olarak damardan ilaç zerk edebiliriz. İstifçilik yasaktır. Çorap giymek zorunludur. Odanızın kapısı daima açık olmalıdır. Kurallara uyar, neşeli hal ve tavrınızı korursanız, "Ayın Sakini" seçilebilirsiniz.

"GERÇEK HAYATIM" dediğiniz hayatta "daha önce" ne olduğunuzun önemi yoktur (unutmayın, *asıl* hayatınız bu). Belki otobüs şoförüydünüz (Norman, 23 no'lu oda, otuz sekiz yıldır gittiği güzergâhta yolunu kaybetti). Belki İngilizce hocasıydınız (Beverly, 41 no'lu oda, derste öğrencilerinin yorumlarını takip edemez oldu: *Gösteren ve gösterilen arasındaki fark nedir?*). Belki ismini bir türlü çıkaramadığınız büyük bir eyaletin valisiydiniz (William, 33 no'lu oda: "Maine Eyaleti miydi?). Belki Sağlık Masrafları tahsilatçısıydınız (Vera, 17 no'lu oda, kocasına JCPenney'deki indirimden arka arkaya üç gün aynı kravatı satın aldı: "Beğendin mi?" "Bayıldım!"). Belki emekli bir pembe dizi oyuncusuydunuz (Peggy, 27 no'lu oda, her sabah replikleri unuttuğunu sanarak panikle uyanıyor). Belki

de profesyonel bir hastaydınız (Edith, 8 no'lu oda, aklınıza gelen her hastalık var). Orasını kimse bilmez, kimse de aldırış etmez. Çünkü Belavista'da önemli olan tek şey, *şimdi* kim olduğunuzdur.

BELAVISTA'DA KONAKLAMA ortamı mütevazı olsa da konforlu ve temizdir. Yarı özel odaların her biri, iki yatak (yüksekliği ayarlanabilir), iki yan sehpa (suntadan), iki misafir koltuğu (suni deri) ve bir ayırıcı perdeden (muşamba) oluşan eşyalarla döşelidir. Sizin ve oda arkadaşınızın ismi, naylon kaplı bir karta basılıp kapınıza asılır. Oda manzaranız ya otoyol altgeçidi ya personel otoparkının kuzey ucu ya da şehrimizin gösterişsiz arka kısmından oluşur. Bol güneş alan, ağaç ve çim manzaraları daha büyük bir oda isterseniz, ek ücret ödemeniz gerekir (yapılan çalışmalara göre doğa manzarası olan hastaların beynindeki beyaz madde azalması, tuğla duvarlara bakan güneşsiz odadakilere kıyasla daha az). Pratisyen yerine "üst düzey doktorlarımızdan" birine erişiminiz olmasını isterseniz yine ek ücret ödemeniz gerekir. Üst düzey doktor için maddi gücünüz yetmez ama yaklaşımı daha yumuşak olan "daha iyi" ya da "daha nazik" bir pratisyen hekim isterseniz de yine ek ücret ödemeniz gerekir. Fakat

bu, üst düzey doktor için ödeyeceğinizden daha düşük bir ücrettir. Uslu Köpek Vakfı tarafından iki ayda bir sağlanan köpekle terapi ekibinin gönüllü ziyaretleri ise ücretsizdir.

TÜM BUNLARDAN FARKLI bir şey bekliyorduysanız –sık dokumalı çarşaflar, zevkinize göre mobilyalar, kahvaltıda organik yoğurt ve granola, talep üstüne odanıza servis edilecek üç meyveli taze püre– şehrin diğer yakasındaki The Manor'a gitmeniz gerekirdi. Ya da bir otele. Bizim tek diyebileceğimiz, "Kusura bakmayın, keşke böyle olmasaydı ama kocanız İzinsiz Serbest Bırakmama talimatını imzaladığı andan itibaren yapabileceğimiz bir şey yok"tur.

BENİM BU MASRAFI karşılamam mümkün değil, diye düşünüyor olabilirsiniz. Endişelenmeyin, kocanız emeklilik hesaplarını çoktan nakde çevirdi, bundan sonraki Sosyal Güvenlik ödemelerinizi bize devretti ve konaklamanızı karşılayabilmek için evinizin üstüne ikinci bir ipotek yaptırdı. Tabii eğer, tercihli faiz oranıyla "şahsi ödemeli" sakinlerimizden biriyseniz. Buna karşın, eğer kocanız yıllar içinde kötü yatırımlar yaptıysa, ödenmemiş vergileri varsa veya internet dolandırıcılarına kanıp

(Lloyd, 38 no'lu oda) tüm varlığını tek bir tıkla havaya attıysa ("Ama o kadın beni *seviyordu*!") o zaman "sabit gelirli" (tıbbı ihtiyaçları konusunda yardıma muhtaç) sakinlerimizden birisiniz demektir ve devlet, konaklama masrafınızın ancak düşük bir kısmını karşılar. Yine de endişe etmeyin. Genel kanının aksine "ekonomik koğuş"umuzda (ekonomik koğuş diye bir şey yoktur) ikinci sınıf vatandaş muamelesi görmez, saatler boyu refakatçi olmadan, kendi halinize terk edilmezsiniz. Hem de size verilen yatak yüzünden her gün zarar ettiğimiz halde. Çünkü burada, Belavista'da bizler sakinlerimizin her birine, ödeme güçlerinden bağımsız olarak onur ve saygıyla yaklaşmaktan gurur duyarız.

ELBETTE –kendi aramızda– gözdelerimiz de vardır. En ideal sakinimiz bakımlı, çekici (göze hoş görünen) ve tercihen kadın olanlardır. Böyle bir kişi yumuşak mizaçlıdır, anadili İngilizcedir. İştahı yerindedir (karbonhidrata yüklenmemiz, verdiğiniz her kilo için devlet tarafından cezalandırılmamızdan mütevellittir) ama obur değildir. Hijyeni dört dörtlüktür. Oda arkadaşıyla iyi geçinir, perdenin kendine ait tarafını düzenli, derli toplu ve kırıntısız tutar. İsim kartını beş dakikada bir yırtmaz ("Kim

olduğumu biliyorum ben"), hava kararıktan sonra yatağında tek başına tuhaf sesler çıkarmakta diretmez. İkide bir, "Bugün kavun var mı?" ya da "Kızım nerede?" diye sormaz. Aslına bakarsanız, hiç soru sormaz. Siliklik derecesinde uysal ve meraksızdır. "Önderi takip eden" karakterdedir. Ailesi varsa bile yılda bir kez cömert bir bağışta bulunmasına karşılık, kadının bakımını yakından takip edemeyecek kadar meşguldür.

PEKİ, BURADA ne kadar kalacaksınız? Kısaca söylemek gerekirse, duruma bağlı. Birkaç günlüğüne de olabilir, birkaç yıllığına da, birkaç saatliğine de, ömrünüzün yarısından fazla (Gordon, 3 no'lu oda, PSEN4b gen taşıyıcısı) bir süreliğine de. İdeal olarak, belirsiz bir süreliğine bizimle olacaksınız. Gerçekçi bakışla ise, öyle olmayacak. Bazıları bizi erkenden terk edip hastaneye gider ve geri dönmezler. Bazıları hiçbir belirti göstermeden gecenin bir yarısı sessiz sedasız göçerler. Ancak çoğunluk, vakti dolana dek sabırla, barışçıl biçimde bizimle kalmayı sürdürür.

HASTALIĞINIZIN ilerlemesini durduracak bir tedavi henüz olmasa da biliminsanlarının bu konuda

7/24 çalıştığından emin olabilirsiniz. Dediklerine göre bugün yarın tedavinin bulunması mümkün. *Pazartesi III. faz çalışmalarına başlıyoruz.* Belki de tedaviyi buldular ama sadece kromozom 17 üzerindeki özel bir gen mutasyonunda etkili, siz ve dünya nüfusunun yüzde 97,2'si ise ne yazık ki bu mutasyonu taşımıyorsunuz. Belki bir tedavi var ama sadece Hollanda'da yürütülen boylamsal bir araştırmaya ("Rotterdam Çalışması") dahil birkaç seçilmiş kişi üstünde ve sadece birkaç aylığına etki ediyor, şimdiye dek başka hiçbir laboratuvar tarafından da aynı sonuçlar alınamamış. *Veri göstergelerinde tutarsızlık var.* Belki hiç tedavisi yok. Belki var ama kritik dönemi kaçırdığınız için sizde etkili olamıyor. *Sizin için artık çok geç.* Rajeh ("Ray") Kapoor, Stanford Üniversitesi, Epidemiyoloji ve Gelişimsel Nörobiyoloji Profesörü: "Doğrusu bu iş, çetin ceviz." Takaşi Uematsu, Kıdemli Araştırmacı, Halk Beyin Sağlığı Merkezi, Tokyo Üniversitesi: "Bir bükülme noktasının zirvesine varmak üzereyiz." Ingemar Björkholm, Klinik Biyokimyager, Karolinska Institutet: "Doğrusunu söyleyeyim mi? Hâlâ en ufak bir fikrimiz yok."

KİMİ ZAMAN diyafondan koridorlara yayılan, bedensiz hoş bir ses duyabilirsiniz. "Tüm gözetmenlere çağrı! Tüm gözetmenlere çağrı!" Yöneticimiz Nancy Lehmann-Hayes, PhD'nin (diğer adıyla "Dr. Nancy") sesidir bu. Dr. Nancy uzaktaki vergi dostu bir eyalette, camlarla kaplı, ne olduğu belirsiz bir binada yer alan kuruma bağlı çalışır. Marka çanta kullanır ve yılda 400.000 dolardan fazla kazanır. Asli sorumluluğu hissedarların memnuniyetini sağlamaktır. En sevdiği kelime "metrik"tir. İçinden söylediği mantra "Her yatağa bir kafa"dır. Tek –ve en değerli– ticari eşyası sizsinizdir. Dr. Nancy'yi pazartesiden perşembeye, saat on ile dört arası ofisinde, son mali raporları dikkatle incelerken bulabilirsiniz. Masasında, dışa bakar biçimde duran, üç güzel çocuğunun güneşte oynarken çekilmiş çerçeveli iki fotoğrafı durur. Dr. Nancy'den randevu almak isterseniz önce onun İletişim Asistanı Melissa'yla konuşmanız gerekir. Melissa, bakım onarım görevlisi Juan hariç burada çalışan herkes gibi kadındır. Melissa'yı pazartesiden cumaya müşteri edinme ofisinin arka kısmında, potansiyel müşteri ararken bulabilirsiniz. *Kendi annemi gönül rahatlığıyla yerleştiririm buraya!* Melissa'yla konuşabilmek için önce onun belki var olan belki

var olmayan asistanı Brittany'den randevu almanız gerekir. Unutmayın ki Dr. Nancy, Belavista'nın vitrinidir. Dr. Nancy'yle asla dalga geçmeyin. Dr. Nancy'yle dalga geçerseniz, bir "uygunsuzluk raporunun" konusu olabilirsiniz ve Davranışsal Yönetim Teknoloğu'muz sizinle bu doğrultuda ilgilenir.

İLK GÜNÜNÜZ için birkaç öneri. Kocanıza "Merak etme, bir şey olmaz bana," veya "Sen elinden geleni yaptın," deyin ve bavulunuzu alıp karşılama görevlisinin peşinden koridoru geçerek, oyalanmadan odanıza gidin. Arkanıza bakmayın. Koridor penceresine koşup arabasıyla ağır ağır uzaklaşan kocanızın arkasından delice el sallamayın (sizi göremez). Bazı şeyleri farklı yapsam durum değişir miydi diye (değişmezdi) veya orada "olmadığınız" için havuzun soyunma odasındaki kadınlara yokluğunuzun nedenini kim anlatacak (hiç kimse, onlar zaten biliyorlar) diye sormayın. *Iskartaya çıkarıldım*, diye düşünmeyin. *Geride bırakıldım*, diye düşünmeyin. *Sürüden atıldım*, diye düşünmeyin. Onun yerine bavulunuzu bırakıp oda arkadaşınızla tanışın. Size verilen "hediye paketini" açın (dudak kremi, kulak temizleme çubuğu, bir çift kaydırmaz tabanlı çorap). Anlıyormuş gibi yapın.

KOCANIZLA KIRK yıl üç odalı, büyük bir evde yaşadıktan sonra büsbütün yabancı birinin iki metre ötesinde uyuyacaksınız. O biri, emekli bir öğretmen olabilir. "Bir kâğıt alın, kalanı yanınızdakine verin, bir kâğıt alın, kalanı yanınızdakine verin." Derdinize her daim kulak vermeye hazır, eski bir otel müdürü olabilir. "Sıkıntınızı anlıyorum." Bir hırsız olabilir. Durmaksızın konuşan biri olabilir. Günün birinde gelmiş geçmiş en iyi dostunuz olacak kişi olabilir. Dişlerini gıcırdatarak gece sizi uykusuz bırakacak biri olabilir; o durumda kulak tıkacınızı takın (bkz. hediye paketi). Ayırıcı perde üstünde hâkimiyet kurmak isteyen biri olabilir; bunu sırayla yapmayı önerin. Kendisine atanan hafıza bakıcısına "çok fazla çiçeğiniz olduğundan" yakınan biri olabilir; birkaç çiçek de ona verin. Onu utandırmayın. Onunla uzlaşmaya çalışın. İyi geçinebilmek için elinizden geleni yapın. Elişi saatinden sonra Aktivite Odası'nda pencere kenarında oturuyorsa, ona katılın. Gökyüzünde ağır ağır süzülen bulutları izleyin. Birlikte günün kararmasını bekleyin. Aklınıza kapıları getirmemeye çalışın (dışa açılan kapıların tümü çift kilitli ve alarmlıdır). Oda arkadaşınızın da buraya başka bir yerden geldiğini unutmayın.

BİR UYUM SÜRECİ yaşamanın doğal olduğunu aklınızdan çıkarmayın. Buna karşın, bir ayın sonunda artık oda arkadaşınızın yanında tek bir dakika daha geçiremeyeceğinizi düşünüyorsanız, Yatak Tahsis Komitesi'ne "transfer talebi"nde bulunabilirsiniz. O zaman uygun bir yer açıldığında sizinle temasa geçilir (çünkü Belavista gibi bir yerde "müşteri kaybı" diye bir şey yoktur). En fazla üç transfer talebi hakkına sahipsiniz, bunun üzerine çıkmanız halinde uyumsuz, değişime direnen biri olarak yaftalanır; daha kötüsü, Toparlanma Odası'na (ne olduğunu sormayın) gönderilirsiniz.

BELAVISTA'DA İŞİNİZE yaramayacak, eski hayatınıza ait eşyalar arasında şunlar yer alır: süresi geçmiş market indirim kartı (yakın zamanda market alışverişine gitmeyeceğiniz kesin), iç kısmında bulut desenleri olan sağlam şemsiyeniz (yakın zamanda "gerçek hava koşullarıyla" karşılaşmayacağınız da kesin), alyansınız (birkaç gün içinde kaybolacağı garanti), kapitone montunuz (sadece kapalı alan giysileri lütfen; Belavista'da gündüz sıcaklıkları yıl boyu yirmi iki derecede tutulur), pek kıymetli işe yaramaz ıvır zıvırlarınız (yorum yok) ve haftalık ajandanız (bundan sonra her gününüz, sizin adınıza

önceden planlanacak). Oyuncak hayvanların yanı sıra (çocuk yuvası değiliz biz), son beş yılda üretmiş olabileceğiniz orijinal bazı sanat eserlerine de sıcak bakılmaz. Pencere pervazlarına fotoğraf konmaz (pervazlar yığıntıdan arındırılmış alanlar olarak belirlenmiştir). Mini buzdolapları kullanılmaz. "Dışarıdan mobilya" kabul edilmez. Yatak tepesine haç konulmaması rica edilir (katı bir "raptiye yasağı" uygulayan, ikonlardan arındırılmış bir kurumuz biz).

KAPSAMLI AYDINLATMA: Belavista'da her şey göründüğü gibi değildir. Yatağınızın yanındaki komodine vidalanmış alarmlı saat, harekete duyarlı bir güvenlik kamerasıdır. Şeffaf kırmızı regl kabınız Sanicup, vücut sıvısı takip cihazıdır. Işık düğmesinin altındaki termostat, mikrofondur. Gümüşten yapılma şık bileziğiniz yedek bir konum tespit cihazıdır. Akşam yemeğinde verilen elma püresi, bir ilaç içirme aracıdır. Aynısı patates püresi ve arada bir verilen muz ezmesi için de geçerlidir. Banyonuzun zeminindeki o güzel halı, düşmeye karşı darbe emici bir paspastır. "Kişisel antrenörünüz" fizik tedavicidir. Onun candan selamı ("Harika görünüyorsun!") özgüven aşısıdır. Pencerenizin önündeki bahçıvan, güvenlik

görevlisidir. Banyodaki aynadan hafif afallamış bir ifadeyle size bakan kadın mı? O da *sizsiniz*.

SİZİ AYDA bir, üç dakikalığına görmeye gelip ilaçlarınızı onayladıktan sonra çizelgenizi kapatarak ("Seni tekrar görmek ne güzel") aceleci adımlarla kapı önüne çıkan ("Sıradaki!") doktorunuz dışında bakımınızla yalnızca, nakit yoksunu ülkelerden gelen ve kirasını çıkarabilmek için iki üç işte birden çalışan orta yaşlı, bitap düşmüş, "renkli" tenli kadınlar ilgilenecek. Bu kadınların tansiyonu yüksektir, sırt ağrıları vardır ve yıllardır dişçi yüzü görmemişlerdir. Gecenin bir yarısı battaniyenizi düzeltmeye geldiklerinde onlara teşekkür etmeyi unutmayın. Bazen, "Yanımda kal," diyeceksiniz onlara (hafıza bakıcılarının daima "görev başında" olmaları gerekir). Ertesi sabah Dinlenme Odası'nda, önündeki belgelerden başlarını kaldırıp size selam vermeye vakit bulamazlarsa alınmayın. *Çizelgede yer almıyorsa, hiç olmadı demektir.* Elinizden geliyorsa onların hayatlarını kolaylaştırın. Sizi sevmeleri için onlara, alabilecekleri en düşük ücret veriliyor.

KİMİ ZAMAN geçmek bilmez koca bir –tabii şanslıysanız sadece bir– gününüz olacaktır. Öyle zamanlarda

vaktinizi 11 no'lu odadaki Miriam gibi saatlerce koridorları arşınlayarak geçirebilirsiniz. "Saç fırçamı gören oldu mu?" Belki yürüyüşünüz yavaşlayıp istikrarsız bir ayak sürümeye dönüşebilir. Belki her gün öğle yemeğinden sonra mideniz kendine gelirken pencere kenarında durup gelip geçen arabaları izlemeye (pek çok erkek sakinimizin gözde meşgalesi) karar verirsiniz. "Şu herif ölse kırmızı ışığa yetişemez." Ne var ki genel bir kural olarak, uyanık olduğunuz boş vakitlerin yaklaşık yüzde otuz ikisini hiçbir şey yapmadan, uyanık olduğunuz boş vakitlerin yaklaşık yüzde otuz altısını hemen hemen hiçbir şey yapmadan, kalan boş vaktinizi de Çember Zamanı (tercihe bağlıdır ama şiddetle tavsiye edilir), Amaçlı Oyun (zorunlu), Aklına Aklını Ver Oyunları ve Gel Hatırlayalım'ın serbest ve fiziki hatırlatıcılı versiyonları gibi moderatörlü grup etkinlikleriyle geçirmeyi bekleyebilirsiniz. Ek bir ücret karşılığında, kişiselleştirilmiş müzik terapisinden (insanın kalp ritmini taklit eden Afrika bongoları), biyolojik saatinizi dakikalar içinde yeniden ayarlama garantili mavi spektrum ışık terapisinden (bu program, tüm tesisle uyumlu LED montajı projesi tamamlanana dek geçici olarak askıya alınmıştır) ve Nöro Koç Deb ile birebir yapılacak zihin tetikleyici

seanslardan (hipokampal uyarımın, Montessori-temelli kategorilere ayırma egzersizlerinin ve eski usul hafıza kartlarının bir kombinasyonundan oluşur ve bunların tümü kaybolan, azalan ya da -en kötü ihtimalle- tamamen sönmüş olan sinaptik kıvılcımınızı yeniden tetiklemek amacıyla kişiye özel tasarlanmıştır) yararlanabilirsiniz. Boncuk "işi", sakin sakin çizgilerin arasını boyama ve kütüphanede kitap okuyormuş gibi yapma tarzında bireysel bazı rahatlatıcı etkinliklerin de doğal bir sakinleştirici, hatta kimilerine göre yatıştırıcı etkisi vardır ve şiddetle önerilir.

ANA AKTİVİTENİZ şüphesiz ki beklemek olacaktır. İlaçların etki etmesini beklemek. "İkindi atıştırmasını" beklemek. Patates Kızartmalı Cuma'yı beklemek. Doğum gününüzü (öğlen kremalı top kek üstüne iliştirilmiş tek bir mum) beklemek. Tesis içi güzellik salonumuzda Bayan Sharon ile aylık randevunuzu beklemek. "Biraz uçlardan alın lütfen," diyeceksiniz. Kızınızdan gelecek bir sonraki telefonu beklemek ("İyiyim, merak etme!" diyeceksiniz). Küçük, herhangi bir şefkat eylemini beklemek. Omzunuzda bir el. Bileğinize bir dokunuş. Bir sarılma. Sımsıkı kucaklama. Bir göz kırpma. Başla

selamlama. Birinin yanınıza çömelip doğruca gözlerinizin içine bakarak, "Her şey yoluna girecek," demesi (ki yaşlı siz, buna "Sen neden bahsettiğini bilmiyorsun galiba," diye karşılık vereceksiniz). Sonuncusu –ama diğerleri kadar önemlisi– uykuda saklı; o tatlı, tümden unutuşu beklemek.

BELAVISTA'DA AKŞAMLAR gece ışıklarının her odada devreye girmesi (bundan sonra zifiri karanlığı hiç deneyimlemeyeceksiniz) ve ortam sıcaklığının düşmesiyle birlikte, saat tam sekizde başlar. Akşam ilaç alımı sekiz buçuktadır. Işıklar onda söner. Oda kontrolü on birdedir. Gece yarısı turları birde başlar. Gecenin üçünde kendinizi cin gibi gözlerle tavandaki incecik floresana bakarken bulursanız (*Nerede hata yaptım acaba?*), "optimal dinlenme" sağlamak üzere tasarlanmış, geniş ürün yelpazesi sunan "uyku menümüz"den "sipariş" verebilirsiniz (siparişlerinizin her biri aylık faturanıza "a la carte" olarak yansıtılır): titreşimli göz maskeleri, yavaş-dalga kafa bantları, ısıya duyarlı "serinletici" şapkalar, ilk ve en güzel yatağınız olan ana rahmine benzer kundaksı bir his yarattığı garanti edilen ağırlaştırılmış yün yorganlar. Öte yandan bisküvi ve meyve suyu bulmanız mümkün değildir (bkz.

"gece yiyecek tüketimi" kuralımız). Keza sıkıcı gece masalları, rahatlatıcı vücut yağları, şefkatli sarılma ve dokunuşlar ve ne yazık ki "sarılma yastıkları" da öyle.

ZAMAN ZAMAN iyi niyetli bir aile ferdi, bir arkadaş ya da eski bir meslektaş çatkapı gelebilir. "Tak tak!" Bu kişiler ziyaretçi diye anılır. Ziyaretçiler kümeler halinde, çok sayıda gelebilirler (havuzdan "kız arkadaşlarınız"). İş öncesi ve çıkışında (arkadaşınız Sylvia), öğle molasında (arkadaşınız Marjorie) ya da alışveriş dönüşü ani bir vicdan azabıyla (kızınız) teker teker damlayabilirler. "Selam anne!" Yılda bir kez uçakla Londra'dan (büyük oğlunuz) ve New York'tan (küçük oğlunuz) gelebilir. Süpermarketten alınmış şekersiz kurabiyelerle gelebilirler (kocanız). Aynı süpermarketten solgun beyaz zambaklardan yapılma buketlerle gelebilirler ("pahalı" çiçekçi kapalıydı). Bir daha hiç göremeyeceğiniz bahçenizden taze fesleğenlerle gelebilirler. "Gözlerini yum da kokla." Size doğru eğilip aptalın tekiymişsiniz gibi, "Beni tanıdın mı?" diyebilirler. Size havadan haber verirler ("Aşırı sıcak!"). Geliş yolculuğundan söz ederler ("Jet gibi geldim!"). Sabah ilaçlarınız yüzünden hafifçe yana yattığınız halde ne kadar iyi

göründüğünüzü söyleyebilirler. Size iyi davranıyor muyuz, diye sorabilirler (doğru yanıt Evet'tir). Personelle laklak edebilirler. Çiçeklere hayranlıklarını dile getirebilirler. Haftanın menüsünü inceleyebilirler. Bilgiç bilgiç sorular sorabilirler. "Bu *yemek* mi şimdi?" Sık sık da yakınırlar. Bluzunun düğmeleri neden açık? Gözlüğün nerede? En sevdiğin ipek şalın neden oda arkadaşının yatağının altında kırış kırış duruyor? Ancak bir süre sonra suskunlaşırlar. Saatlerine bakmaya başlarlar. Telefonlarına göz atarlar. Ayağa kalkarlar. Gerinirler. Ondan sonra tabii ki sizi bırakıp giderler. Dönmeleri gereken ofisleri, yanıtlamaları gereken e-postaları, korumaları gereken yağmur ormanları, katılmaları gereken egzersiz dersleri vardır. Onlar *meşgul* insanlardır. Meşgul. Meşgul. Meşgul! "Keşke biraz daha kalabilseydim," derler. Ya da "Seni seviyorum!" Sizse kendinizi içten içe köpürürken bulursunuz. *E, gitme o zaman!* Yine de ona "Lütfen yine gel," dersiniz.

SAAT SESSİZLİK SAATİ değilse (perşembeleri üç ile dört arası) televizyonun sürekli açık kalması gerekir. Odanızda olmasanız bile televizyonun açık kalması gerekir. Odanızda olsanız ama haber spikeri

anlaşılmaz ve tahmininizce uydurma bir yabancı dilde konuşuyor olsa bile (Kendinizi ekrana, *Doğru düzgün İngilizce konuşur musun lütfen*, diye bağırırken bulabilirsiniz) televizyonun açık kalması gerekir. Spikerin dediklerini anlıyor olsanız ama haberin kendisi -canlı yayında bir okula silahlı saldırı, bir nükleer sızıntı, bir katil arı saldırısı, uzaklardaki petrol zengini bir krallıkta taşlama ve boyun vurma olayı- sizde en güzel elbisenizi giyip pencereden atlama arzusu uyandıracak kadar (ki önceden de belirttiğimiz gibi o pencereler açılmaz, sebebini şimdi anlamışsınızdır) iç karartıcı olsa bile televizyonun açık kalması gerekir. Uyuyor olsanız, halüsinasyon görüyor olsanız, sanrılı olsanız, telefonla konuşuyor olsanız veya -ağızlardan yel alsın- katatonik durumda olsanız bile televizyonun açık kalması gerekir (sonuncu durumda ses elbette ki kısık olacaktır). Çünkü televizyon sizin değil, personelin eğlencesi içindir. Personelin olduğu her yerde televizyon bulmanız yüksek ihtimaldir: yemek salonu ("Ellerinizi Yıkadınız mı?" tabelasının hemen yanı), fizik tedavi odası (anti-gravite* koşu bandının üstü), yatak odanız (yatağınızın birkaç santim üstündeki

* Yerçekimi kesme etkisine sahip. (*e.n.*)

ayarlanabilir askı aparatına asılı) ve tabii gereksiz yere Televizyon Odası diye anılan ama kurumsal onay alınması halinde yakında Multimedya Odası diye adlandırılacak olan yer (el dezenfektanı makinesinin üstünde duvara monte edilmiş dev bir düz ekran): Çünkü Belavista'da her oda, bir anlamda Televizyon Odası'dır.

BUNUN TEK istisnası lobidir. Lobi (deri döşemeli koltuklar, etrafa bolca serpiştirilmiş çiçek aranjmanları, ikramlık meyve kâsesi, küratörlüğünü bizzat Dr. Nancy'nin yaptığı şık çerçeveli, dramatik siyah-beyaz manzara fotoğrafları) potansiyel konuklar ve ailelerine ayrılmış, televizyondan muaf bir sessizlik ve saygı alanıdır. Burada işitilebilir tek ses, danışma masasında Lobi Elçisi'yle giriş işlemini yapan yeni misafirlerin kaçamak fısıltıları ("*Muhteşem* bir yer burası") ve arka plandan gelen ışıl ışıl Su Duvarı'mızın yatıştırıcı şırıltısıdır. Konuklar ise lobiye kabul edilmez.

KONUKLARIN KABUL edilmediği diğer alanlar arasında, personel dinlenme odası, ilaç odası, otomat makinelerinin bulunduğu alan (konuklar her

zaman beslenme hedeflerine bağlı kalmaya teşvik edilirler), arka ofis, ön ofis, hediyelik eşya dükkânı, Aile Konferans Odası (toplu konferansınıza "dışarıdaki" ailenizden, siz hariç herkes kabul edilir) ve UV filtreli camın öte yanında kalan her alan (çimlik bölüm sadece ziyaretçiler içindir) yer alır.

DİLE İLİŞKİN bir çift söz. Burada bizler "durumunuz kötüye gidiyor" değil, "seyir içinde geldiğiniz evre" deriz. Kişilerin durumu için "Ama gayet normal görünüyor!" değil, "semptom öncesi aşamada" deriz. "İlaçları artırma vakti geldi," değil, "Şimdi bir sonraki aşamaya geçelim," deriz. Ele almamayı tercih ettiğimiz problemlere "ehemmiyetsiz mesele" der, "ayrıntılı inceleme ve değerlendirme" için Bakım Kalitesi Komitesi'ne yönlendiririz. Ciddi sağlık kanunu ihlallerini "tek sefere mahsus hatalar" diye adlandırırız. "Dışarıdaki" insanlar, (hastalık açısından) "etki altında olmayanlar"dır. İçine birkaç pencere oyulmuş bir odanın adı "Kış Bahçesi"dir ("Dinlenme Odası"yla karıştırılmamalı). Asla ağzımıza almayacağımız basmakalıp sözler arasında "Atlatacaksın" ve "Yarın daha iyi bir gün olacak," yer alır (merhamet kaynaklı yanıltıcılığı

doğru bulmayız). Size asla "canım" ya da "37B no'lu yatak" veya "21 no'lu odadaki Ivalo mutasyonu taşıyıcısı" diye de hitap etmeyiz.

YAPMAYACAĞIMIZ DİĞER şeyler: Kolay yolu seçmenize veya vaktinden önce hayata sırt çevirmenize izin vermeyeceğiz (sonuna dek "yolunuzdan şaşmadan devam etmelisiniz"). Sıradan, gündelik başarılar için sizi tebrik etmeyecek, yapmacık neşeli bir sesle hitap etmeyeceğiz. Söylentilerin aksine sizden ümidi kesmeyeceğiz. Size gelişip serpilmenize olanak verecek kadar uyarıcı ama gereğinden fazla talepkâr olmayan bir ortam sunacağız. "İsimler ve yüzler" açmazından çıkmaya çalıştığınız şu dönemde "maskelemelere" ya da yalandan onaylamalara artık yer yok. *Abby*. *Betty*. *Clara* mıydı yoksa? Yansıtmalar yok. "Nasılsın?" "Asıl *sen* nasılsın?" Evin dört bir yanına yapıştırılmış hatırlatıcı notlar yok. *Önce* çorabı giy, *sonra* ayakkabıyı. Makul herhangi bir kelime iş görebilecekken doğru kelimeyi bulmak için kafa patlatmak yok. *İyi ama, o zaman anlarlar mı?* (Evet, anlarlar.) Belavista'da o yapışkanlı sarı not kâğıtlarına, hatırlatıcı notlarla dolu çantalara veda edebilir, hastalığınızın başlangıcından beri ilk

kez kalkanlarınızı indirip sizden olanların arasında kendinizi evinizde hissedebilirsiniz.

SİZİNKİNE BENZER rahatsızlıkları olan pek çok kişi gibi sizde de ağaçlara karşı ani ve açıklanamaz bir sevgi gelişebilir. Bunun nedenini bilmiyoruz. "Eski hayatınızda" "ağaç âşığı" değildiyseniz bile bir sabah gözünüzü açtığınızda, pencerenizin önündeki çınara karşı yepyeni ve derin bir takdir hissedebilirsiniz (tabii doğa manzaralı bir odada kalacak kadar şanslıysanız). O güne dek hiçbir şeye *görerek bakmamışsınız* gibi, "Şuna bak," diyebilirsiniz. Belki teoride hep yürüyüş yapmak isteyen bir doğa âşığıydınız –çocukları Muir Ormanı'na götürmek istiyordunuz– ama sonra yaşlandınız ve bir türlü götüremediniz. *Unutmuşum!* İşte şimdi pencere yanında koltuğunuza kurulmuş, içinizde bir aciliyet hissi ve büyük bir coşkuyla "ağacınıza"; onun yemyeşil endamlı kubbesine, kadifemsi kara gölgelerine, dalgalı girintili gövdesine, kabuk kahvesi kabuğuna bakıyorsunuz. "Bak, *bak*," diyorsunuz. "*Gördün mü?*" Bir ağaca âşık oluyorsunuz (nihayet). Her sabah kalkar kalkmaz perdeyi açıp ağacın orada durduğundan emin olmak için "kontrol"

ediyorsunuz. Onu her sabah orada bulunca seviniyor, şaşırıyorsunuz. Her gece yatmadan önce onun aşina ama bir o kadar gizemli siluetine bakıyorsunuz. *İşte orada!* Ömrümü bu ağaca bakarak geçirsem yeter, diye düşünüyorsunuz (hatta bazı günler zaten öyle geçirdiğiniz hissine kapılıyorsunuz. Tadına varılmış bir güzellik. Doyasıya yaşanmış bir hayat. Yüceliğin özüne gözünüz değmiş gibi hissediyorsunuz.

BUNA KARŞILIK UPS Kargo'nun arka tarafına bakan bir odaya düştüyseniz, cüzi olmayan bir ücret karşılığı, gerçek hissi veren ağaç görüntülerini uzun süreli izleyebileceğiniz, tercih ettiğiniz boyut ve şekilde bir "sanal pencere"yi odanıza seve seve monte edebiliriz. Daha gerçekçi bir şey isterseniz, en popüler simülasyonlu yeşil alan seçeneklerimizi değerlendirebilirsiniz: "doğal" hızla "büyüyen", geliştirilmiş derinlik yanılsamalı "gerçek zamanlı ağaçlar." Dilerseniz geride bıraktığınız evinizin bahçesini de "yeniden canlandırabiliriz." Öyle ki bize, *Elektrik hattını unutmayın*, diyebilirsiniz. Hatta arzu edersiniz çocukluğunuzdaki yatak odanızın penceresinden görünen, annenizin ektiği hurma ağacının manzarasını bile sunabiliriz. Sanala

geçmeye maddi gücünüz yetmezse, Dave's Lawn and Garden'ı arayıp seve seve saksıda bitki de sipariş edebiliriz.

YILINIZIN EN ÇEKİLMEZ dönemlerinden biri, korkuyla beklenen Noel Şarkıları Haftası olacaktır; yönetimin zorunlu kıldığı ve günde sekiz, dokuz, on saat boyunca size kesintisizce, agresifçe, zaman zaman hor görürcesine ("Hepsi kaçık bunların") şarkıların söylendiği bir şarkı festivali. Kör akordeon çalgıcıları yemek saatlerinde size aralıksız serenatlar yapacaktır. Karşılıklı atışan ilahi koroları, koridorlarda kulağınızı yakalamak için yarışacak ve sizi eğlenceye katılmaya teşvik edecektir. Minik Yavrukurt sürüleri Büyük Salon'da etrafınızı sarıp bar bar bağırarak *Jingle bell, jingle bell, jingle bell rock* söyleyecektir. "Yine mi?" Size tavsiyemiz: Arkanıza yaslanıp gevşeyin ve müziğin keyfine varın. Çünkü hiçbir şey bu insanları, sizin için hayır işlediklerini bilerek evlerine dönmek kadar mutlu etmeyecektir. Son korocu da binadan çıktıktan, velvele nihayet dindikten sonra Belavista'nın olağan gürültü patırtısı kulağınıza ninni gibi tatlı gelecektir: çağrı zillerinin hoş tınlamaları, telefonların coşkun çınlamaları (*Sizi arıyorlar!*), tavandaki floresan lambalarının

manik neşeli cızırtıları, Yaşam Zenginleştirme Müdürü Jessica'nın diyafondan bir doğum günü, bir yıldönümü ya da sadece "Aktiviteler bitmiştir, odanıza dönme vakti," duyurusu yapan cırtlak ama dostane sesi...

ZAMAN ZAMAN –günbatımı, pazar akşamı, kış ortası– ani bir eve gitme arzusuyla yanıp tutuşabilirsiniz. Tek istediğiniz kocanızla son bir defa o kahverengi, çirkin kanepede oturup dünden kalma eriştеleri yiyerek televizyon seyretmektir. Başka bir şey istemiyorum, diye düşünürsünüz. *Sıradan tek bir gün.* Sonra seve seve buraya geri döneceğinizi söylersiniz kendinize (çünkü, *buranın o kadar da kötü olmadığını* anlamaya başlamışsınızdır). İşte bu arzuyla çantanız ve terliklerinizi kaptığınız gibi rujunuzu sürüp koridor sonundaki acil çıkışına doğru yönelirsiniz. Hafıza ekibinize, bir şeyler atıştırmak için hastanedeki laboratuvardan çıkıyormuşsunuz gibi gelişigüzel bir havayla, "Ben birazdan dönerim çocuklar," dersiniz. Ancak unutmayın, laboratuvarda değilsiniz. Neredeyse elli yıldır orada çalışmıyorsunuz. Belavista'dasınız. Belavista sizin son durağınız. Yolun sonu. Hangi yol, diyebilirsiniz. Yıllar önce o mutlu doğum olayınızla başlayan yol.

Kızınız oldu! Ümitsizliğe kapılmayın. Yakında Belavista gözünüze eviniz, hafıza ekibiniz ise "ikinci aileniz" gibi görünecek. Aslına bakarsanız yakında "ilk ailenizi" tümden unutacak, kendinizi bildiniz bileli buradaymışsınız hissine kapılacaksınız (belki kozmik anlamda gerçekten de *buradaydınız*). Doğrusunu isterseniz yakında, sahici anlamda evinizde olacaksınız.

BEKLENMEDİK ANLARDA üstünüze ani bir korku gelebilir. Bir gece yarısı, mutfakta kek kalmayacak endişesiyle uykularınız kaçabilir. Ya da kocanız köfteyi buzluktan çıkarmayı unutmuştur diye. *Açlıktan ölür şimdi!* Veya zıplayan çifte geyik desenli, halat örgülü, hem sevip hem nefret ettiğiniz ("Nasıl da *çirkin*!") son mavi kazağınız çamaşırların arasından çıkmayacak diye. Belki de günlük tutmayı unuttunuz diye (onca yılı kayıt altına almalıydınız). Kızınıza yeni ayakkabı gerekiyor diye. Veya zaman içinde açıklayamadığınız nedenlerle ilgi odağınız haline gelen oda arkadaşınızı ("Bütün gün *hiçbir şey* yapmadan öylece yatıyor") bir gece yarısı alıp götürecekler diye. Belki de yanlış odada olduğunuzdan endişe ettiğiniz için. Yanlış yatakta. Yanlış hayatta. Dışarıdaki hayat, yani başınızda, sizsiz akıp gittiği

için (ki öyle). İstenmediğiniz için (isteniyorsunuz). İyi olmadığınız için (değilsiniz). Özlenmediğiniz için (oysa özleniyorsunuz, hem de tahmin edemeyeceğiniz kadar).

GÜNLER AKIP GİDERKEN daha çok şeyi unutmaya başlayacaksınız. Savaşa denk gelen korkunç çocukluğunuzu. Kyoto'nun tüm güzel bahçelerini. Nisanda yağmurun kokusunu. Az önce kahvaltıda yediklerinizi. *Yulaf lapası, sosis ve kızarmış ekmek.* Kırk üç yıl önce, en sevdiğiniz kuzeniniz Roy'un ölümüne neden olan trafik kazasını. Kocanızla tanıştığınız günü. *Bir haftaya çekip gider sanıyordum.* Delicesine arzu ettiğiniz kusursuz yavrunuzu. Onun yerine gelen hasarlı çocuğu. Günden güne, yıldan yıla, havuzda attığınız turları. Bisiklet kelimesini. Balık kelimesini. Taş kelimesini. Çimlerin rengini. *Tıpkı dere sesi gibi.* Üstünüzden attığınız her anıyla birlikte kendinizi biraz daha hafiflemiş hissedeceksiniz. Çok geçmeden bomboş kalacak, bir boşluk gibi olacak ve ömrünüzde ilk kez özgürlüğe kavuşacaksınız. Dünyanın dört bir yanındaki farkındalık meditasyoncularının amaçladığı duruma erişecek, tümüyle ve her şeyinizle "şimdi"de var olacaksınız.

YİNE DE ARA SIRA bir günü, hatta bir haftayı iyi geçirebilirsiniz. Öyle zamanlarda sis perdesi kalkacak. Anılarınız geri dönecek. Birbirine dolanmış düşünceleriniz esrarengiz ve açıklanamaz biçimde derlenip toparlanarak, doğru kurulmuş, tutarlı cümlelere dönüşecek. *Kimin odası burası, söylesenize?* Aileniz (*Yaşasın!*) sevince boğulacak. *İlaçlar işe yarıyor!* İki üç haftaya eski halinize döneceğiniz tahmininde bulunacaklar. Kim bilir belki siz, on binde bir görülen, yanlış teşhis konmuş -ki mümkün- kişilerdensinizdir. *Meğer sadece D vitamini eksikliğiymiş!* Bunlara aldanmayın. Gösterdiğiniz "iyileşme" kısa süreli ve geçicidir. Gerilemeniz bir süreliğine hız kesmiştir. Biz Belavista'dakilerin "plato" dediğimiz duruma erişmişsinizdir. Yarın, bir sonraki hafta, hatta belki birkaç dakika sonra, aşağı yönelimli bilişsel gidişatınız kaldığı yerden devam edecek ve sis perdesi zihninize bir kez daha inecektir.

BAŞKA NELER VAR SİZİ BEKLEYEN? Zaman içinde bakışlarınız cansız, donuk, camsı, anlamsız ve nihayetinde bomboş olacak. Kemikleriniz incelecek, saçlarınız sertleşip kırılacak. Hâlâ varsa, dişleriniz sarıya, sonra kahverengiye dönecek. Nadiren

fırçalanacaklar. Köprülerinizin altını diş ipiyle temizlemek kimsenin aklına gelmeyecek. *Dişler uğruna dökülen onca para çöpe.* Sesiniz giderek titrekleşecek. Cümleleriniz zayıflayıp dağılacak. Sonra günün birinde, sizi en iyi bilen hafıza bakıcınızın bile tahmin edemeyeceği bir zamanda, son kelimenizi telaffuz edeceksiniz. Bu "Evet" de olabilir "Meyve suyu!" da. Belki de sadece gülümser, gözlerinizi üç kez kırpıştırır, sonra da omuz silkerek, "Hıh," dersiniz. İşte o kadar. Artık kimse sizden bir şey duymayacak. "Yolun öte yanına geçti," diyeceğiz. Fakat o güne daha çok var.

KİMİ ZAMAN kendinizi, Ben neden buradaydım, diye sorarken bulabilirsiniz. Nedenini size kibarca, nazikçe hatırlatacağız. Çünkü kocanız son zamanlarda "kendinizde olmadığınızı" fark etti. Siz de ona, *Kendimde değilsem neredeymişim*, demiştiniz. Çünkü doktor vücudunuza radyoaktif boya verdi ve tomografiniz Noel ağacı gibi aydınlandı. Çünkü Emar sonucunuz lezyonlarla doluydu. Çünkü bir sabah uyandığınızda aklınızda bir "gariplik" hissettiniz. Çünkü dokuz ayın ardından nihayet ailenize beklenen arama geldi: *Boş yatağımız var.* Çünkü herkes gibi siz de yaşlandınız. *Sıra sende.* Daha

önce de bahsettiğimiz gibi, çünkü testi geçemediniz. *Çünkü.*

AŞAĞIDAKİ KISMI İMZALAYARAK size az önce anlattıklarımızın hepsini imkânınız elverdiğince anladığınızı, hüküm ve koşullarımızı kabul ettiğinizi belgelemiş olacaksınız. Herhangi bir sorunuz olursa lütfen ekteki boş kâğıda yazın. Hafıza ekibinizden biri size en kısa zamanda geri dönecektir. Sorabileceğiniz sorular arasında şunlar olabilir: Bugünün tarihi nedir? (bkz. Gerçeklik Oryantasyonu tahtası). Dışarıda hava nasıl? (bkz. pencere). Ve, atıştırmalık ne var? (Lor peynirli kıtır ekmek.) Soramayacağınız sorular arasında şunlar yer alır: Çocukları kim aldı? (Kimse çocuklarınızı almadı.) Hayatım bundan mı ibaret? (Sıradaki soru lütfen.) Ben buradan ayrılınca ne olacak? (İsminiz veritabanımızdan silinecek.) Ben gidince arkamdan neler söyleyecekler? ("Gayretli bir yüzücüydü," "Şoförlüğü pek ahım şahım değildi," "Muhteşem bir anneydi," "Hayatımın ışığıydı.")

UMARIZ KONAKLAMANIZDAN memnun kalırsınız. Belavista'yı seçtiğiniz için tekrar teşekkürler.

EURONEURO

Unutma sürecini başlatan neydi, diye düşünüyorsunuz. Bir zamanlar kafasının iki hafta kızarmasına yol açan saç boyasının içindeki kimyasallar mı? Otuz yıldan fazla günde iki, bazen üç defa sıktığı saç spreyinin (Aqua Net) içindeki zehirli bir şey mi? *Nefesini tut biraz*, derdi spreyin düğmesine basıp soğuk beyaz bir sis bulutunun içinde kaybolurken. Yoksa tek bir karınca gördüğü anda mutfak tezgâhının her yanına sıktığı Raid mi? Düzensiz tekrarlanan bir şey mi? Genetik bir şey mi? Arka arkaya gelen bir dizi inme mi? İçme suyuna karışan bir şeyler mi? Alüminyum yüklü deodoranlar mı? Yetersiz uyku mu (sonuçta evlendikleri günden beri babanızın horlamasından şikâyet ediyordu)? Fazla televizyon mu? Hobi eksikliği mi? *Hobi mi*, demişti size bir gün, *kimin vakti var ki*

bunlara? Daha çok maviyemiş mi yemeliydi? Daha az tereyağı? Daha çok kitap mı okumalıydı? Hatta *herhangi bir kitap* mı (onu tek bir kitap bile okurken hatırlamıyorsunuz, oysa komodininin üstünde başıboş kitap yığınının yanında daima okumak istediği kitaplar diziliydi: *Ben iyiyim, Sen iyisin: Ergen Çocuğunuzla Nasıl Konuşmalısınız; Bir Haftada Fransızca Öğrenin)*. Menopozdan sonra aldığı hormonlar mı yoksa? Estradiol? Provera? Tansiyon mu? Tansiyon için aldığı haplar mı? Tanısı konmamış tiroit rahatsızlığı mı? Annesinin yüz bir yaşından üç gün önce ölümünü takiben girdiği ve uzun süre çıkamadığı derin depresyon mu? *Ne yapacağım ben şimdi*, demişti. Yoksa *siz* misiniz nedeni?

NADIREN ARADINIZ onu. Çocuk yapmadınız (kırk dördüncü yaşınızda (*artık çok geç!*) kısa süre nişanlı kaldığınız adamla ani ve beklenmedik ayrılığın ardından beş ay gibi gelgeç bir süre hariç, hiç çocuk istemediniz). Evden erken yaşta ayrılıp uzak bir şehre taşındınız ve çok az geri döndünüz. Döndüğünüz zaman da doğruca (sonradan onun odası olan) eski yatak odasına gidip kapıyı sessizce kapadınız. O ise beş dakika sonra kapıyı açtı ve bu kısa ama yorucu ziyaretin kalanında, son haberleri

vermek üzere beş dakikalık aralıklarla açmaya devam etti: Kimin kocası Motel 6 Ventura'da kiraladığı odada bir galon cin içerek intihar etmiş, kim iflas etmiş, kim kırk dokuz yaşında kazara ilk kez hamile kalmış (*Demek hâlâ ümit var!*), kimin kızı küçük bir lastik botta iki buçuk gün Pasifik'te sürüklendikten sonra Mikronezya'da bulunup kurtarılmış (Sadece öksürük şurubu ve yağmur damlalarıyla hayatta kalmış), kimin fibroidi, gutu, ikizleri, tümörü, melanomu varmış, kim büyük ve yıkıcı bir sinir krizinin ardından gecenin üçünde, yağmurlu havada, Carl's Jr.'ın otoparkında çırılçıplak halde yumruğunu sallayarak *Kimse yok mu orada*, diye haykırırken görülmüş? İşte bunlardan dolayı onu "boğucu" buluyorsunuz. Sinir bozucu. Hipnotize edici. Dehşet verici. *Şu kadına bir sakinleştirici ver*, demişti eski kocanız, annenizle ilk tanıştığında.

(ANNENİZ İSE KOCANIZ hakkında sonradan, adamın sizi bırakmasından bir gün sonra, haklı olarak, *Sen ona, onun sana baktığından çok bakıyordun*, demişti.)

ANNENİZİ bakımevine bıraktıktan sonra (son "araba gezintisi") babanız, temizliğe gelen yardımcı

Guadalupe'ye annenizin çarşaflarını yıkamamasını söylüyor. "Önümüzdeki haftayı bekle lütfen," diyor. Annenize ezelden beri düşkün olan (anneniz onu on sekiz yıl önce, henüz unutmaya başlamadığı zamanlarda işe almıştı) ve kendi annesi de, kırk altı yaşında dördüncü evre metastatik meme kanseri teşhisi konana dek her pazartesi sabahı onunla birlikte sizin evi temizlemeye gelen Guadalupe, "Evet, Bay Paul. Anlıyorum," diyor. Babanız ertesi hafta ondan yine yatağı toplamamasını rica ediyor. Bir sonraki hafta da. Böylece (bir zamanlar sizin olan) annenizin yatağı toplanmadan kalıyor. Saçından, siyah bir tel (Clairol Nice'n Easy, doğal siyah) yastıkta duruyor. Yine o (kabartılmamış) yastıkta başının izi duruyor. Yatağın ayak ucunda, yıpranmış pembe terlikleri, yarı saklı duruyor (yenilerini yanında bakımevine götürmüştü).

HEMŞİRENİN DEDİĞİNE göre anneniz oradaki ilk birkaç gün koridorlarda bir aşağı bir yukarı dolanıp kapıları tıklatarak, dolap içlerine, yatak altlarına bakarak, babanıza seslenmiş. Yalnız bırakılmaktan gelen panik. Ancak bir süre sonra sakinleşmiş. Şimdi her gün aynı şeyi söylüyormuş: "Kocam yarın gelip beni alacak."

BABANIZ TELEFONDA size, aynı şekilde kendisinin de annenizi aradığını söylüyor. Onun odasından geçerken başını uzatıp içeride mi diye bakıyormuş. Aynı yatağı paylaşmayalı altı yıl olduğu ve annenizin orada olmadığını bildiği halde bazen gecenin bir yarısı uyanıp "emin olmak için" eliyle yan tarafı yokluyormuş. Kimi zaman annenizin, evin öbür ucundan ona seslendiğini ya da kapı önünde annenizin terliklerinin aceleci pıtırtısını duyuyormuş. Dün gece annenizi soluk mavi önlüğüyle mutfak lavabosunda bulaşık yıkarken gördüğünü sanmış. O münferit anda her şey yolunda gibi hissetmiş. (İyi de, şu bulaşıklardan da, önlükten de lavabodan da nefret ederdi o, demek istiyorsunuz. Sonra düşünüyorsunuz: Mutfakta anneniz yokken, babanız kim ki? *Bomboş bir evde ihtiyar bir adam.*)

ANNENİZİ DİNLENME ODASINDA sokağa bakan pencerenin yanında sessizce oturmuş, okuldan dönen çocukları izlerken buluyorsunuz. Ellerini kucağının küçücük çukurunda, iki kuş gibi düzgünce kavuşturmuş. Tırnakları temiz. Saçı başına dümdüz yapıştırılmış. Sakin görünüyor, muhtemelen ilaçla yatıştırılmış. Sizi görür görmez öyle heyecanlanıyor ki ağlamaklı oluyor. "Geldin demek!" diyor. Sonra da

sesini alçaltarak fısıldıyor. "O kadar utanıyorum ki. Arabaya binip eve gitmeyi dört gözle bekliyorum."

ELBETTE Kİ başlarda, görmezden geldiğiniz bazı bilindik işaretler olmuştu. Buzdolabına konan yüz nemlendiricisi. Sürekli dibi tutan pilavlar. Ocakta başıboş bırakılmış, kaynar suyla dolu tencere (ve ona eşlik eden, babanızın tavandan sabırla kazıdığı, yanık yumurta parçaları). Hafif odağı kaymış bir gülümseme. Telefonla aradığınızda sesinizi tanıyana dek geçen (güçlükle fark edilecek kadar belirsiz ama daha önce var olmayan) fazladan, kısacık bir süre. 26 Aralık'ta çalışma masasının dört bir yanında bulduğunuz yarım bırakılmış Noel kartları (*Bir yıl daha geçti!* diye başlayıp gerisi getirilmemiş) ve o gün gelmeye başlayıp sonraki gün, daha sonraki hafta tüm ocak ayı boyunca gelmeye devam eden telefonlar: "Alice, iyi misin?" "Hâlâ yaşıyor musun, diye kontrol edeyim dedim." "Her şey yolunda mı?" Evet, evet, demişti anneniz, iyiydi, sorun yoktu, sadece kendini biraz... *yorgun* hissediyordu. Oysa o sıralar artık yemek yapmayı bırakmıştı. Alışverişi bırakmıştı. Yüzmeyi bırakmıştı. Giysilerini kaldırmayı bırakmış, her akşam soluk pembe

berjere fırlatmaya başlamış, koltuk bir süre sonra tanınmaz hale gelmişti. Sonra bir gün gözlüğünü temizlemeyi de bıraktığını fark etmiştiniz. Camları yağlı parmak izleriyle doluydu. Çerçevesi eğrilip bozulmuştu. *Bununla bir şey görebiliyor musun ki*, demiştiniz. Ardından -kendinizi tutamayıp- *deli gibi görünüyorsun*, demiştiniz.

TABİİ BİLMİYORDUNUZ. Nasıl bilebilirdiniz ki? Ne de olsa babanızla her pazar akşamı altıda gittiği, alışveriş merkezindeki Çin restoranında -Fu Yuan Low- bunca zamandır bahşişi hesaplamayı başarıyordu (yüzde yirminin yuvarlanmış hali, en sevdikleri garson Fay hizmet verdiyse de yüzde yirmi beş). Doğum gününüzü hâlâ hatırlıyordu. Erkek kardeşinizin doğum gününü hâlâ hatırlıyordu. Diğer erkek kardeşinizin; otuz dokuz yıl sonra bile kendininki dışında kimsenin doğum gününü hatırlayamayan (*bebek* o) kardeşin de doğum gününü hatırlıyordu. İlk bisikletinin kilit şifresini hatırlıyordu. *Altı, on beş, otuz dokuz*. 1954'te, hastaneden ilk maaşını aldığında, beş yüz dolara (*bir servet*) satın aldığı ikinci el 49 model Ford'un plakasını da. Sabah babanızla gittiği yeni doktorun adresini, oda numarasını,

telefon numarasını, resepsiyonistinin adını ve ne giydiğinizi (*Tam bir sokak serserisi!*) hatırlıyordu. Tüm bunları hâlâ hatırlayabiliyordu.

BU YÜZDEN DE, ne olmuş babanızın en sevdiği orkideyi günde dört beş defa sulayarak aniden ve vakitsizce öldürüyor, maun yemek masasının üstünde küçük bir su baskını –aslında bir gölet– yaratıyorsa? *Yenisini alırız*, demişti babanız (orkideyi mi, yemek masasını mı kastetmişti, hatırlamıyorsunuz. Muhtemelen ikisini de!). Ne olmuş araba kullanırken kendine göre kurallar icat ediyorsa? *Ne olursa olsun kırmızıda sağa dönerim ben!* Ne olmuş size on beş dakika içinde üç defa yeni çamaşıra ihtiyacınız olup olmadığını sorup aynı hikâyeyi arka arkaya beş defa anlatıyor (*Kawahashi'lerin kızı bir Mormon'la evlenmiş!*) ya da arada bir isminizi yanlış telaffuz ediyorsa? Fazladan bir iki sesli harfin kime ne zararı var? Ya da eksik bir sessiz harfin?

YENİ DOKTOR bunun Alzheimer olmadığını söylemişti. Alzheimer olsa bir önceki hafta babanızla Costco'ya gittiğini ya da Olive Garden'da yakın arkadaşı Jane'le yemek yiyeceğini ("İple çekiyorum") hatırlamaz, demişti. Fronto temporal demanstı bu.

FTD. Belirtilerden bazıları: aşamalı kişilik değişimi, insanların içinde uygunsuz davranışlar, duyarsızlık, kilo alımı, hislere ket vurmada azalma, istifleme arzusu. Babanız hastalığın seyrini sorduğunda –"en iyilerden biri" diye anılan İsrailli, tatlı dilli, bir zamanlar keman dâhisi olan– yeni doktor ellerini masasının üstünde kenetleyip içini çekmişti. Ölümcül, demişti. Frontal lob atrofisi. "Ravel'de de vardı."

ANNENİZ YILLAR yılı Büyük Olay'ı beklemişti. Her gece yatmadan mutfak dolaplarının deprem kilitlerini kontrol etmişti. *Tabaklarım!* Kilere yiyecek yığmıştı: sebze çorbası konserveleri, kremalı ıspanak, tenekelerce et konservesi, poşetlerce *senbei* pirinç krakeri, afet günü özel seçimi olarak da minyatür kavanozlarda Mauna Loa makademya cevizi. Çünkü belli mi olur? İnsan daima hazır olmalı! Felaket, gece ya da gündüz herhangi bir vakitte gelip çatabilir (bir anda önünüze bir araba kırabilir, şafaktan önce erken saatlerde kapınız çalınabilir: *Açın kapıyı!*). Ve işte sonunda Büyük Olay gelmişti.

MEME UÇLARI görünmesin diye artık her sabah sutyeninin içine kâğıt mendil koymaya başlamıştı.

Kahvesini her gün ısrarla aynı kâğıt bardaktan içiyordu. Aklını kamyonlara (hepsi ne korkunçtu), televizyondaki haberlere (artık *iyi haber* kalmamıştı), restoranlarda söz dinlemeyen çocuklara (hep anne babaların suçuydu), kırmızı ışıklara (nefret ediyordu onlardan), polis arabalarına (yasaklanmalılardı) takıyordu. Kuzeni Harriet onu hafta sonunda Catalina Adası'na götürdüğünde, Avalon'un ana caddesi üstündeki boyalı bufalo heykelleri onu delirtmişti. "*Berbat* şeyler!" Süpermarkette ne zaman kendine benzeyen birini görse –minyon, yaşlıca, siyah saçlı, çekik gözlü– yanına gidip, "Pardon, sizi tanıyor muyum?" demeye başlamıştı. Onlar da genelde ona bakıp, "*Ben* sizi tanıyor muyum?" diyorlardı. Sohbet genelde bu noktada kesiliyordu.

SÜREKLİ "kendinden olanlarla" birliktelik arzusu duyuyordu.

PERDENİN DİĞER yanındaki kadın Vietnamlı. Yüzü güzel, kırışıksız. Saçı simsiyah. Yatağından hiç çıkmıyor. Ziyaretine gelen yok. Tek kelime etmiyor. Çoğunlukla uyuyor. "Doksan üç yaşında," diyor, hemşire size. "Atlatacağını sanmam," diyor anneniz. Küçücük, kâğıt bir kaptan iki hap alıp yutuyor.

"Ben iyileştiğimde," diyor size, "Nordstorm'da alışverişe çıkarız. Sana yeni elbise alacağım." Dışarıda, otoparkta, genç bir kadın çocuğuna arabadan inmesi için yalvarıyor. Anneniz camı bir kere tıklatıp size dönüyor. "Sen anne sütüyle beslendin, biliyor muydun?" diyor.

ANNENİZ DÖRT yıl boyunca haftada beş gün, yine aynı bakımevinde kendi annesini ziyaret etmişti. Diş ipiyle onun dişlerini temizlemişti. Saçını taramıştı. Tırnaklarını kesmişti. E vitamini katkılı aloe vera losyonuyla bacaklarını, ayaklarını, parmak aralarını ovmuştu. Ona *Rafu Shimpo*'dan* ölüm ilanlarını okumuştu. "Bayan Matsue, inme yüzünden hayatını kaybetmiş!" Ayrıca sektirmeden her cuma ona Fugetsu-Do Pastanesi'nden tatlı fasulye dolgulu *manju* kekinden (en sevdiği) almıştı. Yardımcılardan biri size, "Annesine öyle iyi bakıyordu ki, bizim bir şey yapmamıza gerek kalmıyordu," demişti.

SİZ İSE UZAKTA olduğunuz yıllar boyunca annenizi bir kez bile eve davet etmediniz. Ona hiç

* Los Angeles'ta yayımlanan Japonca-İngilizce bir gazete. (*ç.n.*)

yazmadınız. Doğum günlerinde aramadınız. Onu hiç Paris'e, Venedik'e, Roma'ya, günün birinde görmeyi hayal ettiği yerlere (*Baban emekli olsun da*, derdi ama geçen yıl babanız nihayet emekli olduğunda artık *gidemeyecek kadar yorgundu*) ve sizin düğün için, balayı için, edebiyat festivali için, ödül töreni için, annenizin hayatının en acılı yıllarını temel alarak yazdığınız ikinci romanınızın Fransız tiyatro uyarlamasının galası için, bir değil birkaç defa gittiğiniz yerlere onu hiç götürmediniz (o ise seksen bir yaşındaki annesini, sizin üniversite için evden ayrıldığınız yıl New England'da "yeşil doğa turu"na çıkardı; uçak biletlerini aldı, araba kiraladı, otelleri ayırttı, yaprakların yeşermeye başladığı dönemde üç farklı eyaleti kapsayan uzun ve dolambaçlı güzergâhı belirledi –üstelik de savaş döneminde üç yıl süren tek bir sefer dışında hayatında hiç San Joaquin Nehri'nin güneyine inmediği halde– ve *arabayı kullandı*). Size, *neden daha yakın olmadığınızı* sorduğunda, ona bilmediğinizi söylediniz. Kapıyı kapadınız. Sırtınızı döndünüz. Bir hayvan gibi sessizleşip durgunlaştınız. Onun kalbini kırdınız. Ve oturup yazılarınızı yazdınız.

ŞİMDİ nihayet eve döndünüz ama her şey için *geç kaldınız* (arkadaşınız Carolyn daha geçenlerde annesini iki haftalık Alaska gezisine götürdü ve *hayatının en güzel deneyimini yaşadığını* söyledi.)

KAPI ARALIĞINDAN annenizin Aktivite Odası'nda diğer sakinlerden birkaçıyla birlikte yuvarlak formika masanın üstüne eğilmiş, kâğıt tabağa çizili bir tavşanın hatları üstünden geçtiğini görüyorsunuz. Tepesinde televizyon bangır bangır ötüyor. Arkadan omzuna dokunduğunuzda işini bırakıp başını kaldırıyor ve size bakıyor. "Beş yaşında çocuk bile yapar şunu," diyor. Sonra çizginin üstünden geçmeye devam ediyor. Birkaç saniye sonra yine duruyor. "Saçların çok kurumuş," diyor. Ardından: "Baban nerede?"

NE ZAMAN telefon çalsa ve biri annenizi veya evin hanımını sorsa, babanız telefona gelemeyeceğini söylüyor, ki yanlış da sayılmaz. Ardından mesaj iletmeyi öneriyor ve mutfak tezgâhında ekmek kızartıcının yanında duran spiralli kırmızı not defterine okunaksız yazısıyla bir şeyler karalıyor. *Dişlerini temizletmek için dişçini ara!* Bazen arayana, annenizin dışarıda olduğunu söylüyor, ki o da yanlış

sayılmaz; *sonsuza dek* dışarıda demek kadar doğru olmasa da. Kimi zaman da bakımevinden aradıkları ve korkunç bir şey olduğu kaygısıyla –duşta düşüp kalçasını kırdı, boğazına yemek kaçtı ve boğuldu, histerik durumda, ağlıyor ve eve gitmek istiyor (*Söz veriyorum, uslu duracağım!*)– telefonu ilk çalışta açıyor. Ne var ki zaman ilerledikçe telesekreter çıkana ve annenizin sesi gelene dek telefonu açmamaya başlıyor. *Özür dileriz, şu an telefona yanıt veremiyoruz...* Babanızın cevap vermek istememe nedenlerinden biri de aksanı (*Aro?*). Sizse eve sınıf arkadaşınızı davet edene dek bunun (*Tebirikirer!*) farkına bile varmamıştınız (Baban neden sana telaffuz bile edemediği bir isim vermiş, demişti arkadaşınız). İki aramadan birinde, hattın diğer ucundaki kişi babanızın ne dediğini anlamıyor, on aramadan birinde doğrudan telefonu kapatıyor. Eskiden telefonları açan daima –aksanı olmayan– anneniz di.

BABANIZ SIZE, küçükken bir çift ötücü kuşu (İngilizcedeki isimlerini hatırlamıyor) olduğunu söylemişti. Kuşları ocağın yanındaki bambu kafeste tutuyormuş. Yıllar önce, Japonya'daki küçücük bir dağ köyündelermiş. Kuşlar sabahtan akşama ötermiş arada bir de bir tanesi benekli, kusursuz bir yumurta

yumurtlarmış. Günün birinde içlerinden biri (hangisi olduğunu bilmiyor, birbirlerinin tıpatıp aynısılarmış) ölmüş. Diğer kuş yemeden içmeden kesilip bir deri bir kemik kalmış. Eve sessizlik çökmüş. Babanız dışarıdaki kuşların sesini duyabilsin diye hayatta kalan kuşu pencerenin yanına koymuş ama o yine de aç durmayı yeğlemiş. Her gün başı önünde tüneğine tünüyor, zayıfladıkça zayıflıyormuş. Öyle ki sonunda babanız onun öleceğine kanaat getirmiş. Gelgelelim bir sabah kuşun neşeli ötüşlerine uyanmış. Meğer annesi kafesin içine küçük, yuvarlak bir ayna asmış ve kuş tüneğinde dimdik durmuş, camdaki yansımasına şakıyormuş. Ondan sonra tekrar yemeğe başlamış ve dokuz yıl daha yaşamış.

PEKİ, O KUŞ AYNADA ne gördü, diye düşünüyorsunuz. Ölen eşini mi, kendi yansımasını mı? Yoksa bu ikisi zaten aynı şey mi? (Babanız bu hikâyeyi ilk anlattığında, tepkiniz çok farklıydı oysa. "Aptal kuş!" demiştiniz. Sekiz yaşındaydınız ve üçüncü sınıfı yeni bitirmiştiniz.)

SEVGİLİLER GÜNÜ. Annenizi ziyarete giderken, babanız Safeway'de durup bir düzine kırmızı gül almak

istiyor ("önceden" hiç yapmadığı bir şey). Odasına girdiğinizde anneniz babanıza bakıyor, başını çeviriyor. Size ise hiç bakmıyor. Hemşire ona, "Bu adamın kim olduğunu biliyor musun?" diyor. Anneniz, "Tabii ki, kocam o benim," diye yanıtlıyor. "Gülüşüne aldanmayın," diye de ekliyor. Babanız vazo bulmak için odadan çıktığında size doğru eğilip, "İyice yaşlanıyor artık," diyor.

ANNENİZ ŞİMDİLERDE sık sık ellerine bakıyor. Başta bunun nedenini anlamıyorsunuz. Sonra günün birinde, "Alyansım nerede?" diyor. (Babanızın komodininin en üst çekmecesinde, mendil kutusunun arkasında.)

ANNENİZİN BİR zamanlar şaşaalı umutları vardı. Dümdüz siyah saçlı kusursuz bebeler ve şömineli, çocukların koşup oynayabileceği kocaman arka bahçeli, güzel bir ev isterdi. Biri felaketle sonuçlanan (bebeğin kalp atardamarları yer değiştirmişti), diğeri sonuçlanmayan (siz) iki denemenin ve bunu izleyen iki denemenin daha ardından (her biri kendi içinde kusursuz oğlanlar) o güzel evi –epey zaman sonra da olsa– aldı; –tatlı alevleriyle– şöminesine ve yeterince büyük (salıncağı, vişne ağacı, balıklarla

dolu tuğla havuzcuğuyla) bahçesine kavuştu. Şimdi tek isteği, babanızla arabada olmak. Babanız gitmek üzere kalkarken ona, "Arabayla biraz gezsek, ben de haritadan yol tarif etsem, ne güzel olurdu, değil mi?" diyor. "Kılavuzluk ederdim sana."

ERTESİ GÜN hemşireye şöyle diyor: "Yumurta falan yok artık, o yüzden seks de bitti."

ÖNCESİNDEN bir anı: bahar temizliği. Çekmeceleri elden geçirip gereksizleri ayıklayan annenize yardım ediyorsunuz: Eski bir korse, metali yamulmuş ve paslanmış; kıllarının yarısı dökülmüş kir pas içinde, beyaz, "şık" bir saç fırçası (sizde de benzeri bir *onarılmazlık derecesine* erişmiş, yine o kadar kirli bir saç fırçası var ve çok isteseniz de gönlünüz onu atmaya elvermiyor – anneniz size fırçayı otuz beş yıl önce bir öğlen vakti, evlere gelerek satış yapan Avon temsilcisi kadından almıştı), elastik bir kuşak, Minnie Mouse'lu, kırık, plastik bir saat, ne olduğunu anlayamadığınız (sıcak su torbası? lavman torbası?) bir şey (Babanız odanın diğer ucundan "Vajinal duş torbası o!" diye sesleniyor), içinde diyafram duran, pembe, yuvarlak bir poşet. Poşeti annenize gösteriyorsunuz. "Atayım mı, kalsın mı?"

Bir daha hamile kalırsam saçımı başımı yolarım! diyor. Dolabın arkasından Alta Bates Hastanesi'ne ait eski püskü, beyaz bir laboratuvar önlüğü çıkarıyorsunuz. *At gitsin!* Havuzdan arkadaşı Bayan Fong'un verdiği, mavi sarı çiçeklerle nakış işlenmiş, ipekten yapılma, kırmızı bir Çin ceketi. *Çöp! At gitsin!* Topukları dibine kadar erimiş, ucu açık, Pappagallo marka bir çift ayakkabı. *Çöpe!* Üniversite mezuniyetinizden bir hafta önce I. Magnin'den aldığı çizgili mavi ceket. *Bir daha hayatta giymem!* Fi tarihinde Mervyn's'den aldığı, etiketi üstünde, ucuz polyester bir bluz (SON İNDİRİM, YÜZDE ELLİ). *O kalsın*, diyor anneniz, *Günün birinde bakımevinde işime yarayabilir.* Sonra da kahkahalarla gülmeye başlıyor. Siz de gülüyorsunuz. Çünkü şaka yapıyor! Ciddi değil! *Espri yaptım.*

BUGÜNKÜ ZİYARETİNİZDE annenizin üstünde Mervyn's'den aldığı o polyester bluz ile daha önce görmediğiniz koyu yeşil, streç bir pantolon var (sonradan "müşterek eşya" olduğunu öğreniyorsunuz). Hemşireler saçını taramış, yanaklarını rujla renklendirmiş. "Ben de sizi bekliyordum," diyor. Yanına, yatağın üstüne, giysilerini doldurduğu bir yastık kılıfı konmuş. "Beni bugün eve gönderiyorlar."

Yarı aralık perdenin öte yanında Vietnamlı kadın ağzı açık, hafif hafif horluyor. Ürkütücü incelikte kollarından biri, gökten düşüvermiş gibi yorganın üstünde tuhaf bir açıyla duruyor. Anneniz, "Keşke uyansa," diyor. Sizse onun giysilerini tek tek yastık kılıfından çıkarıp çekmecesine geri koymaya başlıyorsunuz. "Dur," diyor size, "yardım edeyim." Sonra da bluz nasıl katlanır, gösteriyor.

BABANIZ ufak tefek şeylere tutunuyor. Anneniz kendi adını yazdığında bu bir kutlama vesilesi oluyor (sonradan, son yazışı olduğu anlaşılıyor). En azından hâlâ yazabiliyor, diyor babanız. En azından hâlâ okuyabiliyor. En azından hâlâ saati anlıyor. En azından hâlâ kendi kendine yemek yiyebiliyor. En azından hâlâ onun kim olduğunu biliyor. En azından banyo aynasında kendi yüzünü görünce hâlâ tanıyor (akıllı bıdık!). Babanız *Scientific American*'da yaşlı farelerin beyin hücrelerindeki anormal protein birikimini önleyen ilaçla ilgili makaleyi okuduğunda size söylemek için sabırsızlanıyor. "Bu işe bir çare bulacaklar!"

SİZSE ANNENİZİN sonsuza dek yaşayacağını sanmıştınız hep. Hiç hastalanmazdı çünkü. Hiç şikâyet

etmezdi. Tek bir kemiğini bile kırmamıştı. Kendinizi bildiniz bileli o daima "boğa gibi güçlü"ydü. Her kavanozu açar, her kapağı döndürür, her valizi kapardı. (*Dur, ben yapayım!*) Ayak tabanı düşmemişti. Bacakları muhteşemdi (dans salonunda kuzeni bir gün size, annenizi her zaman bacaklarından tanıyabileceğini söylemişti). Yüzü pürüzsüz ve lekesizdi. Yıllar yılı tek bir kırışığı olmamıştı. Ne zaman restorana gitseniz, insanlar babanıza dört güzel çocuğu için iltifat ederdi. Annenizi ablanız sanırlardı (normalde, yaşasaydı sahip olacağınız ablanız).

ERKEK KARDEŞİNİZ her Cadılar Bayramı'nda anneniz gibi giyinirdi. Fırfırlı, kabarık kaniş etek. İmitasyon inciden düğmeleriyle, boncuklu, kaşmir kazak. Flamingo pembesi ruj. Naylon çoraplar (Lively Lady, ten rengi). Minik ayaklarına uyması için gazete kâğıdıyla doldurulmuş lacivert topuklular. Sıradışı güzellikte bir çocuktu kardeşiniz. Annenizden bile güzel. Sizden de güzel! Kocaman kara gözleri, uzatmayı sevdiği kıvırcık siyah saçları vardı – insanlar, *Sütçüyle kırıştırdın herhalde*, derlerdi annenize. Herkes onu kız sanırdı. Ama sonra ağzından oğlan sesi çıkardı: "*Bö!*" Buna karşılık siz, daha çok

babanıza benzerdiniz. İnce, küçük dudaklar. Geniş alın. Köşeli, işçi elini andıran eller. Her Cadılar Bayramı'nda kaplumbağa kostümü giyerdiniz.

BABANIZ ŞİMDİ eski kahverengi Buick'iyle şehirde tek başına geziyor. Members Only marka montuyla benzin istasyonuna, berbere, süpermarkete, yokuş aşağı eve, annenizi ziyarete gidiyor. "Annenizin" arabasını, mavi olanı ise motorunu çalıştırmış olmak için haftada bir gezdirip getiriyor. Komşular bazen onu direksiyonda görüp şaşırıyor. *Alice nerede?*

ANNENİZ UFAK UFAK kaybolmaya başlıyor. Saçları tepeden seyreliyor, ağzı hafifçe çarpılıyor. Fakat siz yemek salonuna girdiğiniz anda –yalnız ve şaşkın görünen (*Daha on dakika önce çimlerde koşuyordum!*) yaşlı kadınlar ve tek tük yaşlı adamlardan oluşan bir kalabalığın ortasında– bakışları aydınlanıyor. Sizin de yüzünüze kocaman bir gülümseme yayılıyor. Ancak masaya gidince bir yabancıya gülümsediğinizi anlıyorsunuz. Yanlış anne bu. *Seninki değil!* Sizin anneniz yan masada oturmuş, soluk sarı fiberglas tepsiden sessizce yemeğini yiyor. Çatalını ağzına ağır ağır getirip götürerek, lokmaları acele etmeden,

dikkat ve özenle çiğneyerek hâlâ bir hanımefendi gibi yiyor. Arada bir de beyaz, kâğıt bir peçeteyi dudak kenarlarına dokundurup kaçak kırıntıları temizliyor. Telaşı yok. Çizgili naylon bir kamışla sütünden bir yudum alıyor (o güne dek hiç onu süt içerken gördüğünüzü hatırlamıyorsunuz) sonra size bakıyor ve, "Sen hâlâ bakire misin?" diyor.

BABANIZ GECELERİ yatağın "kendine" ait olan tarafında yatmaya devam ediyor. "Annenizin" tarafındaki nevresim düzgün, buruşuksuz, yatak örtüsü gergin. Babanızın şifonyerinde dergiler birikmeye başlamış. *Reader's Digest, Oprah, Better Homes & Gardens, Family Circle. Harvard Kadın Sağlığı Takibi* haber bülteninden gelen açılmamış zarflar masa üstüne saçılmış. Babanız *Harvard Kadın Sağlığı Takibi* bültenine özel üretilen klasörlerden ısmarlamaya karar veriyor. Bir plastik parçası için dokuz dolar doksan beş sent. Bunlardan altı tane ısmarlayıp içlerini, hiçbir zaman hiç kimsenin okumayacağı bültenin eski sayılarıyla dolduruyor (anneniz hepsini biriktirmiş).

YAPIŞKANLI, SARI not kağıtları hâlâ evin dört bir yanına asılı. Buzdolabının üstü: *İlaçlarını almayı*

unutma. Telefonun üstü: *Kredi kartı bilgilerini kimseye verme*. Banyo aynasının üstü: *Musluğu kapadın mı?* Annenizin yatak odasındaki aynanın üstü: *Baş yukarı!* Yatağının yanındaki komodinde eski "Tek Bakışta Planla" ajandası duruyor, içine minicik, hanım hanımcık yazısıyla günden güne, haftadan haftaya aynı şeyi yazmış: *Yarının üstünü çizme!* (Hiçbir zaman çizmedi.) Babanız haftalık ajandayı masanın çekmecesine kaldırıyor. Annenizin kirli geceliğini –aylar sonra nihayet– kirli sepetine atıyor. Yapışkanlı notları ise yerinde bırakıyor. Olur da anneniz iyileşir, eve gönderilir diye. "Gelince aklı karışsın istemem."

ANNENIZ, KENDI annesinin ölümünün ertesi günü "aile odası"ndaki yatar koltuğa oturmuş ve bir daha kalkmamıştı. Bedbindi. Yılgındı. Öfkeliydi. Annesini hüsrana uğratmıştı. Nedense *her şey onun suçuydu*. Babanızsa ona, annesinin *yüz bir yaşında* olduğunu hatırlatmıştı. Anneniz, "Yüz," diye düzeltmişti. Annesi keşke yürütücüyü daha çok kullansaydı. Keşke Hafıza Çalışmaları dersi alsaydı. Balonlu badmintona gitseydi. Sandalye yogasına kaydolsaydı. Sonra anneniz tekrar tekrar, *Nasıl olur böyle bir şey*, deyip durmuştu.

BABANIZ ÜÇ HAFTA sonra sizi arayıp endişelendiğini söylemişti. "Annen bütün gün o koltukta oturup kurabiye yiyerek televizyon izliyor," demişti. Gerçi haftada beş gün bakımevinde anne ziyaretiyle geçen son birkaç yılı hayli zorluydu, bunu kabul ediyordu babanız. Biraz dinlenmek istediği için kadıncağızı kim suçlayabilirdi? Şimdi ona "kendini toplaması" için, annesinin birinci ölüm yıldönümüne dek vakit tanıyacak, sonra "nazikçe dürtecek"ti. Ne var ki birinci yıldönümü gelip geçtiği halde anneniz koltuktan kalkmamıştı.

ÖNCESİNE AİT bir başka anı: Anneniz, başı önünde, elleri bacaklarının arasında, omzu çökük, yatağın kenarında oturuyor. Mutlak bir mağlubiyet hali. "Ne oldu?" diyorsunuz. Her daim şık giyinen, kaşları şekilli, makyajı kusursuz, "saçının her teli derli toplu" anneniz bu. Üstünüzü başınızı düzelten (sabahları okula gitmeden önce berenizi "şöyle duracak" diye ayarlayan), sizin için alışveriş yapan (*Al bak, bunu dene!*), eski siyah Singer dikiş makinesine bobini takıp geç vakitlere kadar size giysiler (pötikare bluzlar, cepleri çıtçıtlı, klasik çift robalı, kovboy stili gömlekler, ilk anvelop eteğiniz, V yakalı ve kolları büzgülü midi elbiseniz –kısa ama

çok da kısa değil– el işlemeli "oklarıyla" boyundan askılı bluzunuz) diken anneniz, artık kendi pantolonunu giyemiyor. Size, *Fermuarla ne yapılıyordu*, diye soruyor.

KİM BİLİR belki her şey o noktada başladı.

ANNENİZİN BAKIMEVİNDEKİ ilk Noel'i. Babanızla radyoda (annenizin en sevdiği) Mahalia Jackson'ı dinlerken, mutfak masasında paketlediğiniz hediyeleri götürüyorsunuz ona. Önce babanızın hediyesini mi açmak istediğini sorduğunuzda, "Hayır," diyor. Bunun üstüne kendi hediyelerinizden birini, yusufçuklu uğur kolyesinin olduğu kutuyu uzatıyorsunuz. Anneniz kutuyu kaldırıp hemşireye gösteriyor. "Bakar mısın?" diyor. "İşte bu kadar seviyor beni. Minicik hediyeler veriyor." Babanızın hediyelerini açtıktan sonra da (beş çift çorap, baklava desenli bir kazak, pelüş bornoz, bir kavanoz dolusu karışık çerez, yumuşak deri tabanlı ve yünlü bir çift terlik) "Gözüme girmek için bir dolu hediye getiriyor," diyor. Ertesi cumartesi annenizi arayıp, babanızın öğleden sonra uğrayacağını hatırlatıyorsunuz. "Beni özlediğini sanmam," diyor.

BİRKAÇ YIL önce, aynı yatakta yattıkları günlerde, babanız bir gece öyle horluyor ki ("Aslanlar gibi kükrüyordu!") anneniz kalkıp sizin odanıza geçiyor. Ancak bir süre sonra geri geliyor. "Kendimi yalnız hissettim." Ertesi gece yine odanıza gidiyor ama bu defa sabaha kadar deliksiz uyuyor. O günden sonra geri dönmüyor. *İnsan her şeye alışıyor.*

ANNE VE BABANIZIN birbirine dokunduğunu bir kez bile görmediniz. Öpüştüklerini görmediniz. El ele tutuştuklarını. Birbirlerine karşı sevecen tek bir hareketlerini görmediniz. Buna rağmen babanız idrar yolu enfeksiyonu yaşamaya başladığında ve nedenini öğrenmek için annenizle üroloğa gittiklerinde, doktor kendi muayene odasından çıkıp kapıyı sessizce kapatıyor; bir an sonra da yüzünde koca bir sırıtışla içeri dalıp, "Seks!" deyiveriyor. (*Ce-ee!*) Anneniz bu hikâyeyi her anlatışında, ki sık sık anlatıyor, kahkahalara boğuluyor.

BU HİKÂYE, tekrarlamaya başladığı hikâyelerin ilkiydi.

BİR DE ORTAKLAŞA araba kullandıkları şoförlerden Bayan Mrozek'le ilgili hikâye vardı. Bayan Mrozek

üç yaşındaki kardeşinizi tepenin eteğindeki Küçük Kırmızı Yuva'dan almayı unutmuştu (bir polis memuru, kardeşinizi beş yüz metre ötede, kendinden emin adımlarla kalabalık bir caddeden eve doğru giderken bulmuştu). Ayrıca patronu Dr. Nomura, annenizin emeklilik kesintisinde hile yapmaya çalıştığında, diğer erkek kardeşinizin, avukat olanın, adamın peşine düşmesi hikâyesi vardı. ("Ona, 'Oğlumla mahkemede görüşürsün!' dedim"). Tabii bir de "kampla"* ilgili hikâyeler vardı. Nöbetçi kuleleri. Çıngıraklı yılanlar. Dikenli teller. Annenizin annesinin evi toplayıp terk etmeden bir gün önce bahçedeki bütün tavukları öldürüşü. "Süpürge sapıyla hepsinin boyunlarını teker teker kırıverdi," derdi anneniz. Sonra da hikâyeyi onuncu, ellinci, yüzüncü defa aynı şekilde bitirirdi: "Ortalık kan revan!"

ANNENİZİN ANNESİNİN FOTOĞRAFI hâlâ salonda, "yemek takımı büfe"sinin üstünde duruyor. Babanız eskiden ona bakıp, "*Neden kızına yemek yapmayı öğretmedin?*" derdi. (Anneniz pilav dışında

* II. Dünya Savaşı sırasında ABD yönetiminin Japon asıllı Amerikalıları gönderdiği toplama kampları kastediliyor. (*ç.n.*)

sadece "Amerikan" yemekleri pişirirdi: köfte, ton balıklı fırın makarna, peynirli makarna, kremalı böfstroganof ve Campbell's marka kremalı mantar çorbası.) Ayrıca annenizin bir keresinde kahkahalarla anlattığına göre, babanıza ne zaman bağırsa, babanız fotoğrafı işaret ederek, *Unutma, her şeyi görüyor!* derdi.

ANNENİZİN KOLTUĞA çekilmesinden kısa süre sonra babanız bir gün öğle uykusundan uyandığında onu görememiş. Arka bahçeye, ön bahçeye, hatta alet edevatı koyduğu küçük bahçe kulübesine bakmış ama annenizi hiçbir yerde bulamamış. Sonunda sokağa çıkıp seslenmiş, yine yanıt alamamış. Neden sonra eve dönüp garaj kapısını açtığında bir de bakmış ki anneniz kahverengi Buick'in ön koltuğunda oturmuş, her zamanki araba gezintisini bekliyor. Rujunu sürmüş, "şık" ayakkabılarını giymiş, çantasını düzgünce kucağına yerleştirmiş. Babanıza, "Nerede kaldın?" diyor.

BUGÜN VİETNAMLI kadın ilk defa cin gibi uyanık. Odada gezindiğinizde bakışlarıyla sizi takip ediyor sonra göğsünü tıklatıp, "Bende İngilizce yok," diyor. Ardından da gülümsüyor; dişleri bembeyaz,

kusursuz, gözleri kapkara iki küre gibi dans ediyor. "Sen, kızısın?" diyor.

ANNENİZ SONRALARI size, "Eskiden her şeyin bir adı yok muydu?" diyor.

BABANIZ VAKİT geçirmek için kendine meşgaleler buluyor. Gazeteyi baştan sona okuyor. Sudoku'yu öğrenip kısa sürede ustası oluyor. Karton bir kutunun minicik deliğinden güneş tutulmasını izliyor. Nisanda vergi iadesi işlemlerini yapıyor. Komşunun bahçesiyle sınır oluşturan çitin önüne ağaçlar ekiyor (her zamanki mahremiyet takıntısı). Bahçedeki solmuş ormangülünden özür dileyerek ("Bir santimlik solucanın bile yarım santimlik ruhu vardır," demişti bir zamanlar size) onu tek bir hamlede kesiyor. Garajı temizleme yönünde –otuz yıldan sonra nihayet– gönülsüz bir girişimde bulunuyor. Adımölçer alıp yürümeye başlıyor. Yarım kilometre, bir kilometre, bir buçuk kilometre. Sonra günün birinde annenizin yatak odasının penceresi önüne taş bahçe yapmaya karar veriyor. Overlook Nursery'den üç torba beyaz çakıl sipariş ediyor, kaldıraçlı, makaralı ve ipli bir sistemi çitin en dayanıklı yerine tutturuyor (üniversitede matematik hocalığı

yapmadan önce, eğitimi itibarıyla mühendisti) ve evin arkasındaki koyaktan yedi iri, beyaz kayayı bu sistemle kaldırıp alıyor. Kayaların yerini "gerektiği gibi" olana dek tekrar tekrar değiştiriyor. Sizse onun nasıl bir mantık kullandığını, kayalar arasındaki boşluğu neye göre belirlediğini ve ideal dizilimin ne olduğunu hiç anlamıyorsunuz (Arkadaşınız Anne'in sekiz yaşındaki kızı bir zamanlar annesine, "Anneye kıyasla baba bir yabancı gibi," demişti). Babanız sonunda bahçenin Polaroid fotoğrafını çekip annenize göstermek üzere bakımevine götürüyor. Anneniz ona, "Bitkileri öldürdün mü?" diyor.

YURTDIŞINA yaptığınız kısa bir seyahatin dönüşünde (Umbria'nın güneyinde on günlük bir yazarlar konferansı) babanız, annenizin sol ayağının hareketsizleşmeye başladığını söylüyor. Düşme tehlikesine karşı tekerlekli sandalyeye oturttular, diyor. Sadece bir haftanın ardından bacaklarının çıta gibi inceldiğini söylüyor. Çok daha sessizleştiğini. Artık gülümsemediğini. Kendisinin canını en çok sıkan şeyin de bu olduğunu.

ODASINA GİRDİĞİNİZDE anneniz tekerlekli sandalyesiyle pencere önünde oturmuş, küçük, yuvarlak bir

aynada yüzünün yarısına dikkatle ama şüpheyle bakıyor (küçükken her sabah banyo aynasında onun "yüzüne çekidüzen vermesini" izlerdiniz). "Annemi hiçbir zaman memnun edemedim," diyor. Aynayı elinden alıp yüzüstü yatağa koyuyorsunuz. Annenizin çenesi titriyor, elleri buz gibi. Isıtmak için ellerini ellerinize alıyorsunuz, o ise arkasına yaslanıp gözlerini yumuyor. "Teşekkür ederim," diyor. Sonra doğrulup gözlerini iri iri açıyor. "Sen gidince," diyor, "ışıkları kim kapatacak?"

ÇOCUKKEN üzgün olduğunuz zamanlarda anneniz size "aynaya bak ve gülümse" derdi. Söylediği diğer şeyler: "Biri seninle oynamak için izin isterse mutlaka tamam de" (çoğu zaman dediniz), "Kimseye elin boş gitme" (bazen unuttunuz), "Havucu daima verevine doğra" (hâlâ öyle yapıyorsunuz) ve "Bir daha bana haber vermeden evlenirsen, canına okurum, bil!" (Eski bir Zen keşişi olan ilk kocanızla Catskill Dağları'ndaki altı günlük sessiz inzivada tanışmanızdan iki hafta sonra, kimseye haber vermeden evlenmiştiniz.) Genel olarak erkekler hakkında da: "Onları ciddiye alıyormuş gibi yap," ve "Bil ki mesele her zaman *sen* değilsin!"

KÜÇÜK JESTLER. Hâlâ iyiliksever olma dürtüsü taşıyor. Öğle yemeğinde yanında, tekerlekli sandalyede oturan kadın ağlamaya başladığında anneniz uzanıp onun elini okşuyor. "Ağlama," diyor.

BİR SONRAKİ ziyaretinizde Vietnamlı kadın yok. Nevresimleri kaldırılmış, yatağı dezenfekte edilmiş. Eşyaları (azıcık bir şey) büyük siyah bir çöp torbasına düzgünce konmuş. Görevlinin dediğine göre kadın uykusunda ölmüş. Henüz gün sonu gelmeden Sarah adlı daha genç bir *hakujin** kadın onun yerini alıyor. Sarah ellili yaşların sonlarında, şık giyimli, tırnakları manikürlü ve kocaman, dost gülüşlü bir kadın. Markette sepetini ittirirken görseniz ikinci kez dönüp bakmazsınız. Ne var ki kelime dağarcığı bir tek trajik sözcükten ibaret: "Ten..." Anneniz "Arkadaşım nerede?" diyor. Sonra da ziyaretinizin geri kalanı boyunca sessizliğe bürünüyor.

ARTIK ÇOK AZ şey istiyor ve onun için ne yaparsanız yapın –gözlüğünü düzeltin, meyve suyunu açın, yüzündeki kırıntıları peçeteyle alın, saçını

* Japoncada beyazlar için kullanılan isim. (*ç.n.*)

düzeltin– yumuşak ama anlaşılır bir sesle sadece, "Teşekkür ederim," diyor.

ANNENİZ ESKİDEN, *Fırsatın varken hayatın tadını çıkar*, derdi, *çünkü yaş elliyi buldu mu, bir tadilat bitiyor, diğeri başlıyor!* Sizin yaş da şimdi elliyi bulmak üzere; *tadilatlar* da çoktan başladı bile: donuk omzunuz için fizik tedavi, şüpheli bir üçlü ben grubunun alınması, topuk dikeniniz için ortez kullanımı, ağrılı romatizmalı dizleriniz için *–faydasız!–* akupunktur. Son doktor randevunuzun ardından (her yemek yediğinizde midenizde başlayan ağrı için sindirim sistemi kontrolü) kendinize daha iyi bakmaya karar veriyorsunuz. Bundan böyle merdivenleri sadece inerken değil, çıkarken de kullanacaksınız. Spor salonu üyeliğinizi yenileyeceksiniz. Mantranızın tozunu alıp yeniden meditasyona başlayacaksınız. Sigarayı bırakacaksınız. Kilo vereceksiniz. Beslenmenizi düzelteceksiniz. Et yemeyi bırakacaksınız. Süt ürünlerini de. Kahveyi. Tuzlu çubukları. Vegan olacaksınız. Bakire olacaksınız! Yogacı olacaksınız. Dış mekân insanı olacaksınız (Anneniz, *Sonsuza dek odanda kalamazsın ya!* derdi size, gerçi evlilik yaşamına kısa süreli dalıp

çıkışınız dışında, esasen *kaldınız da.* Ne de olsa bir yazarsınız). Her sabah gün doğumunda okyanus kıyısına inip kollarınızı göğe doğru kaldıracak, sonra ağır ağır, saygıyla, minnet ve huşuyla yere kadar eğilecek, doğan güneşi selamlayacaksınız. *Yeni bir gün daha.*

ANNENİZ ARTIK pencereden bakmıyor. Babanızı sormuyor. Eve ne zaman döneceğini sormuyor. Bazen günler geçiyor, tek kelime etmiyor. Kalan günlerde tek söyleyebildiği ise "evet."

"İyi misin?"

"Evet."

"Yeni ilacın işe yarıyor mu?"

"Evet."

"Acıyan bir yerin var mı?"

"Evet."

"Burayı seviyor musun?"

"Evet."

"Yalnızlık çekiyor musun?"

"Evet."

"Rüyanda hâlâ anneni görüyor musun?"

"Evet."

"Bluzum çok mu dar?"

"Evet."

"Bana tek bir şey söyleyebilecek olsan, ne derdin?"

Sessizlik.

ZAMAN ZAMAN eski hali gün yüzüne çıkıyor. Bir ara size, "Erkek kardeşlerin olmasından memnun muydun?" diyor (hem de çok, diyorsunuz). Bunu takip eden beş ay boyunca tek kelime etmiyor.

SARF ETTİĞİ son tam cümle: "Kuşların varlığı ne güzel şey."

BABANIZ GÜNDEN güne işitme kabiliyetini yitiriyor. "Konuşacak kimse yok ki," diyor. Bazen annenizin dışarıda, bahçede olduğunu, gülleri ölümüne suladığını hayal ediyor. Bazen de ağzı beş karış açık, yarım terlikli ayağı ayak sehpasının kenarından tuhaf biçimde sarkmış, televizyon karşısında uyukladığını. Veya yetmiş beş adım ötede evleri sizinkiyle aynı manzaraya baktığı halde yeni komşulara –bir kez daha– manzarayı göstermek için yan tarafa geçtiğini. Ya da eski haline döndüğünü, yiyecek alışverişine gittiğini (*Vons'da pirzola indirimdeymiş!*) ve garaj yolundan az sonra arabasının sesini duyacağını. *Düt, düt!*

DİNLENME ODASI'NDA annenizle oturuyorsunuz. O tekerlekli sandalyesinde, siz yanındaki kanepede, beyaz-gürültü makinesinden gelen kesintisiz yağmur pıtırtılarını dinliyorsunuz. Annenizin sesini son iki yıldır duymadınız. Fakat bir anda uzanıp kolunuzu tutuyor. Tutuşu güçlü ve nazik. Eli beklenmedik derecede sıcak. Bir anda fark ediyorsunuz; anneniz sizi *tutuyor*. Haftalardır ilk kez sakinleştiğinizi hissediyorsunuz. *Sakın çekme*. Eli kolunuzda, siz kanepede onun yanında, kıpırdamadan, doğru dürüst nefes bile almadan, birkaç dakika öylece duruyorsunuz, sonunda annenizi öğle yemeği için yemek salonuna götürme vakti geliyor. Hayatınızın en güzel beş dakikası...

NE ZAMAN gidecek olsanız, annenizi öpmek için eğiliyorsunuz. Bazen geri çekiliyor. Bazen de size bakıyor ve umursamaz bir tavırla yanağını uzatıyor. Yanından ayrılırken her defasında –kendinizi tutamayarak– dönüp ona bakıyorsunuz. Bazen sizi izliyor ama yüzünüzü tanımıyormuş gibi bir hali var. Bazen bakışları boşluğa dalıp gidiyor. Bazen de tekerlekli sandalyesinde öne eğilip dikkatle, müthiş bir konsantrasyonla, aşağı, ayaklarına bakıyor. Sizi çoktan unutmuş gibi. Ancak bugün, arkanıza

dönüp baktığınızda, kolunu hafifçe kaldırmış, size ağır ağır el sallıyor.

ANNENİZ ÖLÜR ölmez fark ettiğiniz ilk şey, beyin otopsisi ayarlamayı unuttuğunuz. Hemen Fukui Cenaze Evi'ndeki kadını arıyorsunuz, kadın size patolog Wayne Kato'nun adını veriyor, Wayne Kato bin beş yüz dolarlık bir ücret karşılığı titreşimli testereyle annenizin kafatasını kesip açıyor, beynini dikkatle çıkarıyor, buzla dolu strafordan bir soğutucunun içinde, ünlü nörolog Profesör Muller'e elden teslim ediyor, Profesör Muller bin üç yüz dolarlık bir ücret karşılığı beyni iki hafta formaldehitte bekletiyor, sonra dokuları kesip lamların üstünde kimyasalla boyuyor. Raporu konuşmak için profesörü aradığınızda, bulguların yeni doktorunkiyle örtüştüğü ortaya çıkıyor: Alzheimer değil, fronto temporal demans. Alt tür; Pick hastalığı. Pick'li beyinlerin oldukça ender olduğunu söylüyor profesör. "Çok görmüyoruz onlardan." Annenizin beyninin "hayli atrofik"* olduğunu ekliyor. Profesör, annenize ait bulguları ağustosta

* Atrofi; körelme. Normal büyüklükteki bir organın sonradan küçülmesi. (*ç.n.*)

Paris'te yapılacak uluslararası nöroloji-nöropatoloji konferansında sergileyecek: "EuroNeuro." Ona, annenizin beyin fotoğrafını gönderip göndereme-yeceğini sorduğunuzda duraksıyor. "Şimdiye dek kimse böyle bir şey istememişti benden," diyor.

HAYATINIZDA İLK kez uyuyamıyorsunuz. Melatonin deniyorsunuz. Lunesta deniyorsunuz. Sonata. Intermezzo. Ativan. Derin nefes tekniğini deniyorsunuz. Burun deliklerinden dönüşümlü nefes alma tekniğini deniyorsunuz. Progresif kas gevşetmeyi deniyorsunuz. "Huzur" kelimesini, kelime olmaktan çıkana dek tekrarlamayı deniyorsunuz. Yatmadan önce marul çayı içmeyi deniyorsunuz. Yatmadan bir saat önce muz yemeyi deniyorsunuz. Saat altıdan sonra sıvı tüketmemeyi deniyorsunuz. Lavanta yağını deniyorsunuz. Aromaterapiyi. Sıcak battaniyeyi. Termostatı on yedi dereceye indirmeyi. Sleep Shepherd'ı*. Dream Team'i. Eye Slack'i**. NightWave'i***. Şşşşşt. Olmuyor, hâlâ uyuyamıyorsunuz.

* Başa bant gibi takılan ve uyku takibi yapan bir aygıt. (*ç.n.*)
** Göz masajı yapan bir aygıt. (*ç.n.*)
*** Ritimle yanıp sönen ışık sayesinde uyku asistanlığı amaçlayan bir aygıt. (*ç.n.*)

BABANIZ BİR "CPAP* uyku ve solunum makinesi" ısmarlıyor ve yıllardır ilk kez iyi bir uyku çekiyor. Beş dakikada bir nefessiz kalıp uyanmaları bitiyor. Horlamalar bitiyor. Sekiz haberlerinde uyuyakalmalar bitiyor ("Hey, uykucu!" derdi anneniz). Artık her sabah zihni açık ve dinlenmiş uyanıyor. "Yıllar önce yapmalıydım şunu," diyor size. Bir hafta sonra "ana yatak odası"ndaki büyük yatağın yerine, başı kaldırarak geceleri mide asidinin yükselmesini asgariye indirgeyen, ayarlanabilir, küçük bir yatak alıyor. Sarı notları kaldırıyor. *Işığı söndürmeyi unutma!* Ne de olsa anneniz artık gelmeyecek.

BİRLİKTE annenizin eşyalarını ayırmaya girişiyorsunuz. Banyosunda bulduklarınız: dokuz tane boş Shiseido fondöten (doğal ışıklı fildişi tonunda) şişesi, otuz iki adet ruj, bir elektrikli diş fırçası (her akşam dişlerini fırçalar, yüz kremini ve Oil of Olay'ini sürer –"Baban belki şimdi elimi tutar!"– ve yatağa *dalardı*), diş beyazlatmak için kullandığı kaplar, iki paket yetişkin bezi, "her ihtimale karşı" sakladığı açılmamış üç paket kadın pedi ("Günün birinde lazım olabilir"). Bunların hepsi tabii ki *çöpe*.

* Sürekli pozitif hava yolu basıncı. (*e.n.*)

BİR NOKTADA annenizin *yuvasına* dönüşen babanızın *ininde* kutular dolusu, vakti geçmiş, kimi on beş yılı aşmış kupon (anneniz tasarruflu alışveriş yapmakla gururlanır, elli sent uğruna bir süpermarketten diğerine –Safeway, Market Basket, Ralphs– koştururdu), saatlerce uğraşarak *Parade* dergisinden titizlikle kesilmiş yüzlerce Ask Marilyn kupürü, eski Martha Stewart kupürleri ("Fotoğrafları en iyi şekilde saklayıp sergilemenin püf noktaları"), gazetelerden kesilmiş ve hiçbir zaman kullanılmayan yemek tarifleri, *Simplicity* ve *McCall's* dergilerinden kesilmiş eski dikiş kalıpları, rengi solmuş kumaş ve "güpür"ler, türlü uzunluklarda ipler, artan pirinçleri saklamak için kullanılan boş Cool Whip kapları, sizin yayımlanan ilk kısa öykünüzün çok sayıda fotokopisi var (ki bir tanesi kilitli naylona konup havuzun soyunma odasındaki hanımlara gösterilmek üzere götürülmüştü). *Benim kızım yazar!* Bunların hepsi yine *çöpe*!

ANNENİZİN ODASINDAKİ "ŞIK KAZAKLAR ÇEKMECESİ"NDE bulduklarınız: üç çocuğunun telefon numaralarıyla adreslerini içeren eski bir not defteri (*Çocuklar dört bir yana saçıldı*), çocuklarının en sevdiği yemeklerin listesi (erkek kardeşlerinizden

biri Çin usulü kâğıtta tavuk seviyor, diğeri karides sote, sizse... Siz yılanbalığı seviyorsunuz), üniversite birinci sınıfta vejetaryen olmanızı takiben alınmış (oysa ikinci sınıfta doğal etobur halinize çark etmiştiniz) bir vejetaryen yemek kitabı (*Vejetaryen Epikür*), eski bir yüzme bonesi (parlak sarı papatyası yerli yerinde), iki paket yıpranmış Bicycle marka iskambil kâğıdı (anneniz *Hearts* oyununda hep kazanırdı), ona bir Noel'de hediye ettiğiniz ve görünüşe bakılırsa hiç kullanmadığı, kırmızı deriden yapılma, içi aynalı ruj kutusu (Coach). Sevilen yemekler listesini cebinize atıyorsunuz. Diğer her şeyi (*çöp*) elden çıkarıyorsunuz.

GARDIROBUN alt bölmesinde, hepsi ucuz, hepsi yeni on dokuz çanta var. Babanız bir tanesini işaret edip, "Bunu sakla," diyor. Oysa onun diğerlerinden bir farkı yok. Babanız bunu *hatıra* olarak saklamak istediğini söylüyor. Çantayı kenara ayırıyorsunuz.

ANNENİZ ÜNİVERSİTE MEZUNİYET töreninize gelmek için uçakla Doğu'ya gitmeden bir gün önce, en değerli mücevherlerini (babasının gemiyle Japonya'dan gelirken getirdiği, farklı boylarda üç siyah incili kolye) küçük, kahverengi bir

valize yerleştirmişti. Havaalanında babanızın arabayı park etmesini beklerken iki genç erkek annenize yanaşmış, kibarca yol sormuşlardı. Her daim dost canlısı, her daim yardım heveslisi anneniz onları camlı döner kapının öte yanındaki bilet gişesine yönlendirmişti. Beş dakika sonra valizini almak için eğildiğinde, valiz gitmişti. Babanız o sırada hâlâ terminalde dört dönerek park yeri arıyordu. Mezuniyet töreninden sonra anneniz, "O incileri sana vermek istiyordum," demişti. "Sana kalacaktı onlar." (Size kalması gereken diğer her şey –anne-annenizin Imari tabakları, fildişi yemek çubukları, ahşaptan antika *tansu**, imparator ve imparatoriçe bebek seti, Japonya'daki tuhaf, kimono giyen akrabalarınızın siyah-beyaz fotoğrafları– savaşın hemen akabinde ilk unutturma çılgınlığı sürecinde yok edilmişti.)

EVE DÖNDÜKLERİNDE babanız annenizi şehir merkezindeki mücevherat mağazaları bölgesine götürmüş, birkaç yeni parça seçtirmişti: çiçekli inci bir broş, klipsli bir çift yakut küpe, annenizin isminin baş harfleri yazılı som gümüşten bir bilezik. Ancak

* Japon mobilyası. Çekmeceli sandık. (*ç.n.*)

anneniz bunların hiçbirini, hiçbir zaman takmadı ("Öbürünün yerini tutmuyor") ve siz de şimdi hiçbirini, hiçbir yerde bulamıyorsunuz. Bakmadığınız yer kalmadı. Yoklar.

SON BİR ANI. Siz üçüncü romanınızın sonlarına geldiğinizde, anneniz bir yıldan fazladır konuşmamış durumda. Babanız şimdi tek dileğinin ondan ne olursa olsun, bir şeyler duymak olduğunu söylüyor. Fakat anneniz, ne sorarsanız sorun –dingin, her şeyi gören, ıssız bakışlarla– size bakıp başını sallıyor. Sizi hâlâ tanıyıp tanımadığından emin olmadığınız için isminizi bir yaka kartına yazıp gömleğinize iliştiriyorsunuz. Annenize kitabınızı veriyor ve sayfaları yavaş yavaş karıştırmasını izliyorsunuz – elleri lekeli olsa da hâlâ zarif, parmakları uzun ve ince, tırnakları kusursuz ovallikte. Arka kapaktaki fotoğrafınıza geldiğinde önce yüzünüze, sonra altında yazan isminize dikkatle bakıyor, ardından bakışları yaka kartınızdaki isme kayıyor. Sonra yine yüzünüze. Yüze yönelince, hayretle gözlerinizin içine bakıyor. Aynı döngüyü arka arkaya tekrarlıyor. Fotoğraf, altındaki isim, yaka kartınızdaki isminiz, sonra yüzünüz. Her defasında sıra yüzünüze gelince, az sonra bir şeyler söyleyecekmiş gibi oluyor.

TEŞEKKÜR

Bitmek bilmeyen cömertliği ve beni her adımda doğru yöne çevirdiği için Nicole Aragi'ye, eserime baştan beri inandığı için Jordan Pavlin'e teşekkürler. Ayrıca Duvall Osteen, Maya Solovej, Isabel Yao Meyers, John Freeman, Max McDowell, Mark Horn, Dylan Leiner, Paul Wakenight, Mitchell Cohen ve Lori Monson'a da teşekkürler. David Otsuka, Michael Otsuka, Daryl Long ve en yakın dostum Kabi Hartman'a özel teşekkürlerimi sunarım. Şu çalışmalar da kitabın yazım sürecinde araştırmalarıma katkı sağladı: *Haunts of the Black Masseur*, Charles Sprawson; *Swim: Why We Love the Water*, Lynn Sherr; "A Feel for the Water", Cynthia Gorney, *The New Yorker*; *Nobody's Home*, Thomas Edward Gass; *Old Friends*, Tracy Kidder; *Making Gray Gold*, Timothy Diamond; *Can't Remember What I Forgot*, Sue Halpern; *The Forgetting*, David Shenk. Son olarak Andy Bienen'e daima ve sonsuz teşekkürler.

YAZAR HAKKINDA

Julie Otsuka Kaliforniya'da doğup büyüdü. Önceleri ressamlık yaparken otuz yaşından sonra yazmaya başladı. İlk romanı *When the Emperor Was Divine* ile 2003 Asian American Literary Awards ve 2003 American Library Association Alex Award'un sahibi oldu; Guggenheim Bursu kazandı. İkinci romanı *Tavan Arasındaki Buda*'yla 2011 National Book Award finalisti oldu ve 2012 PEN/Faulkner Award for Fiction ile 2011 Langum Prize in American Historical Fiction'ı kazandı. *Tavan Arasındaki Buda* (Domingo, 2012) uluslararası çoksatanlar arasına girdi ve prestijli 2021 Prix Fermina Étranger ile 2013 Albatros Literaturpreis'ı kazandı. Otsuka halen New York şehrinde yaşıyor.

"Yerüstünde önü alınamayan yangınlar, hava kirliliği alarmları, benzeri görülmemiş kuraklıklar, makinelere sıkışan kâğıtlar, öğretmen grevleri, ayaklanmalar, devrimler, dayanılmaz derecelere yükselen rekor sıcaklıkla geçen yazlar varken aşağıda, havuzda sıcaklık hep yirmi yedi gibi tatlı bir derecede seyrediyor."

Yüzücüler, havuz rutinleri (***yavaş, orta ve hızlı kulvarcılar***) haricinde birbirleri için bilinmezler. Her biri, kaçışı kulaç atmakta bulduğu için orada. Ama havuzun dibinde bir çatlağın belirmesiyle, rahatın ve huzurun olmadığı acımasız bir dünyaya sürülüyorlar.

Yüzücülerden biri, Alice, yavaş yavaş hafızasını yitirmekte. Onun için havuz, sinsice sızan demansın karanlığına karşı son savunma hattıydı. Hızla bulanan zihni düne –çocukluğuna, toplama kamplarında geçen yıllarına– doğru kaçarken, uzun süre önce koptuğu kızı giriyor bugününe, geç de olsa. Annesinin hastalığının yıkıcı ilerleyişine tanık olurken, ilişkilerinin kuruyup çölleşen paramparça arazisinde yolunu bulmak zorunda.

Anneler ve kızları, keder ve anılar, sevgi ve geri dönüşsüz kaybın kulvarlarında yüzen ***Yüzücüler***, efsunlu ve unutulmaz bir düş.

"Her on yılda bir, bizlere bir Otsuka romanı bahşediliyor. Bu seferki bir yüzme tesisindeki yazılı ve yazılı olmayan kurallar kataloğu gibi başlayıp bir annenin demansı ve kızının ona sevgisi üzerine güçlü bir hikâyeye dönüşüyor. Otsuka uzun yıllar yazmayacak olsa da sorun değil; bu kitap tadını çıkararak tekrar tekrar okumalık." ***–Washington Post***

"Bu güzel ve zarif romanın böyle çok üzüntü, kayıp ve sevgiyi sayfalarına sığdırabilmesine hayret ediyorum: edebi bir mücevher."

–NICCI GERARD

"Julie Otsuka kimselere benzemiyor... İnsanın kalbini kıran, afallatacak derecede iyi bir kitap."

–REBECCA MAKKAI

978-605-198-263-2

9 786051 982632

domingo

www.domingo.com.tr